KOMMUNISTI

№ 7 (67)
v. 1930. Heinäkuu

NKP(b):n LENINGR. ja KARJALAN ALUEKOMIT. POLIITTISTALOUDELLINEN KUUKAUSIJULKAISU.

TOIMITUKSEN OSOTE: LENINGRAD, Poltavskaja 12. K/O KIRJA, puh. 173-11.

Karjalan Autonoominen Sosialistinen Neuvostotasavalta X:n puoluekonferenssinsa arvioimana.

Touko-kesäkuun vaihteessa pidetty KASNT:n aluepuoluejärjestön X:n puoluekonferenssin suorittama tarkastus viisivuotissuunnitelman ensimmäisen puolentoista vuoden saavutuksista osoitti menestyksellistä suunnitelman täyttämistä kaikilla aloilla. Viisivuotissuunnitelman täyttäminen on suoritettu Karjalassa nopeammassa tempossa kuin muualla Neuvostoliitossa, vastaten siten puolueen harjoittamaa kansallisten piirien lujittamisen ja niiden talouden kehittämisen politiikkaa.

Sosialistisen teollisuuden rakennustyö on Karjalassa kulkenut pääasiassa metsäteollisuuden kehittämisen linjaa. Se on sekä Karjalan tuotantovoimien mitä nopeimman kehityksen kuin myös kansallisen proletariaatin luomisen perusta. Puoluen KK:n ja Leningradin Aluekomitean päätösten nojalla on Karjalan puoluejärjestön, sen Aluekomitean ja hallinnon tunnuslauseena ollut «kasvot metsää kohti!» ja metsätöiden muuttaminen maaseudun yhteiskunnallispoliittiseksi peruskamppailuksi. Metsäteollisuuden osuus Karjalan teollisuudessa muodostaa n. 80% ja koko budgetin tuloista tekevät metsätulot 54%. Vuodesta 1925—26 lähtien ovat metsätyöt kasvaneet 335,5%. Viime vuonna, jolloin metsätöiden suunnitelmasta täytettiin vain 92,3%, valmistettiin ja vedettiin 4,721,985 kiintokuutiometriä puuta. Kuluvana vuonna on se melkein kaksi kertaa suurempi. Hakkuusuunnitelmasta täytettiin tänä vuonna 99,2 ja vetosuunnitelmasta 94,7%. Tällaisen työn suorittaminen ei ole mahdollinen pelkästään paikallisen työvoiman avulla. Jo edellisenä vuotena osallistui metsätöihin 19,977 hevosta ja 47,704 miestä, kuluvana vuonna oli jo 35,384 hevosta ja 72,704 ihmistä, joista oli muualta tuotuja hevosista 89,2 ja ihmisista 81,4%. Tämä asettaa yhä kipeämpänä kysymyksen metsätyövoiman saantimahdollisuuksien turvaamisesta varsinkin kun muualta tuodun työvoiman työteho on vielä 1 1/2—2 kertaa alempi kuin paikallisen ja estää tuot. kustannusten alentamista. Tulevaa vuotta varten on ryhdytty toimenpiteisiin erityisesti erikoistyöntekijäin valmistamiseksi. On m.m. järjestetty traktorinhoitajien kurssit ja lähetetty väkeä Leningradiin erinäisille kursseille jne.

Metsätöiden rinnalla on Karjalan Aluekomitea kiinnittänyt myös huomiota tasavallan teollisuuden kehittämiseen. Vuoden 1928—29 tuotantosuunnitelmasta saatiin toteutettua tosin vain 97,3% mutta siitä huolimatta lisääntyi tuotteiden määrä edelliseen vuoteen verrattuna 34%. Metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi 94,9, metsäteollisuuden 26,7 tiiliteollisuuden 62,8% jne. Koko tuotannon arvo oli 48,771,8 tuh. rpl. Kuluneen vuoden aikana aloitti toimintansa myöskin Kontupohjan sähköasema ja paperitehdas, joiden rakentamiseen käytettiin noin 20 milj. rpl. Kaikkiaan käytettiin v. 1928—29 uuden teollisuuden rakentamiseen ja vanhan uudelleen järjestämiseen lähes 5 milj. rpl., jota summaa tänä vuona on suunniteltu suurennettavaksi 287,1%:lla. Työn alla tai

suunnitelmissa on suuri sahalaitos Kemiin, suksitehdas Petroskoihin, pegmatiitti-, selluloosa-, ja paperitehtaan rakentaminen ym. Suurena puutteena teollisuuden kehittymisessä on ollut se, että suunnitellun tuotantokustannusten alentamisen sijasta ne kohosivat 3,3% : lla. Työteho nousi 4,6 ja työpalkat 7,9%: lla. Suuri osa teollisuuslaitoksia on jo siirtynyt 7-tuntiseen työpäivään ja loput siirtyvät tämän tai tulevan talousvuoden aikana. Kuluvan vuoden tuotanto-finanssisuunnitelmasta jonka mukaan metalliteollisuuden tuotanto kohoaa 6,889,0 tuh. : sta — 11,391 tuh. : een ruplaan, vuoriteollisuuden 1,802,1 tuh. : sta — 4,986 tuh. ja paperiteollisuus 492,0 tuh. : sta — 4,977 tuhanteen ruplaan, täytti metsäteollisuus 1 vuosipuoliskolla 97,1; vuoriteollisuus 80,4; ja paperiteollisuus 102,1%. Tuotantokustannusten alentamisessa oli tehtäväksi asetettu 13,1%, mutta aleni se 15,7%: lla.

Kun 40% Karjalan kylistä on sellaisia, joihin ei mene minkäänlaisia teitä, niin on teollisuuden ja tuotannon kehittämisen yhteydessä ollut rakennettava myöskin suuri määrä teitä. Kahtena edellisenä vuotena käytettiin siihen 1414 tuh. ja 2050 tuh. ruplaa, mutta tänä vuonna jo 4420 tuh. ruplaa. Eri kylien välisen yhteyden ylläpitämistä varten on järjestetty myös useampia autolinjoja. Autojen luku on myös jatkuvasti huomattavasti lisääntynyt.

Karjalan kokonaistalouden kannalta katsoen on sen maatalous näytellyt tähän saakka verrattain huomaamatonta osaa. Mutta teollisuuden kehittyessä tulee senkin kehittämiseen kiinnittää entistä suurempaa huomiota. Maatalouden merkitys teollisuuden ja kaupungin muonittajana muodostuu vuosi vuodelta yhä suuremmaksi. Karjalan kylvöala oli 1929 59,400 ha eli 8,9% suurempi kuin edellisenä vuotena ja 36,6% suurempi kuin v. 1917. Niittyjen laajuus kasvoi vuoden aikana 5000 hehtaarilla. Viljakasvien ominaispaino on kuitenkin sitten vuoden 1917 laskenut 91,5%: sta 84,9%: iin. V. 1928—29 kasvoi peltokasvien ja heinän satoisuus 10%. Arvoltaan kohosi maatalouden koko tuotanto edelliseen vuoteen verrattuna 14,4 ja vuoteen 1917 verrattuna 67,2%: lla. Yhteiskunnallisen tuotannon osuus Karjalan maataloudessa kasvoi 0,6% : sta 1,2% : iin.

Karjalan maatalouden tehtävien kannalta katsoen käy karjatalouden osuus siinä yhä tärkeämmäksi. Karjala ei ole mikään varsinainen maanviljelysalue, mutta maitotalouden ja lihakysymyksen ratkaisemisen kannalta katsoen tulee sen karjatalous ja sen kehittäminen olemaan hyvin suuresta merkityksestä. Vuonna 1928 oli Karjalassa hevosia 46,100 kpl ja 1929 46,800 kpl, sarvikarjaa samoina vuosina 154,200 ja 134,000 päätä. Hevosettomien luku väheni kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana 25,3%: sta 22,8%: iin; yhden hevosen omistajain luku kohosi 65,8%: sta 67,6 ja kahden hevosen omistajain 7,9%: sta 8,9%: iin. Lehmättömien luku väheni 7,2%: sta v. 1927 6,6%: iin 1928, mutta rehukadon, tulvien ja karjatautien johdosta nousi se 1929 jälleen 8,5%: iin jolloin kaikkien muidenkin ryhmien karja, lukuunottamatta yhden lehmän omistajia, väheni. Karjakannan parantamiseksi on v. 1930 suunniteltu tuotavaksi muualta karjaa 1500 lehmää, 1850 sikaa, 76 sonnia, 12 oria, 15 lammasta ja 700 päätä siipikarjaa. V. 1930—31 on suunniteltu suurennettavaksi karjakantaa 15%. Suuriin kollektiivisiin talouksiin tullaan rakentamaan yhteiskunnallisia karjakartanoita, joissa kussakin on tilaa 250 elukalle. Tänä vuonna rakennetaan jo 27 karjakartanoa. Rehuvarastojen lisäämistä varten on tänä vuonna määrätty kylvettäväksi vikkeriä 10,090 ha, juurikkaita 7526 ja erikoisia viljarehuja 120 ha. Maanparannustöitä tullaan suorittamaan 10,000 ha laajuisella alueella. Suunnitelmien mukaan pitäisi 14 maito- ja voimeijerin lähettää 1929—30 markkinoille 3 milj. litraa maitoa, josta noin kolmas osa käytetään kokomaitona ja muu osa valmistetaan voiksi ja juustoksi.

Maatalouden tuotannon edistymisessä on valtion antamalla luotolla ollut huomattava osansa. V. 1927—28 saivat 56 yhdistystä noin 1,3 milj. ja 1928—29 32 yhdistystä 1,21 milj., ruplaa, joista yhteiskunnallisen sektorin osuus oli 31 ja 47%. Kun luottoyhdistysten hallintoihin ja revisionikomiteoihin oli päässyt pesiytymään joukko neuvostovastaisia ja kulakkiaineksia, niin oli osa luotosta, 0,2%, annettu kulakkiaineksille, jonka virheen korjaamiseksi Aluekomitea ryhtyi heti päättäviin toimenpiteisiin. Kuluvan vuoden luottosuunnitelma käsittää 2,900,000 ruplaa, josta yksityissektorin osalle tulee vain 500,000 ruplaa.

Karjalan maatalouden ja kalastuksen kollektivisoimiseksi on Karjalan Aluekomitea päättävästi ja johdonmukaisesti noudattanut puolueen linjaa. Karjalan maatalouden sosialistisessa uudestirakentamisessa ja kulakkien luokkana hävittämisessä on kollektivisoiminen ainoa oikea tie. Erityisesti suoritti Aluekomitea tätä silmällä pitäen tutkimiksia kalastuksen suhteen ja pani sen johdossa useita uudistuksia toimeen, poisti puutteita ja epänormaalisuuksia. Jo viime vuonna oli kollektiivisista talouksista niiden pienestä lukumäärästä huolimatta saatu hyviä tuloksia. Niiden kylvöala laajeni 20%, lehmien antama maitomäärä nousi kaksinkertaiseksi ja tavarallisuus kohosi 23%. Jo vuoden vaihteeseen mennessä huomattiin kollektiivisten talouksien kasvussa jyrkkä käänne. Lokakuussa 1928 oli olemassa 12 koll. taloutta, joissa kaikkiaan 69 taloutta eli keskim. 5,7 tal. kussakin. Toukokuun alussa 1930 oli niitä jo 130, joissa talouksia yhteensä 9353 ja keskimäärin 41 taloutta koll. taloutta kohden. Talouksien määrästä oli yleensä kollektivisoitu 1/5—30 mennessä 13,1%, Aunuksen piirissä jo 34,2%. Hevosista oli yhteiskunnallistutettu 8,6 ja lehmistä 4,6%. Uusia karjakartanoita oli rakennettu 10 ja uudelleen varustettu vanhoja 134. Käytettävissä olevat karjarakennukset voivat antaa tilaa 1790 elukalle. Yhteisiä talleja on 48, joihin ei voida kuitenkaan vielä kokonaan sijoittaa yhteiskunnallistutettuja hevosia. Kollektiivisilla talouksilla on 8 traktoria ja 18 kone- ja traktoriasemaa. Kalastustaloudesta oli huhtikuun 15 päivään mennessä kollektivisoitu 1322 taloutta eli 24,9%, keskimäärin kuuluu kuhunkin kalastuskollektiiviin 30 taloutta. Kollektiivisten talouksien kalansaalis tekee koko kalansaaliista noin 15—20%.

Karjalan talouden voimistuminen ja kehittyminen näkyy myös sen budgetin kasvamisessa. Kun Karjalan budgetti v. 1928—29 teki vain 28.220.000 ruplaa, niin on se jo kuluvana vuonna 42.679.000 ruplaa, mikä merkitsee 80,9% lisäystä yhdessä vuodessa. Metsätulojen osuus siinä on edelliseen vuoteen verrattuna kasvannut 6,4 ja välittömien verojen osuus vähentynyt 2,3%. Välillisten verojen osuuskin on suhteellisesti laskenut. Talous- ja tuotantomenojen osuus on budgetin menopuolella kohonnut kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana kaksinkertaiseksi, ollen nyt 54,6%. Maatalousveron yleissumma teki v. 1928—29.546.174 ruplaa, mutta tänä vuonna vain 458.000 ruplaa.

Valtiolainoja on levitetty Karjalassa 5,785.450 ruplaa. Säästökassoja oli I/10—27 mennessä 93, joissa tallettajia 7.800 mutta I/3—30 oli kassoja jo 177 ja niissä tallettajia 29.300, Lainojen merkintä ja säästäjien suuri lisääntyminen osoittaa ehdotonta varallisuuden ja hyvinvoinnin kasvamista. Työläisten ja talonpoikain osuus tallettajien joukossa on vuosi vuodelta kasvanut. V. 1927 oli edellisiä 22,8%, mutta 1929 jo 30,8%, Talonpoikien osuus oli 1927 13,1% ja kahtena seuraavana vuonna 17,3 ja 19,5%. Huomioon ottaen talonpoikain suuren ostokyvyn on heidän hallussaan olevia varoja vielä silti verrattain heikosti mobilisoitu.

Yhtenä suurimpana vaikeutena Karjalan Autonomisen Sosialistisen Neuvostotasavallan rakennustyössä on ollut ja on ammatitaitoisen väestön puute kaikilla aloilla. Varsinkin on kansallisten voimien puute tässä ollut suuri. I/10—29 oli Karjalan teollisuudessa ammattitaitoisia työläisiä 4.602 henkeä, niistä

1*

kansallisia vain 691. Spesialisteja oli 410 henkeä, joista alemmalla ammattitaidolla varustettuja 114 h. Kuluvan vuoden tarve olisi kuitenkin: ammattitaitoisia työläisiä 7.351 ja spesialisteja 1.189, jota tarvetta ei kyetä läheskään tyydyttämään. Vieläpä on puutetta ammattitaidottomastakin työväestä. Tänä vuonna on vajaus siinä jo 1.000 h, joka vain tulee suurenemaan vuosittain, Tulevana vuonna tarvittaisiin lisää työvoimaa 12.136, 1931—32 16.931 ja sitä seuraavana vuonna 22.868 henkeä, jonka lisäksi sesonkitöihin tarvittaisiin vielä vuosittain 85—90 tuhatta henkeä.

Yhtenä keinona työvoiman puutteen poistamisessa on Karjalan puoluejärjestön Aluekomitea suunnitellut tasavallan karjalaistuttamista niillä karjalaisllla, jotka asuvat sen ulkopuolella, ja muilla sukulaiskansoilla. Sen ohessa on työvoiman puutteen poistamiseksi ryhdyttävä myös sesonkitöiden voimaperäiseen järkiperäistyttämiseen ja koneellistuttamiseen, samoin naisten vetämiseen tuotantoon. Rakennusvauhdin turvaamiseksi spesialisteilla varustamisen kautta ja yleensä ammattitaitoisen väen kaaderien kasvattamiseksi on turvauduttava jatkovalmennukseen, erikoiskursseihin ja kontraktoimiseen ulkopuolelta Karjalan. Kansallisten voimien lähettämistä korkeakouluihin on voimistutettava sekä järjestettävä vastaavia kursseja siihen valmistautumista varten. Kansanvalistuslinjan on teknikumien järjestämisessä pidettävä silmällä spesialistivoimien kasvattamista. Paikallisten järjestöjen on myös enemmän kuin tähän saakka huolehdittava kouluissa ja oppilaitoksissa varattujen paikkojen täyttämisestä. Vain siten voidaan täyttää, ne suuret vaatimukset, jotka Karjalan sosialistinen nousu tässä suhteessa asettaa.

Rinnan taloudellisen rakennustyön kanssa on Karjalan kansanvalistustyön alallakin tapahtunut nopeata kehitystä ja voimistumista. Siihen käytettävien varojen summa kohosi tänä vuonna jo yli 7 milj., ollen edellisenä vuonna vain 4,25 milj. ruplaa. Silti ne eivät ole vielä läheskään riittävät. Viidellä kymmenellä koululla ei ole vieläkään kunnollisia asunto-oloja. Pakollinen oppivelvollisuus on jo voimassa, paitsi kaupunkeja, kahdeksassa piirissä. Ensiasteen koulujen luku on tänä vuonna 448, ollen edellisenä vuonna 432, kompleektien luku niissä 660—695. Koulussa käyvien lasten luku kasvoi 82,1%:sta 83%:iin, kansallisten prosenttimäärä oli samaan aikaan 80—84%. V. 1928—29 toimi kouluista karjalaisen väestön keskuudessa 57,2%, mutta tänä vuonna jo 70%. Vepsäläisten piirissä toimii 11 koulua, joista yhdessä on koetteeksi otettu suomenkieli käytäntöön.

Lukutaitoisiksi suunniteltiin viime vuonna saattaa 2.500 henkeä ja 845 vähälukutaitoista täysin lukutaitoisiksi, mutta suunnitelmasta toteutettiin vain edellisten suhteen 72 ja jälkimäisten suhteen 87,3%. Kuluvan vuoden aikana oli suunnitelman mukaan saatettava lukutaitoisiksi 7.000 (niistä kansallisia 4.000) henkeä ja täysin lukutaitoisiksi 3.000 vähälukutaitoista. Tietojen mukaan osallistui opiskeluun 5.456 henkeä, joista karjalaisia ja suomalaisia 3.921 h, eli 60%. Tässä suhteessa on siis työtä paljon tehostettava, ennenkuin sen saavutukset rupeavat vastaamaan sosialistisen rakennustyön ja kulttuurivallankumouksen vaatimuksia.

Ammattikasvatusta varten toimii ylempityyppisiä kouluja 19 ja teknikumeja 5. Edellisissä opiskelee 2.667 henkeä, joista karjalaisia ja suomalaisia 28,15%. Työläisten, batrakkien ja köyhien lasten osuus oli ylempityyppisissä kouluissa v. 1928—29 42,52%, nyt 53,7%. Teknikumien luku lisääntyi mainittuna vuonna 1:llä, metsäteknikumi laajennettiin kolmenkertaiseksi ja pedagoginen teknikumi kahdenkertaiseksi. Ammattikouluissa opiskelee 768 oppilasta, joista karjalaisia ja suom. 39,7%. Tulevaksi vuodeksi on teknikumeihin suunniteltu otettavaksi 64,3 ja ammattiteknillisiin kouluihin ja työpajoihin 74,2% kansallisia oppilaita.

Ertyisesti kansallisten kaaderien suuri puute ja niiden kasvattamisen välttä-

mättömyys vaatii nopeasti lisäämään kouluverkkoa kaikilla aloilla. Sen ohessa on noussut myös kysymys oman korkeakoulun perustamisesta, joka onkin jo periaatteessa ratkaistu.

Näin voimakkaassa tempossa tapahtuva rakennustyö ei olisi ollut mitenkään muuten mahdollinen, jos siihen ei olisi vedetty mukaan laajoja joukkoja, erittäinkin kansallisia joukkoja. Joukkojen mukaan vetäminen on tapahtunut pääasiassa neuvostojen, ammattiliittojen ja vapaaehtoisten järjestöjen kautta. Lokakuun 1 päivä 1929 toimi kyläneuvostojen yhteydessä 543 sektsiaa, joissa työskenteli 6.581 henkeä. Piirien toimeenpanevien komiteoiden yhteydessä työskenteli 105 sektsiaa ja niissä 2.123 henkeä. Neuvostojen jäsenten osuus sektsioiden työssä vaihtelee 47—85% välillä, batrakkien osallisuus. 4—10,9%, köyhien 10,3—47%, keskivarakkaiden 14—37 ja naisten osuus 17—27%. Ammattiliittoihin kuului I/10—28 34.886 ja I/10—29 36.410 henkeä.

Sosialistinen kilpailu ja iskuryhmäläisyys on vasta kuluneen vuoden aikana muodostunut laajempia aloja käsittäväksi. Kun iskuryhmäläisiä oli talousvuoden alussa vain 400 henkeä, niin oli heitä kuluvan vuoden huhtikuun alussa jo 6.933 henkeä. Mutta vieläkään ei ole puolueen jäsenten ja nuorisoliittolaisten osallistuminen niihin riittävä. johto ei kyllin hvvä, sopimuksia ei aina täytetä jne.

Nostokkaiden luku ammattiliittolinjalla on 19 piirissä ollut v. 1929 kuluessa 802 henkeä, joista naisia 8,7%, kommunisteja 31%, nuorisoliittolaisia 16%, kansallisia 368 henkeä eli 45,8%, työläisiä 31,7%, batrakkeja ja köyhiä 45,7 ja keskivarakkaita 18,5%. Metsäteollisuuteen lähetettiin nostokkaista 59,2%. Nostokkaiden valmennus ei ole vielä riittävä, sillä nostokaskursseilla opiskelee vasta 70 henkeä.

Kansallisen väestön mukaan vetämiselle sosialistiseen rakennustyöhön on ollut monia vaikeuksia Karjalassa. Sitä on vaikeuttanut kansallisten piirien kulttuurinen ja taloudellinen takapajuisuus, seurauksena tsarismin sorrosta, kansallisen väestön harva asutus, teollisuusproletariaatin ja oman kirjakielen puute ennen Karjalan Työkansan Kommunin muodostamista jne. Kaikin ajoin ei puoluejärjestökään ole kyennyt riittävästi selostamaan kysymyksen tärkeyttä. Tästä johtuu, että kansallinen aines ei ole vielä riittävässä määrässä vedetty sosialistisen rakennustyön kaikille aloille, valtiokoneiston karjalaistuttaminen ei ole tapahtunut riittävän nopeassa tempossa, on myös ilmennyt vahingollisia natsionalistisia mielialoja jne.

Kansallisuuspolitiikan toteuttamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota kansallisen proletariaatin kasvattamiseen. Sitä varten on mm. ryhdytty toimenpiteisiin, että Kontupohjan vakinaisesta työvoimasta olisi lähivuosina kansallisia 60%; joillakin työpaikoilla se on jo melkein 100%. Tehdaskoulujen oppilaista tulee olla kansallisia vähintään 50%. Alavoisten sahan ja Kontupohjan tehdaskoulujen oppilaskunta on nyt kokonaan kansallisia ja Onegan tehtaan oppilaskoulun oppilaista 45,5%.

Valtioelinten kansallistuttamiseen on ryhdytty voimakasperäisen nostokastoiminnan kautta. Erityistä huolta on omistettu oikeuslaitoksen karjalaistuttamiseen kansallisissa piireissä. Ensi kerran on niille tänä vuonna voitu lähettää kirjallista ohjausta suomenkielellä.

Kansallisten ainesten osuus Toimeenpanevassa Keskuskomiteassa ja Kansankomisaarien Neuvostossa oli 1/10—29 62,5%, Karelesissa 6,4 ja Valtiopankissa 4,5%. Piirien toimeenpanevissa komiteoissa oli kansallisia aineksia 70,9 ja kyläneuvostoissa 82,7%. Kansallisten ainesten osuus keskuskoneistossa oli keskimäärin 25/2—28 mennessä 18.9%; 1/10—28 20,5 ja 1/10—29 20,7%.

Kansallisissa piireissä toimivista 250 koulusta on v. 1930 karjalaistutettu 191, joiden oppilasluku on 6,846, 19:sta ylempityyppisestä koulusta toimi kansallisten keskuudessa 5 koulua, joissa 1928—29 oli 2,372 oppilasta eli 26,4% koko oppilasmäärästä. Paikallisten jär-

jestöjen huolimattomuuden tähden tapahtui joissakin korkeampityyppisissä kouluissa kansallisen prosenttisuhteen aleneminen. Ensimäisen asteen kouluissa kasvaa vuosivuodelta suomenkielellä opiskelevien luku, ollen kahtena edellisenä vuotena 40 ja 50,2% sekä tänä vuonna 67%.

Kaikkea tätä rakennustyötä johtaa lähinnä Karjalan paikallinen puoluejärjestö Aluekomiteansa kautta. Karjalan ASNT:n oloissa on puoluejohdon merkitys tavallista suurempi, mutta myös samalla tavallista vaikeampi. Toimintaa vaikeuttaa jo sekin seikka, että tasavallan on suoritettava kaikki väestön palveleminen kahdella kielellä. Suomeen koko pituudeltaan rajoittuvana alueena, samoin kuin sen verrattain monipuolinen ja monilla aloilla vasta järjestymässä oleva talous vaatii monipuolista huolta ja asiantuntemusta. Monia vaikeuksia syntyy myös työläiskaaderien puutteen, epäedullisen maantieteellisen aseman ja kultturellisen ja teknillisen takapajuisuuden tähden. Tähän saakka on puoluejärjestö sen lisäksi ollut vielä nuori, verrattain vähälukuinen ja heikko. Sellaisissa oloissa on puoluejärjestön tärkein tehtävä puoluejärjestön rivien lujittaminen työväenluokan parhaan osan ja ennen kaikkea tuotannollisten perustyöläisten avulla, ja vetämällä puolueeseen varsinkin kollektiivisten talouksien jäseniä, köyhiä talonpoikia ja batrakkeja. Lokakuussa 1929 suoritettujen tutkimusten johdosta ryhtyi Aluekomitea erityisiin toimenpiteisiin puoluejärjestön kasvun järjestämiseksi. Tämän johdosta olikin vuoden 1929 viimeisellä ja 1930 ensimmäisellä neljänneksellä huomattavissa vakava käänne puolueen kasvussa. Yhdeksän ensimäisen kuukauden aikana otettiin puolueeseen v. 1928 678 uutta jäsentä, mutta 1929 otettiin samaan aikaan vain 442 henkeä eli 35,7% vähemmän. V. 1930 I v:neljänneksellä hyväksyttiin sen sijaan puolueeseen jo 993 henkeä. Viimeksimainituista oli 86,1% työläisiä, talonpoikia 5,6, toimitsijoita ym. 8,3, naisia 16,1 ja nuorisoliiton jäseniä 23,1%. Kansallisuudeltaan olivat uudet puoluekandidaateista venäläisiä 81,3, karjalaisia 10,3 suomal. 4,1 ja muita 4,4%, josta näkyy, että kansallisen jäsenistön lisääntyminen puoluejärjestössä ei ole vielä läheskään riittävä. Puoluejärjestön jäsenmäärä oli 1/5—30 kaikkiaan 5253 h., joista jäseniä 3213 ja kandidaatteja 2040. Puolujärjestön nuoruuden tähden on kandidaattien luku suhteettoman suuri. Naisia oli jäsenistöstä 681 eli 13%, nuorisoliiton jäseniä 763 eli 14,5%. Työläisiä oli puolueen jäsenistä 63,1, talonpoikia 19,6 ja toimitsijoita ym. 17,3%. Yhteiskunnallisen aseman parantumisessa on tiukan säännöstelyn kautta saatu huomattava parannus aikaan, kohoten työläisten osuus edellisen vuoden alkuun verrattuna 11,9%:lla. Kansalliselta kokoonpanoltaan on jäsenistöstä nyt 70,1% venäläisiä, 12,9% karjalaisia, 13,0% suomalaisia ja muita 4,0%.

Että puoluejärjestö voisi täyttää tehtävänsä sosialistisen rakennustyön johtajana myöskin sen uudessa etapissa mahdollisimman täydellisesti, on puoluetyön muodot ja metoodit olleet uudistamisen ja uudelleen järjestelyn alaisena. Työ on kuitenkin sujunnut siinä suhteessa hitaasti, jos kohta tuloksiakin on.

IX puoluekonferensin ja NKP (b):n KK:n tekemien päätösten pohjalla on Karjalankin puoluejärjestö käynyt taistelua kaikenlaisia sairaaloisia ilmiöitä vastaan säälimättömän itsekritiikin avulla. Mutta toiselta puolen esiintyi itsekritiikin toteuttamisessa huomattavia puutteita, jotka todettiin keskuselinten tarkastuksen yhteydessä, jolloin myöskin todettiin useita korjaamattomia epäkohtia, kuten luokkalinjalta luisumista, kulakkiaineksiin lähentymistä, joukkojuopottelua ym. Toiselta puolen esiintyi myös itsekritiikin väärinkäyttämistä, johon mm. teki itsensä vikapääksi «Krasnaja Karelijan» toimituskin, saaden siitä asianmukaisen oikaisun Karjalan Aluekomitealta, AKK:n ja NKP(b):n KK:n taholta. Yleensä suoritti sanomalehdistö itsekritiikin laajentamisessa ja kehittämisessä suuren työn

Puoluejärjestön terveestä kehityksestä on parhaana takeena työläisaineiston lisääntyminen sen jäsenistössä niinkuin johdossakin.

Tunnustaen monilla aloilla saavutetun huomattavia parannuksia kiinnitti Karjalan aluejärjestön X konferenssi samalla huomiota niihin tehtäviin, jotka puoluejärjestön edessä ovat lähinnä tulevana aikana, mutta erityisesti korostaen niitä kohtia, joissa oli heikkouksia ja puutteita esiintynyt. Päähuomion kiinnitti konferenssi luonnollisesti nytkin metsäteollisuuden ja yleensä teollisuuden kehittämiseen. Kuluvan talousvuoden I vuosipuoliskolla tuotanto-finanssisuunitelman täyttämisessä esiintyneen vajauksen korjaamiseksi velvoitettiin asianomaiset elimet ponnistamaan kaikki voimansa vetääkseen mahdollisimman suuret joukot mukaan siihen, sosialistista kilpailua ja iskuryhmäläisyyttä kehittämällä, parantamaan suunnitelmallisuutta, tehdä ne ajoissa, jatkuvasti seurata ja tarkastaa tuloksia työssä, parantaa puolueen jäsenten ja nuorisoliittolaisten osanottoa sos. kilpailuun, toteuttaa yksipäällikkyys, ja sen ohella eri osastojen vastuunalaisuus kontrollinumeroiden täyttämisessä. Tuotannon kehittämiseksi on kiiruhdettava sen kaikinpuolista järkiperäistyttämistä raaka-aineiden hankinnassa, polttoaineiden käytössä ja varustelussa, taistelua raakkeja, «susia» vastaan on tehostettava.

Aluekonferenssi osoitti myös, että Karjalanpääteollisuuden kehittämisessä on pyrittävä tärkeimpäin puuaineen jalostamista tarkoittavien teollisuusalojen yhdistämiseen, kiinnittäen huomiota myöskin metsäkemiallisen teollisuuden kehittämiseen. Karjalan vesivoimat on käytettävä entistä voimaperäisemmin sähköenergian kehittämiseen. Samoin on kehitettävä vuorien rikkauksien ottamista teollisuuden käytettäväksi. Erityisesti velvoitetaan asianomaiset elimet ryhtymään Onegan tehtaan uudelleen järjestämiseen, niin että siitä muodostuisi täysin hyödyllinen ja ajan vaatimuksia täysin vastaava tuotantolaitos.

Asunto-olojen ja rakennusteollisuuden parantamisesta annettiin useita ohjeita. Työvoimapuutteen poistamiseksi velvoitettiin puoluejärjestön johto huolehtimaan tuotannollisen siirtolaisuuden kehittämisestä, erityisesti kansallisilta alueilta.

Maatalouden kollektivisoimista on voimistutettava, pitäen samalla silmällä sen tuottavaisuuden ja tavarallisuuden kohottamista. Katsoen siihen suureen merkitykseen, joka kalastuksella on alueen elintarpeilla varustamisessa, on sen uudelleen järjestely otettava erityiseksi iskutehtäväksi.

Kaaderien kasvattamisessa päätettiin laajentaa tehdaskoulujen verkkoa ja voimistuttaa niihin oppilaiden värväystä, järjestää erilaisia lyhytaikaisia kursseja ammattitaidon kohottamista varten, kiiruhtaa kansallisen yliopiston järjestämistä spesialistien kasvattamista varten ja nyt jo lähettää mahdollisimman useita stipendiaatteja ulkopuolella Karjalan opiskelemaan. Koulualalla kiinnitettiin erityistä huomiota niin suomen kielen kuin venäjän kielenkin opiskelun voimistuttamiseen kaikissa kouluissa sekä opetuslaitoksen uudelleen järjestelyyn. Naiset on vedettävä mukaan työhön yhteiskunnallisen elämän kaikille aloille.

Tuotannon johdon parantamiseksi ja puolueettomien joukkojen osanoton laajentamiseksi siinä on ammattiliittojen organisatio ja työmuodot parannettava ja ajanmukaistutettava. Puolueen johtoa ammattiliitoissa on myös voimistutettava. Bolshevistista itsekritiikkiä on syvennettävä ja laajennettava Maaseudun tuotannollisten olojen kehittämiseksi velvoitettiin Aluekomitea huolehtimaan erityisesti kyläneuvostojen johtavan osuuden parantamisesta niin kollektivisoimisessa kuin muussakin maaseudun rakennustyössä.

Kansallisuuspolitiikan alalla päätti puoluejärjestö tähän mennessä saavutettujen tulosten lisäksi työskennellä kansallisten suhteiden lujittamiseksi, luokkatietoisuuden ja sivistyksellistaloudellisen tason kohottamiseksi kan-

sallisen väestön keskuudessa, kansallisen proletariaatin lisäämiseksi sekä työläisten ja kansallisen talonpoikaiston perusjoukkojen välisen liiton lujittamiseksi, voimistuttaa kansainvälistä kasvatusta ja sivistyksellis-teknillisten voimien kasvattamista valistuslinjalla niin sivistyön kuin myös tuotannon vatimuksia silmällä pitäen.

Lopuksi aluekonferenssi tehosti, samalla kuin se tunnusti Aluekomitean toimenpiteet puolueen kasvun järjestämiseksi oikeiksi, että saavutetut tulokset on lujitettava vetämällä puolueeseen etupäässä tuotannollista ja ammattiliittoaktiivia sekä iskuryhmäläisiä, kiinnittäen erityistä huomiota puoluejärjestön kasvuun maaseudulla köyhien, batrakkien ja kollektiivisten talouksien jäsenten kustannuksella. Samalla on maaseudun järjestöjä voimistutettava lähettämällä sinne koulutettuja työvoimia ja alempien järjestöjen toiminnan johtoa parantamalla.

Näiden paikallisen aluekonferenssin ja XVI puoluokongeressin päätösten ohjaamana lähtee Karjalan puoluejärjestö nyt sosialistisen rakennustyön toiselle vuosikymmenelle, taistellen järkähtämättä kaikkia puoluelinjalta poikkeamisia vastaan, ollen vakuutettu siitä, että ne suuret saavutukset, jotka KASNT voi nyt ensimmäisen kymmenvuotiskautensa päättyessä osoittaa, ovat alkavan vuosikymmenen lopussa jo monta kymmentä kertaa suuremmat.

Muistoja Neuvosto-Karjalan «historiantakaiselta» ajalta.

Muutamia vuosia sitten, ollessani Suomen lahtarien säilytettävänä Tammisaaren vankiluolissa, luin siellä m.m. erään suomalaisen lahtarijohtajan äkäsen kiukunpurkauksen Suomen lahtarien Neuvosto-Karjalaan tekemäin rosvoretkien epäonnistumisen johdosta. Kirjoittaja oli julmasti kiukustunut voitokkaaseen työläisten ja talonpoikain Neuvostoliittoon ja eritoten sen yhteen osaan, Neuvosto-Karjalaan, syystä kun sinne tunkeutuneet suomalaiset lahtarirosvot olivat pakotettuja ottamaan sieltä hätäiset hatkat. Kiukustunut lahtarikapitalisti koetti löytää Neuvosto-Karjalalle toinen toistaan raskaampia syntejä. Vahvimpana syytöksenä herra itse piti sitä väitettään, että

N e u v o s t o - K a r j a l a s s a o n t o t e u t e t t u n a k a p p a l e S u o m e n p r o l e t a a r i s t a v a l l a n k u m o u s t a.

Tämäkin osaltaan osottaa, että lahtarille ja riistäjäporvarille ei voi olla mitään sen kauheampaa kuin proletariaatin voittoisa vallankumous. Ja koska työläisten ja talonpoikain Neuvosto-Karjalassa on toteutettuna osa Suomenkin proletariaatin vallankumousta, niin siinäpä sitä suomalaiselle lahtaripomolle jo onkin kiukun ja pelon syytä kerrakseen. Kun siihen vielä lisätään kaikista pahin ja kiusallisin kukkaroon asti ulottuva tietoisuus kuumeisesti yritetystä, mutta auttamattomasti menetetystä metsärosvoussaaliista Karjalassa, niin raivoon se nostattaa kylmäpäisimmänkin lahtarikapitalistin. Vieläkö lahtarikapitalistin kannalta voidaan edellyttää pahempaa: rosvosaalista ei tippunut, rosvoretkimenot nieli miljoonansa ja entistä ehompana hulmuilevat proletaarisen vallankumouksen voitonliput Karjalan mailla. Ja siinä kaikessa vielä kappale Suomenkin proletariaatin voittoisaa vallankumousta!

Allekirjoittanut ei tahtoisi väittää tätäkään viimeksi mainittua vastaan. Lahtarien puheet siitä, että osa Suomen proletariaatin voittoisasta vallankumosesta elää ja etenee sosialismia rakentavassa Neuvosto-Karjalassa, sisältävät annoksen totuutta. Totuus ja pääasia on kyllä se, että Suomen proletariaatin uusi voittoisa vallankumous kypsyy ja

toteutuu Suomessa. Siellä se Suomen porvaria enemmän pelottava vallankumouksen myyrä kaivaa, mutta mielestäni myöskin mainitussa porvarin väitteessä on iso annos totta. Tämän käsitykseni tueksi en tässä yhteydessä pyri esittämään esimerkkejä Neuvosto-Karjalan 10-vuotistaipaleelta, enkä liioin pyri etsimään todistuksia Neuvosto-Karjalan tämän päivän oloista, mutta sen sijaan esitän eräitä muistelmia Neuvosto-Karjalan «historiantakaiselta» ajalta tämän käsitykseni tueksi. Näihin muistelmiin sisältyy joukko tositapauksia vuoden 1918 keväältä, Suomen ensimäisen proletaarisen vallankumouksen kukistumisen päiviltä. Yhteensä osoituksena siitä, että proletaarinen vallankumous ei kuitenkaan kuollut, oli se, että jo silloin kuulimme ensi kerran suomalaisten vallankumouksellisten taholta julkilausuttavan neuvostollisen, punikkien Karjalan aatteellis-käytännölliset syntysanat.

Ja niiden kuulemiemme syntysanojen lausuja oli toveri Gylling, hän, joka sittemmin kymmenen vuotta on toiminut ja taistellut Karjalan Autonomisen Sosialistisen Neuvostotasavallan ensimäisenä miehenä.

Yritän seuraavassa hiukan luonnehtia niitä olosuhteita ja tapauksia, missä ja minkä yhteydessä nämä äsken mainitsemani Neuvosto-Karjalan syntysanat lausuttiin.

Saksan imperialistien sotalaumojen v. 1918 tultua von der Goltziensa johdolla ja Noske-Scheidemannien kannatuksen, siunausten ja onnentoivotusten seuraamina auttamaan suomalaisia lahtareita ja Suomen luokkasotatapausten kulun täten alkaessa muuttua punaisille epäedulliseksi, asetti Suomen työväen vallankumouksen johto näköalaksi punaisten joukkojen mahdollisimman suuren siirtymisen Neuvosto-Venäjän alueelle. Tässä tarkoituksessa ryhdyttiin moniin käytännöllisiin toimenpiteisiin sekä Suomessa että Venäjällä. Leningradiin, silloiseen Pietariin, lähetettiin huhtikuun alkupäivinä perustetun Suomen Asiain Komitean käytettäväksi etappi- ja sijoituspaikkojen etsijöitä yms. Mainittu Suomen Asiain Komiteakin oli nähdäkseni lähinnä asetettu juuri tämän pakolaissijoitustoiminnan järjestämistä ja johtamista silmällä pitäen. Sen S.A. K:n puheenjohtajana oli sittemmin Englannin imperialismin kurjaksi kätyriksi luikkinut ja kiukkuisesti Neuvosto-Karjalaa vastaan taistellut O. Tokoi sekä jäseninä toverit Yrjö Sirola, Einari Laaksovirta, Herman Hurmevaara, Edvard Kukkonen ja Kustaa Rovio. Komitean sihteerinä toimi tov. Niilo Virtanen. Komitean toimipaikkana ja seuraavassa esitettyjen neuvottelutapauksien näyttämönä oli ent. Suomen ministerivaltiosihteerin talo silloisessa Pietarissa.

Suomen Asiain Komitealla oli ensimäinen kokous 12/4—18. Siinä kokouksessa oli valmistavasti esillä m.m. maanviljelyssiirtolain perustaminen neuvostovallan alueelle Suomesta tulevia punaisia pakolaisia varten. Asian alusti edellisenä päivänä Suomesta saapunut toveri Santeri Mäkelä. Hän luki ehdotuksensa maanviljelyssiirtolain perustamisesta ja erikoisesti painosti puheenvuorossaan sitä, että Suomesta tuleville pakolaisille on neuvostovallassa heti varattava tilaisuus tarttua työhön. Enempää eivät käytettävissäni olevat tiedot näistä esillä olleista siirtolasuunnitelmista kerro. Siinä huhtik. 12 päivän kokouksessa periaatteessa pidettiin maanviljelyssiirtolain perustamista tärkeänä, mutta ei vielä konkreettisesti ratkaistu siirtolain perustamista. Esim. siirtolain paikkakysymys ei vielä siinä neuvottelussa näytä olleen lainkaan esillä. Mutta kuitenkin päätettiin, että lisää «maitten tutkijoita Viipurista on tilattava».

Seuraavana päivänä 13/4—18 oli asiasta uusi neuvottelu, missä edellisten lisäksi oli mukana Viipurista saapunut toveri Gylling. Tällöin jo otetaan keskeisimpänä kysymys maanviljelyssiirtolain paikasta, keskustellaan kysymyksestä:

«Aunus vaiko Itä?»

Itäisistä siirtolanäköaloista oli keskustelussa esillä mm. seuraavat aluelinjat:

1. Novo- Nikolajevsk- Semipalatinsk. Tämän puolesta puhui kansanhistoriallisesti tuttu Altai ja kehittynyt meijeritalous Semipalatinskin seudulla.
2. Omsk-Ahmolinsk.
3. Ufa-Orenburg-Simbirsk-Samara.
4. Perm-Jekanterinburg. Näiden lisäksi oli esillä Arkangeli pohjoisessa, sekä väliaikainen etappipaikkalinja Tserepovitsh-Vologda-Bui. Viimemainittuja seutuja pidettiin sopivina siirtola-alueinakin, koska nimenomaan mainittiin, että «Vologdan seuduilla olisi riistarikkaita järviä ja metsiä».

Toveri Gylling jo tässä neuvottelussa asetti Karjalan etutilalle kaikista muista esitetyistä siirtolapaikoista. Epäilyksiä synnytti mm. se kun tov. Sirola oli samana päivänä käynyt VKP:n silloisen sihteerin toveri Helena Stasovan luona neuvotteluissa. Tämän neuvottelun tuloksena hän esitti poliittisia epäilyjä suomalaisten punapakolaisten Aunukseen ja Karjalaan sijoittautumisia vastaan. Mutta kaikesta huolimatta tov. Gylling piti kiinni Karjalasta tinkimättömästi.

«Maitten tutkijoiden» ja siirtolapaikkain etsijäin hommaaminen Viipurissa kohtasi allekirjoittanuttakin. Sain 16/4—18 Kansanvaltuuskunnan Huoltoasiain osastolta määräyksen lähteä Pietariin. Lähdin heti. Saavuin perille 17/4. Samana päivänä oli Suomen Asiain Komitea tov. Gyllingin ollessa mukana ratkaissut retkikunta-asian Aunuksen ja Karjalan hyväksi. S.V. T:n arkistossa olevat toveri Sirolan päiväkirjamuistiinpanot 17/4—18 kertovat tästä päätöksestä: «Etelä-Aunukseen varustettava kunnollinen retkikunta, niin suuri, että eri asemille voi jäädä tutkijoita».

Tunnus Neuvosto-Karjalasta v. 1918.

Tämän 17/4 pidetyn kokouksen jälkeen, jossa en ollut mukana, sain kutsun saapua tov. Gyllingin luokse. Selitettyään retkikunta-asiaa, tiedusteltuaan, haluanko lähteä retkikunnan johtajana Karjalaan ja saatuaan myöntävän vastauksen, esitteli hän minulle varsin selväpiirteisesti tämän Karjala-retkikunnan koko matkasuunnitelman. Esitetty matkasuunnitelma ei koskenut ainoastaan Aunusta, vaikka asia neuvotteluissa olikin esillä «Aunus vaiko Itä»- kysymyksenä, vaan koko Karjalaa aina Kantalahteen saakka. Tov. Gyllingin esityksen mukaan Karjalaan tuli suomalaisten punikkien luoda useita mahdollisimman vahvoja työ- ja siirtokuntia. Maanviljelyssiirtokuntia viljelysseuduille ja kalastussiirtokuntia Valkoisen meren rannoille ja lisäksi tuli ottaa siirtokuntain haltuun joku saatavissa oleva jo mahdollisesti seisomaan joutunut teollisuuslaitoskin. Nämä vastaiset työ- ja toimintanäköalat tuli ottaa huomioon jo retkikuntaa kootessa. (Retkikunta sittemmin muodostettiinkin teollisuus- ja maataloustyöläisistä sekä kalastajista).

Erityisellä lämmöllä toveri Gylling esitteli niitä edullisia tulevaisuuden näköaloja, mitkä uudella neuvostollisella punikkien Karjalalla ovat. Talousmiehenä hän erikoisesti korosti taioudellisia näköaloja. Mutta suurta huomiota ja painoa pani toveri Gylling myöskin siihen, että Karjalassa on suuri osa väestöstä sellaista, joiden kanssa suomalaiset voivat helpommin kielivaikeudet voittaa ja päästä toimintayhteyteen. Vakavasti hän painosti sitä, että suomalaisten punikkien siirtoloita Karjalaan luotaessa on aina ja ehdottomasti pyrittävä luomaan ja lujittamaan veljellisiä suhteita niin hyvin venäjänkuin karjalankielisenkin paikallisen rahvaan kanssa. Karjala kykenee antamaan leipää silloista paljon suurilukuisemmalle väestölle, joten siis hyvässä sovussa ja kiinteässä yhteistyössä Karjalan rahvaan kanssa on käytävä uutta Karjalaa rakentamaan.

Ja mitä lahtari-Suomen rajain läheisyyteen tulee, niin sitä ei hän pitänyt voittamattomana haittana ja esteenä.

Siihen sijaan neuvostomaahan paenneiden suomalaisten punikkien suoranaisena velvollisuutena oli asettua viljelemään ja varjelemaan proletaarisen vallankumouksen valtakuntaa mahdollisimman lähellä Suomen verisen lahtaritaantumuksen asuinsijoja.

Myöskin tulevasta Neuvosto-Karjalan työläis- ja talonpoikaisvaltiosta hän puhui niin paljon, että katson olevan riittävästi aihetta sanoa tätä neuvottelutilaisuutta Neuvosto-Karjalan syntysanojen lausumustilaisuudeksi. Tosin toveri Gylling tästä karjalais-suomalaisesta neuvostovalta-asiasta mainitsi osittain leikillisessä äänilajissa, mutta toiselta puolen huomioon ottaen ne perusteet ja sen vakavan asiallisuuden, millä hän esim. minua valmisti tätä suunniteltua Karjalan matkaa varten, olivat mielestäni todistuksena siitä, että hänellä oli jo huhtikuulla 1918 vuoren vankka vakaumus siitä, että Neuvosto-Venäjälle paenneiden suomalaisten punikkien paikka on ensikädessä Karjalassa. Siellä voitiin heidän voimansa ja taitonsa tuloksellisemmin käyttää sosialistisen rakennustyön hyväksi.

Toveri Gylling matkusti muutama tunti tämän neuvottelun jälkeen takaisin Viipuriin, mihin hän sittemmin jäikin lahtariterrorin verisimmäksi kaudeksi, onnistuen siellä aluksi piiloutumaan ja myöhemmin pakenemaan kymmeniä tuhansia tovereitamme teurastaneiden lahtareitten verisistä kourista. Vasta kaksi vuotta myöhemmin saapui hän jälleen neuvostojen maahan. Ryhtyi heti tänne tultuaan Neuvosto-Karjalan luomistyöhön, — rakentamaan sitä punaista Karjalaa, jonka 10-vuotisjuhlia nyt vietämme ja jonka syntysanoja ja tulevaisuusnäköaloja tov. Gylling mainitussa v. 1918 huhtikuun opastusneuvottelussa alekirjoittaneellekin esitteli.

Paitsi näitä vakavia ohjeita, mihin jo edellä lyhyesti viittasin, sain toveri Gyllingiltä ilmoituksen siitä, että minut nimitetään Karjalan retkikunnan johtajaksi. Pari päivää myöhemmin sain Suomen Asiain Komitealta asiaa koskevan virallisen määräyksen. Aloin muodostamaan Neuvosto-Karjalan luomishistorian ensimäistä elintä, Karjala-retkikuntaa, niiden periaatteiden ja näkökohtien mukaisesti, mitkä toveri Gylling oli esittänyt. Se kokoaminen mielestäni oli vissi vaihe Neuvosto-Karjalan syntymishistoriassa, vaikkakaan ei se sillä kertaa käytännöllisiin tuloksiin johtanutkaan.

Tokoi saapui 21/4-18 Viipurista Leningradiin ja ilmoitti myöskin Kansanvaltuuskunnan hyväksyneen tov. Gyllingin esityksen retkikunnan Karjalaan lähettämisestä.

Näinollen Suomen proletariaatin ensimäinen vallankumoushallituskin joutui toimintakautensa kuumimmassa vaiheessa tekemällään päätöksellä periaatteellisen kannatuksensa suomalaisten punikkien siirtymiselle neuvostolliseen luomistyöhön Karjalan maille. Proletaarisen vallankumouksen jatkuvaisuus oli täten eräältä osaltaan konkreettisesti viitoitettu—vallankumous ei kuollut.

Merkille pantavaa on, että Tokoi, joka muutoin S. A. K:n puheenjohtajana oli tavattoman haluton tämän siirtokunnan matkan järjestämistä edistämään, kertoi Viipurissa olleen kysymyksen jo toteutuneesta «Aunuksen itsenäisestä Neuvostotasavallasta». Kenen kanssa tästä on ollut kysymys, se ei lähemmin selviä. Tokoi omasta puolestaan ja omana ohjelmanaan S. V. T:n arkistossa olevain toveri Sirolan 21/4-18 tekemäin muistiinpanojen mukaan lausui seuraavaa:

«Aunuksen itsenäinen Neuvostovalta, jonka kanssa Englanti, Amerikka ja Ranska tehneet sopimuksia sen tunnustaen.»

Siitä näkyy mihinpäin Tokoilla piiput oli. Näistä suuriin kapitalistimaihin suuntautuvista ja niiden tunnustamisiin nojautuvista ulkopoliittisista näköaloista ei kuitenkaan toveri Gylling eikä kukaan toisista tovereista puhuneet Tov. Gylling ja toiset sensijaan korostivat, punaisten, kunnollis-

ten työväen joukkojen Karjalaan saamista sekä Venäjän Kommunistipuolueen hyväksymistä ja puolueen suosituksien välttämättömyyttä jo ennen retkikuntamme matkalle lähtöä. Tämän lisäksi oli oikealla suhtautumisella paikalliseen väestöön hankittava se Karjalan rahvaan suostumus, mistä edellä oli puhe. Näin ollen toveri Gylling ja muut toverit pitivät kiinni Suomen ja Karjalan työtätekevistä, punikeista ja VKP:n puoluelinjasta, jotavastoin Tokoilla jo silloin oli havaittavissa oma ohjelmansa: imperialistien asia ja suostumus sekä kommunisteja vastaan.

Mitä muutoin niihin virallisiin ohjeisiin tulee, mitkä Suomen Asiain Komitea Pietarissa allekirjoittaneelle retkikuntaa varten antoi, liittyi niihin m. m. eräs kuvaava kyselykaavake, joka kokonaisuudessaan kuuluu seuraavasti:

«Siirtolapaikan hakijain on kiinnitettävä huomio seuraavaan:

1. Mitkä tuotantoalat voivat tulla kysymykseen? Maanviljelys, karjanhoito ja kalastus.

Kuinka pitkä on kesäpuoli? Kuinka pitkä on talvipuoli?

a) Onko suurempia tai pienempiä maa-alueita saatavissa siirtokunnan käytettäväksi ja minkälaisilla ehdoilla ja sopimuksilla?

b) Maanpohja: mitä viljalajeja ja juurikasveja sekä hedelmiä siinä etupäässä voidaan viljellä?

c) Karjanhoito: minkälaiset edellytykset semmoiseen on ja minkälaisilla kotieläimillä etupäässä?

d) Onko edellytyksiä ja minkälaisia karjantuotteiden markkinoille saamiseksi?

e) Kalastus: minkälaiset mahdollisuudet on kalastukseen ja tuotteiden markkinoille saamiseen, sekä minkälaisilla välineillä sitä etupäässä tuottavimmin voidaan harjoittaa?

f) Minkälaiset asunto-olot on paikkakunnalla, onko mahdollisuutta rakennustarpeiden saantiin ja minkälaisien etupäässä?

2. Palkkatyöolot:

a) Onko mahdollisuuksia palkkatyön saantiin paikkakunnalla, minkälaisiin kesä ja talvipuolella, minkälaisia ne ovat ja missä määrässä niitä on saatavissa?

b) Minkälaisia ovat elämisehdot ja palkkasuhteet verrattuina keskenään ja onko odotettavissa niiden huonontumista, tai parantumista mahdollisen siirtolaisuuden johdosta?

c) Onko ja minkälaisia edellytyksiä teollisuuden harjoittamiseen (kaivos- metalli-puunjalostus- vaate ja jalkine- ja elintarve) ja niiden tuotteiden kauppaan?

3) Minkälaiset on liikennesuhteet (kesällä, talvella)?

4. Onko tuotteille markkinoita?

5. Onko erityisiä vitsauksia, kuten tautisuutta, soita, sääskiä, kylmiä tuulia yms?

6. Millainen on vallankäyttö (Neuvostot), omistussuhteet, hallinnollinen ja oikeudellinen järjestelmä?

7. Voiko asettua yhteen paikkaan vai täytyykö (tuotannollisten ja liikenneseikkojen vuoksi) jakautua eri paikoille, ja kuinka kaukana ne olisivat toisistaan?

9. Saako ostaa siitoskarjaa, siemenviljaa, kasvitarhan siemeniä ym?

10. Millaista väestöä on seudulla?

Tähänpä se retkikunnan pääsiallisin paperille pantu työhjelma sisältyikin.

Kasasin 20-henkisen retkikunnan. Suomen Asiain Komitea toimitti tulkit. Matkaa valmistettiin. Asuntohuoneeni hotelli «Reginassa» oli retkikunnan keskuksena. Sinne kasaantui koko retkikunnan selkäreput, sotilaspakit, limput ja konservit yms. ja hyvin usein siellä kokoontui koko retkikunta 100% maahenkijuttuineen. Puoluesuositukset VKP:lta myös saatiin. Kaikki muutkin paperit olivat kunnossa. Matkavarusteet ja 7,000 rpl. matkakassa samoin. Rautatie-piletitkin oli jo ostettu ja huhtik. 25 päivän illalla piti lähteä kohti Karjalaa tulevan Neuvosto-

Karjalan ladun katsojiksi. Retkikunnan tuli Karjalassa jakaantua neljään ryhmään. Pohjoisimpana määräpaikkana oli Kantalahti.

Karjalan-matkamme peruutetaan.

Mutta aivan yhdennellätoista hetkellä retkikunnan matka keskeytyi. Mainittuna huhtik. 25 pnä tuli osa Kansanvaltuuskuntaa ja muita pakolaisia laivoilla Viipurista. Saapui eräitä epäedullisia tietoja myös pohjoisesta. Ja matkamme peruutettiin.

Saamamme peruutusmääräys meitä silloin suututti. Olimme muutaman päivän tehneet matkavalmistuksia. Lueskelimme eräitä Karjalaa koskevia pikkukirjasia, tutkimme karttoja ja meihin nähtävästi jo ehti nousta eräänlainen Karjala-kuume. Ihan kipeää teki kun aletusta puuhasta sillä kertaa tuli luopua...

Lähiviikkoina hajaantui neuvostovaltaan pelastunut osa Suomen proletariaatin vallankumousta kautta laajan neuvostojen valtakunnan. Niin myös meidän retkikuntamme. Osa harhaili kohti itää tai kohti etelää ilman päätä ja perää. Mutta verrattain pian alkoi kohota suomalaisten punikkien tuotannollista ja poliittista toimintaa neuvostomaan eri kolkille. Leningradiin muodostui Teollisuus- ym. johtokomiteat, «Voima» ja «Taisto» tehtaat, kirjapainot, sanomalehti, puolue- ja valistuselimet, sotakoulut, huoltolat, ruokalat jne. Permissä kohoaa monenlaista siviili-ja sotilastoimintaa aina sanomalehteä myöten, Permin lääniin perustetaan suurehko suomalainen maatalouskommuuna «Tuki» ja Kostroman läänissä olevaan Buin kaupunkiin kohoaa suomalainen parakki-kaupunginosa 4—5 tuhantisine asukkaineen, «Salama»—tehtaineen, «Aura»—kommuuneineen, pukuverstaineen ja monine järjestöineen. Kostroman, Muuromin ym. kaupunkeihin perustetaan tehdaslaitoksia. Suom. puoluekollektiiveja oli paitsi Pietarin läänissä ym. edellä luetelluilla paikkakunnilla, myöskin Moskovassa, Siperiassa, Kronstadtissa sekä monissa suomalaisissa puna-armeijaosastoissa eri rintamilla. Kaikissa näissä kouluuntui taistelijoita ja sosialismin rakentajia myös Neuvosto-Karjalaa varten.

Taistelu rintamilla imperialistisia rosvolaumoja vastaan muodostui neuvostovallan ensimmäisten vuosien keskeisimmäksi kysymykseksi. Ja sankarillisesti puolustivat myös suomalaiset punikit neuvostomaamme rajoja. Tämän kirjoituksen puitteissa ei ole tilaisuutta niitä taisteluita kosketella. Mutta se on tässäkin yhteydessä todettava, että neuvostovallan kaikilla rintamilla, kaikkialla siellä, missä Venäjän työtätekevät bolshevikkien johdolla lahtareita kurittivat, kaikkialla siellä kaikui myöskin suomalaisten punikkien sotahuuto: kuolema lahtareille! Ja näillä Punaisen Armeijan voitokkailla taisteluilla raivattiin edellytykset sosialismin rakentamiselle Karjalassakin.

Myöhemmät tapaukset ovat osoittaneet, että v. 1918 keväällä puuhattu Karjalan asuttaminen ei vielä sillä ketkellä olisi ollut mahdollista. Siltäkin kolkalta hyökkäsivät imperialistirosvot neuvostomaahamme. Englantilaiset, suomalaiset ym. rosvojoukot alkoivat omalla tavallaan «tunnustaa» neuvostollista Karjalaa. Karjala muodostui pitkäksi aikaa sotarintama-alueeksi. Ja imperialistien «tunnustamisiin» kaiken huomionsa kiinnittäneet Tokoit, Orjatsalot, Vesleyt, Primus-Nymannit, Kalle Hämäläiset yms. kelmit konnat ja luopiot pakenivat imperialistien rintamalle, suurrosvojen kurjiksi kätyreiksi. Työväenvaltaa vastaan he taisteluun lähtivät. Mutta kaikki tämä oli turhaa. Jo Muurmannin legionan parhaiden poikain vallankumouksellisen vastarinnan edessä lannistui noiden kavaltajain lahtariurhokkuus. Ja Neuvostovallan voittokulkua ei voitu estää. Se eteni. Se voitti. Ja näiden imperialistien kaulapannassa kulkevien kätyrilurjusten oli paettava imperialistijoukkojen jäännösten keralla imperialistimaihin, kapitalistien kartanokoirille kuuluvien ruokakaukaloiden ääreen.

Mainitsimme jo, että vasta Punaisen Armeijan voitokkaiden taistelujen jälkeen tuli mahdollisuus Neuvosto-Karjalan eli tarkemmin sanoen Karjalan Työkansan Kommuunin luomiselle. Raskaita ja paljon uhreja kysyviä taisteluita oli käytävä, ennenkuin niilläkin mailla sosialismin rakennustyöhön lujin kourin tarttua voitiin. Tarvittiin Punaisen Armeijan ja ennenkaikkea mainehikkaan kuudennen rykmentin vuosia kestäneet sankarilliset taistelut ja tarvittiin monien muiden neuvostojoukkojen sankaruus. Tarvittiin päättäviä otteita Suomen lahtarien rosvoretkien likvidoimisessa. Tarvittiin Muurmannin suomalaisen legioonaan kuuluneiden reilujen proletaarien reiluja tekoja, tarvittiin Muurmannin ja Karjalan partisaanien sekä monien muiden selkäpuolen rehtien ja rohkeitten punikkien uhrautuvaa ja päättävää toimintaa lahtarivihollisten lyömiseksi. Tämä kaikki oli perustehtävää punaiselle Karjalalle. Vasta senjälkeen, vasta vihollisen karkoittamisen ja lyömisen jälkeen avautuivat mahdollisuudet Neuvosto-Karjalan luomistyölle,—sosialismin rakentamiselle kauniissa Karjalassa.

Kymmenvuotias Neuvosto-Karjala, missä Suomen lahtarien vakuutuksen mukaan vielä tänäkin päivänä elää ja voimistuu myöskin osa Suomen proletariaatin entisestä ja samalla myös tulevasta voittoisasta vallankumouksesta, on yksi autonoominen osa mahtavasta Neuvostoliitosta. Nopeasti kohoavana sosialismin rakentamisen maana, osoittaa Neuvostoliitto ainoaa oikeaa voiton tietä myös naapurimaiden ja lähinnä Suomen työtätekeville.

Ja kymmenvuotias Nevosto-Karjala muun ohella osoittaa myös sen, että vaikkakaan tämä tässä kirjoituksessa mainittu Leningradissa koottu suomalaisten punikkien ensimäinen Karjala-retkikunta ei 12-vuotta sitten mitään käytännöllisesti merkitsevää aikaan saanutkaan, niin me kuitenkin jo silloin pakkasimme selkäreppumme oikean asian puolesta. Jo silloin me kuulimme lausuttavan Neuvosto-Karjalan syntysanat. Kysymyksessä meillä jo huhtikuussa. 1918 oli pieni yritys kohti Neuvosto-Karjalaa, sitä Karjalan työläisten ja talonpoikain neuvostotasavaltaa, joka kaksi vuotta myöhemmin perustettiin ja jonka 10-vuotisjuhlia me nyt vietämme.

Eläköön Punainen Neuvosto-Karjala!

Moskovassa kesäkuulla 1930.

Kalle Lepola.

Piirteitä interventsiosta ja kansalaissodasta Karjalassa.

Kansalaissodan historia Karjalassa on sangen monivaiheinen, taistelut olivat luonteeltaan sitkeitä ja sodan voitokas päättyminen vaati työtäkeviltä sankarillisia ponnistuksia ja uhrauksia. Täytyy kuitenkin todeta, että jokapäiväinen sosialistinen rakennustyömme vie kaikilta ajan niin tarkkaan, että kansalaissotamme vaiheet ja sen antamat opetukset ovat vielä esille vetämättä. Epäilemättä tämä vaikeuttaa yleiskuvauksien ja muistelmien laatimista yhtäältä ja toisaalta tapaukset ja teot unohtuvat sikäli kun vanha, niihin osallistunut sukupolvi poistuu. Tällaisen puutteen edessä emme saata olla kehoittamatta kaikkia työhön kansalaissotamme Karjalan rintamaosan vaiheiden esillevetämiseen.

1. Interventsioonin alku pohjoisella alueella.

On luonnollista, että tälläkin interventsion pohjimaisena tekijänä oli kansainvälisen pääoman yritys tuhota proleta-

riaatin luokkavalta Venäjällä. Pohjoisella alueella inteventsion ensimäisenä johdattimena oli Saksa. Muistammehan maailmansodasta, että rintamataistelut kiteytyivät kankeiksi asemasodan taistelumuodoiksi ja että saksalainen sotajohto haki ulospääsyä syntyneestä tilanteesta. Vasta v. 1917 Venäjän vallankumouksen yhteydessä se sai siihen tilaisuuden, eikä se jättänyt sitä käyttämättä. Etelässä saksalaiset joukot miehittivät Ukrainan ja Saksan yleisesikunta suunnitteli suurpiirteistä liikettä, johon sisältyi uhata Englantia Intiasta Afganistanin kautta sinne suunnatun liikkeen avulla. Itäisen rintamansa pohjoisosalla Saksa suunnitteli Muurmannin radan, Venäjän armeijan yhden valtasuonen valtausta. Sen toteuttamiseksi Saksan joukot tuhosivat Suomen työväen vallankumouksen, alistivat suomalaisen porvariston palvelukseensa ja ottivat Suomen tukikohdakseen, josta sitten hyökkäyksen itään piti alkaa. Suunnitelman toteuttamista liittovallat eivät tietenkään jääneet odottamaan. Miten he kysymyksen asettivat selviää mm. erään kuuluisan vastavallankumouksellisen seuraavan sisältöisestä historiallisesta tunnustuksesta: «Ranskan edustajat ilmoittivat, että liittolaiset edellyttävät taistelun jatkamista Saksan kanssa venäläisellä rintamalla. Minulle ilmoitettiin, että huomattavia englatilais- ranskalaisia aseellisia voimia tullaan tässä tarkoituksessa laskemaan maihin Arkangelissa. Maihinnousujoukoille annetaan myös määräys tukea maan sisällä puhkeavia aseellisia kapinoita.» *)

Tästä yleisestä tehtävän asetuksesta imperialistit siirtyivät, tapausten edelleen kehittyessä, tarkempaan aluejakoon. Siinä Englanti 23/XII—17 pidetyn liittovaltojen neuvottelun tuloksena otti itselleen mm. Pohj. Venäjän ja Skandinaavian maat.

Suunnitelmien toteuttaminen alkoi sillä, että englantilainen laivue heinäk. 1918 laski Muurmannissa maihin n. 2.000 aseistettua miestä. Paikalliset neuvostoelimet peloitettiin saksalaisten tulolla ja hyvitettiin mukanatuoduilla elintarpeilla siinä määrin, että ne pettivät neuvostovallan siirtymällä englantilaisten puolelle. Samanaikaisesti tapahtui maihinnousu Kemissä, Sorokassa ja elok. Arkangelissa. Kaikkiaan englantilaiset kuljettivat pohjoisen alueen miehittämistä varten Muurmanniin 10.334 ja Arkangeliin 13.182 miestä. Tämän lisäksi englantilaiset aseistivat ja muonittivat n. 1.500 miestä käsittävän ns. Muurmannin legionaan. Sitä he käyttivät suomalaisia lahtarijoukkoja vastaan sekä selkäpuolen suojelusjoukkona.

*) Tanin: 10 vuotta SNTL ulkopolitiikkaa.

2. Venäläisen lahtarihallituksen synty, sisältö, sotatoimien suunta ja muodot.

Sillä aikaa kun interventsiojoukot valmistivat Vienan meren ja ranta-alueiden miehitystä, keskittivät Venäjällä olleet ulkovaltojen sotilasedustajat yhdessä maanalaisten vastavallankumousjärjestöjen kanssa voimiaan myöskin Arkangeliin ja Muurmanniin. Arkangelissa vastavallankumouksen johto oli «punaisen» garnisoonipäällikön (tsaarin armeijan rykmentin päällikkö) käsissä. Toimien yhdessä englantilaisten kanssa tuhosivat he paikallisen neuvostovallan aseellisesti elok. alussa v. 1918. Näin syntyneen valkoisen vallan kausi voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen. Ensimäinen: sen alusta syyskuuhun saakka. Se oli aikaa jolloin «demokraatit» olivat vallassa, aikaa, jolloin pohjoisen alueen hallinto keskitettiin Arkangeliin sijoittuneen pohjoisen alueen hallituksen käsiin. Englantilaisia ei hallitus tyydyttänyt. He vaativat sotilasdiktatuuria ja se luotiin väkivaltaisen kaappauksen kautta. Toinen: sotilasdtktatuurin kiteytymisen aikaa. Ulkopuolisesti se esiintyi pohjoisen alueen hallituksen nimellä. Sen valta-aika kesti noin heinä-elok.—19 saakka (englantilaiset lähtivät syysk.—19). Kolmanneksi: Kenraali Millerin diktatuurin aikaa. Se jatkui 19 p:vään helmik.—20 jolloin

koko roska oli pakoitettu perääntymään Punaisen Armeijan voitokkaan etenemisen edessä.

Minkälainen järjestys, mitä tehtiin ja ajateltiin valkoisen vallan alueella, siitä kertoo eräs sen «hallituksen» jäsenistä mm. seuraavaan tapaan:—«Jouduin kosketuksiin suuren joukon ja erilaatuisten henkilöiden kanssa, mutta en ainoatakaan kertaa kuullut vakaumusta siitä, että pohjoisen rintaman toiminta voisi olla voitokasta. Passiivisuus ja voittamaton vakaumus bolshevikien tulosta oli vallitsevana Arkangeliin sijoittuneiden keskuudessa.» Hallituksesta, armeijasta ja rintamasta hän jatkaa: «Juopottelua ja mässäystä edisti selkäpuoli, etenkin Arkangeliin sijoitettu upseeristo. Se johtui siitä että heihin tarttui sama rappeutuminen, joka oli vallalla Omskissa ja Samarassa ennen niiden tuhoutumista. Eivät huonot uutiset, eikä rintaman katastrofinen tilanne pystyneet mässäystä lopettamaan. Upseerikasinot ja muut ravintolat olivat raakojen ja villien skandaalien tyyssijoja...» Kun tähän vielä lisäämme sotilaiden raa'an kohtelun upseeriston taholta, niin käy selväksi valkoisen armeijan kuntoisuus. Sotilaat vallankumouksellistuivat siinä määrin, että 3, 1, 6 ja 5 rykmentti kapinoivat kukin alueillaan.

Sama hallituksen jäsen on pakoitettu kertoessaan työläisten suhtautumisesta valkoiseen hallitukseen tunnustamaan seuraavaa: «työläisten levottomuuden kasvu oli seurauksena ammattiliittoihin kohdistetusta kuristuspolitiikasta, joukkovangitsemisista, karkoituksista ja ilman oikeuden tuomiota tapahtuneista teloituksista. Otteena, joka lopullisesti nosti työläiset pohjoisen alueen hallintoa vastaan, oli se, että Miller järjesti karkoitussiirtolan Johangiin, täysin asumattomalle paikalle Muurmannin rannikolle. Sinne lähetetyt tuhoutuivat keripukiin, kylmään ja vankilahoitaja Sudakovin terrorin uhreina. 1.200 sinne lähetetystä joutui 23 ammutuksi sentähden, että oletettin heidän aikovan karata, 310 kuoli keripukkiin ja kuumetauteihin. Kahdeksankuukautisen silläolon jälkeen oli n. 100 puolitervettä miestä jälellä.» *)

Jos tarkastamme hallituksen sotasuunnitelmien pääpiirteitä, niin on ensin merkittävä, että Arkangelin suunnalla lahtareiden yhteinen voima käsitti n. 34.000 miestä. Heidän keskuudeesaan vallitsi erimielisyyttä iskun suunnan valinnassa: eteläänkö,-ja sieltä tilanteen mukaan yhdessä Karjalan valloittaneiden joukkojen kanssa Leningradiin,- vai itäänkö ja sieltä yhteys Koltshakin joukkojen kanssa. Jälkimäinen katsantokanta voitti ja sille rakentuivat Arkangelista käsin suoritetut sotatoimet.

Muurmannin sunnalle sijoitettujen joukkojen yleinen lukumäärä käsitti n. 14.000 miestä. Englantilaisten suunnitelmiin sisältyi asemien varustaminen saksalaisia vastaan yhtäältä ja toisaalta asteettainen, taisteluiden avulla tapahtuva Punaisen Armeijan joukkojen työntäminen etelään käsin. Suunnitelmaansa englantilaiset toteuttivat käyttämällä nk. «blockhaustaistelujärjestelmää». Punaiselta sotajohdolta tämä järjestelmä vaati lukumäärältään huomattavien ja luonteeltaan sitkeiden joukkojen sijoitusta tälle suunnalle.

3. Suomen lahtareiden osuus Karjalan valtaamispyrkimyksissä.

Suomen lahtariston epäitsenäisyys ja sen syyt ovat jo usealla tavalla tulleet todistetuiksi vallankumouksemme ja sitä seuranneen ajan yhteydessä. Suur-Suomen luontiyrityksissä (so. Karjalan valtauskysymyksissä) tämä seikka myöskin omalaatuisenaan esintyy. Edellä jo mainittiin Saksan yrityksestä hyökätä Venäjälle Suomen kautta. Mannerheim repi tällä perusteella armeijansa edessä leukojaan suurilla sanoilla «ryssien poisajamisesta ja Karjalan vapauttamisesta» ja Vaasan hallitus varusti kuummeiesella kiireellä retkikuntia tätä var-

*) B. Sokalov: „Pohjoisen alueen tuho." Sokolov lukeutui sos. vallankumouksellisiin, Pohjoisen hallituksen jäsen. Ammatiltaan lääkäri. Nykyään valkoemigrantti.

ten. Saksalaisuuden aikana suomalaiset lahtarit «etujen yhtenäisyyden» perusteella suuntasivat iskunsa pääasiallisesti kolmelle suunnalle nim. Petsamoon, Kantalahteen ja Kemiin. Kaikilla suunnilla oli tuloksena enemmän tai vähemmän perusteellinen selkäsauna. Englantilaiset maailman politiikkoina ymmärsivät kuitenkin alueillaan olevien karjalaisten itsenäisyyspyrkimykset, joiden johtoon kulakit asettuivat ja samalla suomalaisten sahapohattojen metsähimon. Englantilasten etuihin tämä ei sillä kerralla sopinut ja niinpä he päättivätkin kurittaa molempia. Tokoin suosiollisella avulla kutsuttiinkin tässä tarkoituksessa «Karjalan kuntien edustajakokous» Kemiin.*). Siellä päätettiin mm. «valtuuttaa valitun Karjalan Kansallisen Komitean lähettämään kaksijäsentään rauhankongressiin hankkimaan ulkovaltojen tunnustusta Karjalan itsenäisyydelle. Samoin valtuutettiin komitea ryhtymään neuvotteluihin lähimpien naapurivaltojen, Pohj.-Venäjän hallituksen, Neuvosto-Venäjän ja Suomen kanssa samanlaisen tunnustuksen saamiseksi.» **)

Liittovaltojen edustajana kokouksessa oli eräs englantilainen kenraali, joka ilmitoi liittovaltojen kannan tässä kysymyksessä, Siihen sisältyi mm. seuraavaa: «Liittolaisjoukkojen johto ei kannata mitään ehdotuksia Karjalan eroittamiseksi Venäjästä. Karjalan riippuvaisuus Venäjästä on välttämätön molempien maiden eduille.»

Liittovaltojen tuollainen kannanotto johtui siitä, että he otaksuivat bolshevikkien kukistuvan ja olivat varmat siitä, että porvarillinen Venäjä tulee jatkamaan sotaa Saksaa vastaan.

Tapahtumat kehittyivät kuitenkin edelleen. Saksan maailman mahti kukistui lopullisesti Versaillesin rauhan yhteydessä. Punainen Armeija tuhosi kansainvälisen vastakumouksen joukkoja eri rintamilla. Englantilaiset arviodessaan tilannetta huomasivat parhaaksi vetää luunsa turvallisempaan paikkaan sitäkin suuremmalla syyllä koska he olivat tulleet vakuutetuiksi venäläisten lahtareiden kykenemättömyydestä. Se tapahtui syysk. v. 1919.

Saksan tuho pakoitti myös suomalaisia lahtareita tarkistamaan kantansa. Sen tuloksena oli, että heidät pakoitetiin uuden isännän vallanalaisuuteen ei ainoastaan oman maan kysymyksessä, mutta myös Karjalan valtamista koskevissa asioissa. Nyt toisen vaiheen aikana suomalaisilla lahtareilla oli touhua, sillä he eivät tahtoneet jäädä osattomiksi Venäjän jakosuunnitelmia laadittaessa. Judenits, Englannin, Ranskan ja Amerikankin johtavat piirit käsittelivät suomalaisten lahtareiden avun realisuutta ja heidän vaatimaansa korvausta. Judenits oli hyvin haltioissaan Suomen avusta. Sotamenosuunnitelmiensa (kaikkiaan 22.650.000 fr.) ensimäisen kk. menoista merkittiin Suomen osalle n. 3.200.000 frangia. Samanaikaisesti Koltshak tiedoitti mm. Tukholman edustajalleen seuraavaa: «Suomen hyökkäyksestä Karjalaan olemme Ranskan hallitukselta saaneet rauhoittavan vakuutuksen, jonka katsomme täysin tyydyttäväksi. Oletamme, että meidän ei sovi protesteerata, sillä se vaikeuttaisi suhdettamme Suomen kanssa, johon Lenigradiin tehtävän yhteisen hyökkäyksen ohella on pidettävä parhaimmat ystävyyssuhteet. Valloitetun Karjalan alueelle suunnittelemanne hallintojärjestelmän hyväksyn täydelleen. Katson, että on vältettävä ristiriitaa Mannerheimin kanssa sikäli kun jää toivoa hänen hyökkäyksestään Leningradiin.»

Tämä oli jo enemmän kuin kukaan saattoi odottaa. Ymmärrämme hyvin,

*) Läsnä olivat: Oulangan kunnasta Huotari Arhiippainen; Pistojärven- Iivana Rodionov; Kiestingin- Iivana Arhiippainen ja Jefim Kemov; Jyskyjärven- Osip Kyntijev; Voijärven- Mikko Akkanen; Uhtuan- Aleksei Popov ja Iivo Ahava; Kontokin- Vasili Dobrynin; Tunkuan-Aleksei Skuin ja Jegor Borisov; Vuokkiniemen- Jegor Lesonen, Fedor Perttunen ja Kirilä Bogdanov; Paanajärven- Hilippa Nikiforov; Rukajärveltä- Aleksei Matskevits ja Semjan Epifanov ja Repolan-Santeri Lasarev.

**) Itkonen: Muurmannin suomalainen legiona.

että lahtarit näkivät näkyjä siitä, miten he ovat pystyttämässä rajapylväitä Nevalle, Syvärijoelle, Ääniselle, kannaksen poikki Vienan merelle ja sieltä Kuolan niemimaan ympäri. Samalla suomalaiset sosdemit ryhtyivät elitarvevarastojen keräykseen Leningradin asukkaille.

Käytännössä kysymys kehittyi niin pitkälle, että Mannerheim allekirjoitti Judenitsin kanssa sodankäyntisopimuksen. Sen kolmannessa pykälässä määritellään mm. seuraavaa: 1) Aunuksen ja Arkangelin läänin karjalaisille tunnustetaan itsemääräämisoikeus. Kysymys siitä milloin, millä tavalla ja missä määrin se tulee tapahtumaan, ratkaistaan Kansainliiton konferensissa.

Edelleen sopimuksen hallinnollisessa osassa saotaan mm. «Kaikkia Suomen rintamaosalla tapahtuvia operatioita johtaa kenraali Mannerheim kenraali Judenitsin kautta . . . . Joukkojen käytössä ja formeerauksessa Judenitsille jää täysi valta.

Tällä tavalla siis kansainvälisen pääoman diplomaatiedustajisto tehdessään suunnitelmia Neuvostovallan kukistamiseksi ei siinä unohtanut sitä, että Karjalan työtätekevät luokat on saatava jälleen pääoman riiston alaisiksi. Sen palveluksessa oleva kenraalisto ei hetkeäkään viivytellyt lähtiessään tätä tehtävää toteuttamaan terrorin, ryöstön ja aluevaltausten kautta.

Niin teki Suomenkin porvaristo. Karjalan kysymyksen yhteydessä muodostettiin seikkailijoista ym. roikaleista vapaaehtoisia Karjalan vapautusjoukkoja. Yhdessä suojeluskunnan kanssa sijoitettiin niitä Suomen-Karjalan rajalle. Joukkojen suuruus eri aikoina ja eri paikoissa riippui siitä, millä suunnalla «vapauttamista» yritettiin suorittaa. Kaikkiaan oli v. 1919 aikana linjalle Laatokan pohjoisranta—Suojärvi sijoitettu lahtarijoukko, jonka suuruus oli 5.790 pistintä, 36 konekivääriä, 52 kevyttä ja 34 raskasta tykkiä. Nämä myös olivat niitä joukkoja, jotka karjalaisten kulakkien aktiivisella avulla hyökkäsivät Aunukseen ja Petroskoita kohti murhien, terrorin ja murhapolttojen taktiikkaa käyttäen.

Kaikki nämä, diplomaattien kanslioissa ja kenraalien staabeissa tehdyt suunnitelmat tulivat kuitenkin pyyhkäistyiksi pois. Joukot, jotka lähtivät niitä toteuttamaan tuhottiin. Ne eivät kestäneet työtätekevän luokan luokkavoiman edessä. Työläisen ja työtätekevän talonpojan taisteluliitto murskasi ne pakoittaen jälellejääneet polvilleen. Se ei ollut käskeville isännille mieluista. Englanti tiedoitti asiasta Koltshakille mm seuraavasti:—«Bolshevikit ovat ehdottaneet Virolle, Liettualle ja Latvialle erikoisrauhaa. Keskustelut ovat katkenneet, mutta ne on määrä alkan uudestaan 28 p:nä syysk. Suomi ja mahdollisesti Puola ryhtyvät myöskin neuvotteluihin.»

Ranska ei jäänyt huonommaksi, sillä Suomen Ranskassa olevalle edustajalle ilmoitettiin että: «Ranska päättävästi vastustaa sitä, että suomalaiset tekevät sopimuksen bolshevikkien kanssa. Jos se tapahtuu, niin Ranskan tähän saakka ystävällinen suhde Suomeen muuttuu.»

Koltshak ei myöskään kauan antanut odottaa kantansa ilmaisua. Se kuului seuraavasti: «Venäjän hallitus katsoo, että liittolaisten tulisi kieltäytyä avunannosta näille maille. Lopettaen elintarpeiden ja varusteiden kuljetuksen liitolaiset voivat voimakkaasti vaikuttaa niihin.» *)

Toimenpiteet jäivät kuitenkin pelkiksi uhkauksiksi, sillä suomalaisten paras liittolainen, Judenits karkasi ja hänen joukkojensa rippeet pakenivat Viroon. Samalla tavalla kävi vuoronperään toisillekin. Suomalaisten rosvoretkueiden kohtalo oli samanlainen kuin toistenkin. Ero on vain siinä, että heillä se tapahtui häpeällisemmin — jopa paitasillaankin ja tunnuksella: «pelastukoon se ken voi!» Tästä lopputuloksesta ei säästynyt suomalaisten lahtareiden ja karjalaisten kulakkien viimeisinkään yritys Uhtuan tasavallan luo-

*) Subbotovski: „Liittolaiset, venäläiset taantumukselliset ja interventio".

misessa. Nytkin on sangen opettavaista selailla tämän «Karjalan väliaikaisen hallituksen» asiapapereita, joissa mm komeilee Vienan lohkon päällikkö «Luukkosen» ja K. V. Hallituksen jäsenten E Simolan, T Väinölän, I. Remsun ym allekirjoituksia, sitäkin suuremmalla syyllä, että se todella oli erikoisen väliaikainen hallitus.

4. Punaisten sotajohdon vastaiskuista.

Yllä kuvattujen tapausten kehittyessä pohjoisella alueella teimme niistä sen johtopäätöksen, että ne ovat yksi rengas siinä kansainvälisen vastavallankumouksen ketjussa, jonka sisällä meidät aijotaan tuhota. Operatiivisten toimenpiteiden laskelmissa punainen sotajohto perusti suunnitelmansa siihen, että vihollisella tulee kyseeseen satatuhantisten joukkojen siirto tänne vain siinä tapauksessa, että itäinen rintama pääsee siksi lähelle, jotta sen ja pohjoisen rintaman yhtyminen käy realiseksi kysymykseksi. Toisena operatiiviseen ratkaisuun vaikuttavana tekijänä oli sotanäyttämön maasto ja ilmasto-luonne ja kolmantena se missä määrin on, ottaen huomioon toisten rintamien tilanne ja tehtävät, mahdollista keskittää joukkoja tämän rintaman tärkeimmille operatiosuunnille (so. Arkangeli-Moskova; Muurman- Svanka-Leningrad). Kun tähän vielä lisäämme pitkän talven ja kelirikot, niin kävi selväksi, että suuria joukko-operatioita mahdollisesti ei synny, vaan taisteluilla tulee olemaan näännyttävän sitkeä luonne ja, että pienellä sodalla, sivusta- ja selkäpuoliyhteyksien katkaisuun tähdätyillä iskuilla tulee olemaan suuri merkitys. Tälle operatiodoktriinille perustuikin sitten tämän rintaman likvideeraus.

Sotatoimien alkaessa pohjoisella alueella punaisen sotajohdon käytettävänä tällä alueella oli ainoastaan n. 4000 miestä ja nekin heitettynä n. 800-1000 km. laajalle alueelle. Keväällä ja kesällä 1919 syntyneessä tilanteessa Puna Armeija iski Aunukseen sellaisella voimalla, että syksyllä alue oli neuvostojen käsissä. Onegan kaupungin suunnalla suoritettu hyökkäys, jota avusti lahtarijoukkojen sisällä syntyneet kapinat, antoi neuvostovallalle Onegan kaupungin. Kuitenkin elo- syysk. aikana valkoinen komentajisto alkoi yleisen hyökkäyksen. Sen tarkoituksena oli toteuttaa yllä mainituita liittolaisten laajoja suunnitelmia. Todellisuudessa siitä syntyi hyökkäys, joka turvasi englantilaisten evakuoinnin pohjoiselta alueelta. Heitä pakoitti siihen ennenmainittujen syiden lisäksi se, että Englannin ja Amerikan proletariaatti meidän liittolaisenamme nosti äänensä Venäjän proletariaatin puolesta. Huomattavampi manestys valkoisten aloittamalla hyökkäyksellä oli kuitenkin Kotlasin ja myöhemmin Onegan itäpuolella. Viimemainitun joukon sivusta tuli näinollen vaaranalaiseksi ja sen punainen sotajohto yleistaktillisista syistä vetikin etelämmäksi. Lahtarijohdolla ei kuitenkaan ollut voimaa menestyksen edelleen kehittämiseksi. Englantilaisten evakuoinnin jälkeen pohjoisen hallituksen kipeimmäksi kysymykseksi tuli uusien taistelujoukkojen muodostus ja kasvatus. Kysymyksen he yrittivät ratkaista uudistettujen pakkomobilisatioiden ja vapaaehtoisten värväyksen kautta. Mobilisoiduista joukoista ei kuitenkaan ollut hyötyä, sillä katkeran kokemuksan tuloksena sekä Karjalan ,että Arkangelin työtätekevät olivat oppineet tuntemaan valkoisten komennon sisällön. Samanaikaisesti oli valkoisten selkäpuolella jo kiteytynyt maanalainen puoluejärjestö (runko 40 henk *), joka heikkouksistaan huolimatta pystyi keskittämään ympärilleen aktiivin. Kaikki nämä seikat yhdistettyinä aiheuttivat sen, että talvisen sotatoimiseisauksen aikana valkoiset joukot lopullisesti menettivät merkityksensä vastavallankumouksen joukkoina. Tapahtui joukkosiirtymisiä Punaisen Armeijan puolelle.

*) Kakurin: Miten vallankumous taisteli.

Näihin aikoihin mennessä oli tälle rintamanosalle sijoitettu meidän joukkojamme kaikkiaan n. 5474 pistintä, 145 konekivääriä ja 27 tykkiä (sen lisäksi Kotlasin ja Petshorskin suunnalla 4336 pistintä, 59 konek. ja 39 tykkiä). Tässä tilanteessa punainen sotajohto (6: des armeija) ryhtyi ratkaisevaan hyökkäykseen 13 p: nä helmikuuta 1920. Helmik. 16 p: vään mennessä oli Arkangelin rintaman kolme päätukikohtaa tuhottu ja tie Onegaan ja Arkangeliin avoinna. Millerin retkueen onnistui pelastua jänmurtajalla. Valkoisen armeijan rippeet yrittivät tunkeutua länteen tarkoituksella yhtyä Muurmannin radalla oleviin joukkoihin. Se ei kuitenkaan onnistunut, sillä 19 p: nä Murmanniin saatiin tieto Arkangelin hallituksen kukistumisesta ja siellä tuhottiin lahtarivalta sisältäkäsin annetulla iskulla. Itäisen rintamaosan tuhoutuessa joutui Karjalassa olevan syvästi etelään työnnetyn rintaman sivusta paljastetuksi. Punainen armeija ei antanut heille aikaa odottaa idästä pakenevia «kohtaloveljiä», vaan iski heidät keväthyökkäyksen aikana hajalle. Osan onnistui paeta Suomeen. Punaisen Armeijan eteneminen oli nyt pitkän ja sitkeyttä kysyneen taistelukauden päätyttyä nopeaa epäjärjestyksessä perääntyvän vihollisen takaa-ajoa ja aseistariisumista. Karjalan rintamaosan likvideerauksen tempo oli niin nopeaa, että 13 p: nä maalisk. Punaisen Armeijan joukot marssivat Muurmanniin.

5. Loppulause.

Toivottavasti ylläolevat rivit ovat kyenneet luomaan kuvan siitä miten vallankumouksen kehitys ja aseellisen luokkataistelun terävöityminen Karjalassakin teki siitä kansainvälisen vastavallankumouksen hyökkäyksen kohteen. Täällä riehuneiden pääoman aseellisten voimien toiminta oli, kuten toistenkin alueillamme olleiden joukkojen, peitetty mitä kauniimpiin tunnuksiin «kansanvallasta», «itsemääräämisoikeudesta» yms, jota ei käytännössä aijottu hetkeksikään toteuttaa. Näiden tunnusten käyttö oli syötti, jolla työtätekevien luokkien huomio aijottiin saada kohdistetuksi oman vallan järjestämis- ja rakentamiskysymyksistä ei minkään kansanvallan, vaan maan rikkauksia valloittamaan tulleen pääoman vallan tueksi.

Ylläolevassa tarkoituksessa Suomenkin porvaristo pyrki Karjalaa vapauttamaan. Yksi heistä (ikävä vaan, että hän pääsi paitasillaan pakoon Aunuksesta-, karjalaisella batrakilla olisi varmasti ollut hänelle jotain sanottavaa) kirjoittaa siitä hyödystä, minkä Suomen porvaristo saisi Karjalan valloittamisesta mm seuraavaa:- «Monta ympäri vuoden jäistä sulaa satamaa. Osallisuus tuottavan Vienanmeren ja Pohjois-Jäämeren kalastukseen, mikä rauhanpäätöksen kautta vain osaksi on saavutettu. Hyvät edellytykset sieltä käsin ylläpitää suoranaista kauppayhteyttä Pohjois-Siperiaan suunnattomine vilja, hiili, öljy ym raaka-ainevarastoineen. Änisjärvestä välitön vesitie Volgaa myöten Kaspian mereen jne» *) Näitä etuja Karjalan metsärikkauksien lisäksi Suomen porvarit täältä himoitsivat. Niiden saavuttamiseksi he aloittivat rosvoretkensä Saksan vaikutuksen alaisina, retken josta he itsekin ovat pakoitetut sanomaan, että- «Petsamon retki v 1918 ei tuottanut mitään hyötyä maallemme, mutta sitä enemmän siitä oli etua Saksalle, sillä liittolaisten täytyi sen johdosta sitoa Petsamoon sotavoimiaan. Uhkarohkeat retkeläiset saattavat olla ylpeitä retkensä tuloksista-» (! ?) Kuitenkin, kuten jo näimme Suomen porvareiden valloitushalu ei Saksan hävitessä kadonnut. Osoittautui, että heille on milloin vaan erittäin helppo myydä itsenäisyytensä uudelle isännälle. Kun Englanti alisti Suomen käskynalaisuuteensa, täytyi porvariston kuitenkin syödä aikaisempi ulostuksensa. Se tapahtui mm. Petsamon retkueeseen nähden seuraavasti: —«Vain selittäen, että Petsa-

*) G. von Hertzen: Karjalan retkikunta.

mon retki oli yksityisten järjestämä, pelasti Suomen Lontoon lähettiläs hallituksemme ikävästä asemastaan voittajavaltojen edssä.»- *)

Lopuksi on tässäkin todettava, että Karjalan työtätekevien luokkien kulkema taistelutaival on pitkä ja raskas, mutta se on myös voittoisa. Se on taistelua, joka suoritettiin äärettömän vaikeissa oloissa, nälkäisenä, ryysyisenä ja kulkutautien raatelemana. Tästä huolimatta yhteisessä taistelussa yhteistä vihollista vastaan työläisten ja talonpoikain taisteluliitto lujittui. Sellaisena se iski tietoisena voimastaan työtätekevien todellisen itsemääräämisoikeuden puolesta, kansallisen sosialistisen rakennustyön puolesta sellaisella voimalla, että imperialisti-diplomaattien suunnitelmat ja aseelliset, -niiden mukana suomalaistenkin lahtariretkueiden voimat pirstoutuivat kaikille neljälle ilmansuunnalle. Sodan jälkeisen jälleen- ja uudestirakentamiskauden saavutukset myöskin todistavat työläisten ja talonpoikain tuotannollisenliiton lujuutta ja sen ehtymätöntä luovaa voimaa. Se on paras ja voimakas varoitus niille, jotka ajattelevat ja suunnittelevat uusia Karjalan vapauttamisretkueita. Vakuutamme, että niiden kohtalo on oleva hyvin lyhyt. Sen on meille opettanut käyty taistelun taival, suoritettu rakennustyö, edessäolevat tehtävät ja kansainvälisen työväenluokan, parhaimman liittolaisemme meille osoittama apu. Siksipä me lähdemmekin edessäolevalle taipaleelle reippaina ja voimakkaina tietäen, että edessä on vaikeuksia, on taisteluita, mutta siellä on myös entistä valtavampia saavutuksia ja voittoja, voittoja, joihin meillä on ja tulee olemaan sosialismia rakentavan luokan ainoa ja tinkimätön oikeus.

A. Toivola.

*) Itkonen.: Sankareita, Sotavankeja, Seikkailijoita.

«Muurmannin uhkayritys».

Heti Lokakuun kumouksen jälkeen alkoivat liittolaisvallat intervention ja kävivät sotatoimiin eri puolilla neuvostovaltaa vastaan. Erikoisen episoodin muodostaa liittolaisvaltojen Muurmannin retki vv. 1918—1919. Tästä retkestä on liittolaisvoimien Muurmannin päällikkö, kenraalimajuri Maynard julkaissut kirjan «The Murmansk Venture» «Muurmannin uhkayritys» (1928). Kun kirjassa on monia kiintoisia yksityiskohtia, jotka valaisevat silloisia sotatoimia, niin on paikallaan meidänkin siihen tutustua. Seuraavassa rajoitumme kuitenkin vaan selostamaan: ensiksi, Muurmannin sotaretken tarkoitusta, lähinnä mikäli se sivuaa Suomen lahtareita; toiseksi, Suomalaista legionaa, jota kirjassa käsitellään erittäin laajasti.

Lähtien siitä maailmansodassa vallinneesta tilanteesta, jolloin liittolaisvaltojen sotilaallinen asema oli vuoden 1918 alussa erittäin vakava, toteaa kirjoittaja Saksan aseman vahvistuneen Venäjän vallankumouksen vaikutuksesta, jolloin Saksa sai tilaisuuden kuljettaa joukkojaan itärintamalta länteen. Se oli siirtänyt jo 23 divisionaa ja länsirintamalla voitiin odottaa Saksan vahvistuneiden voimien rynnistystä. Tämän johdosta pyrkivät liittolaiset, keinolla millä tahansa, estämään lisävoimien tuonnin länsirintamalle. Toteuttaaksen tämän koettivat liittolaiset saada Venäjän rintaman uudelleen pystyyn. Lisäksi tuli tehtäväksi torjua Suomessa olevien saksalaisten joukkojen eteneminen Petsamoon ja Muurmannin satamiin, joihin saksalaisten arveltiin pyrkivän ja muodostavan niihin vedenalaisten tukikohdan.

Liittolaisten korkein sotajohto teki päätöksen muodostaa rintama ja sitä varten laskettiin maihin joukkoja Pohjois-Venäjälle. Sotatoimien johto jäi englantilaisille. Yksityiskohtaiseen selostuk-

seen sotatoimien alusta ja kulusta emme tässä käy. Sitä tulee lähiaikoina käsiteltyä toisessa yhteydessä. Toteamme vain, että osa Muurmannin neuvostoa, neuvostohallituksen kiellosta huolimatta, teki liittolaisten kanssa sopimuksen yhteisestä toiminnasta saksalaisia ja suomalaisia vastaan, sisältyen sopimukseen Muurmannin alueen itsenäisyyden säilyttäminen neuvostojen käsissä. Tätä ei tietenkään toteutettu sen jälkeen kun liittolaisjoukot olivat kesän kuluessa saaneet miehitettyä koko Vienanmeren rannikon ja Arkangelin kaupungin. Sotatoimien alkaessa neuvostovaltaa vastaan oli «suvereenisen» Muurmannin neuvostonkin satu lopussa.

Herää kysymys, oliko sittten olemassa suoranaista uhkaa saksalaisten joukkojen hyökkäykseen Muurmannille. Epäilemättä oli, vaikka liittolaiset tosin kuvittelivat saksalaisten joukot Suomessa paljon suuremmaksi kuin mitä ne todellisuudessa silloin olivat. Maynard arvelee niitä olleen 55,000 miestä, lisäksi valkosuomalaiset joukot. Saksalaisten joukkojen hyökkäys ei kuitenkaan Karjalaan ja Muurmanniin toteutunut. Mutta Suomen lahtarit suorittivat hyökkäyksiään. Niistä ei Maynard lähemmin kerro, mutta tiedämmehän punikkiemme taistelukokemuksista lahtarien hyökänneen huhtikuussa 1918 Kemiin ja Petsamoon, sitten keväällä 1919 etelä-Karjalaan ja uudelleen 1920 Vienan-Karjalaan ja Petsamoon, kuuluen nämä liikkeet Muurmannin rintaman sotatoimiin. Liittolaiset alussa katsoivat, ennen maailmansodan rauhaa, valkoisen Suomen selvästi vihollisekseen.

Tässä yhteydessä on paikallaan merkitä ne suunnitelmat, joita saksalaisella sotajohdolla oli Muurmanniin nähden ja neuvostovallan kimppuun käymisestä. Lainaamme tähän sitä valaisevan kohdan eversti Talvelan kirjoituksesta, joka niinikään «Suomen Sotilasaikakauslehdessä» selostaa k.o. kirjaa. Talvela kirjoittaa: «Ilmeisesti oli liittolaisvoimien Muurmannille lähtemisen yhtenä syynä saksalaisten joukkojen tulo Suomeen. Saksalaisten Suomeen tulon perusteista taas lausuu kenraali Ludendorff muistelmissaan:

«Suomi oli noussut! Se tarvitsi kipeästi välitöntä apua. Pelkät aselähetykset eivät riittäneet. Neuvostohallitus ei ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin joukkojensa siirtämiseksi pois Suomesta. Vaara, että englantilaiset tukisivat sitä kasvoi.

Estääkseen uuden itärintaman syntymisen ja vahvistaakseen sotilaallista asemaansa Saksa suostui Suomen tekemään pyyntöön, että maahan lähetettäisi apuretkikunta...!»

Samaan tapaan käy kenraalimajuri von der Goltzin lausunto hänen kirjoituksessaan teoksessa «Suomen vapaussota». Hän lausuu:

«Tähän aikaan Saksa pelkäsi Venäjän itärintaman uudestaan muodostumista, jonka vuoksi sen Ranskassa olevan armeijan selkäpuoli oli ehdottomasti turvattava. Sen täytyi senvuoksi pitää kurissa uutta bolshevikki-imperialismia, joka lähinnä kohdistui Suomea vastaan, ja joka kaikissa julistuksissaan avoimesti teki propagandaa maailmanvallankumoukselle.».—!

Näistä kahdesta huomattavasta lausunnosta käy ilmi, että Saksa todella pelkäsi uuden rintaman syntymistä idässä ja että saksalaisten voimien Suomeen lähettämisen syynä oli juuri tämä pelko. Päätöksensä tekivät saksalaiset kuitenkin jo paljon ennenkuin liittolaisjoukkoja oli ilmestynyt Muurmannille.

Tämän kirjoituksen alussa totesimme, että liittolaisten tarkoituksena todellakin oli saada aikaan uusi itärintama Saksaa vastaan. Saksalaiset olivat siis tässä suhteessa arvioineet oikein tilanteen.

Oliko saksalaisilla myöskin tarkoituksena saada haltuunsa Muurmannin satamat, siitä ei allekirjoittaneen (Talvelan) tietoon ole sattunut todistuskappaleita. Sen sijaan näyttää varmalta, että saksalaiset Suomessa ollessaan suunnittelivat hyökkäystä Muurmannille. Onhan siitä mm. todistuksena saksalaisten toimesta suurella kiireellä rakenteille pantu Suojärven rata. Tähän viittaa myöskin Ludendorffin seuraava lausunto:

«Meillä oli Narvassa ja Viipurissa asemat, joista milloin tahansa voi marssia Pietariin kukistamaan bolshevikkivaltaa ja estämään englantilaisia etenemästä Muurmannin rannikolta. Sitäpaitsi oli Suomesta käsin koko Muurmannin rata alttiina sivuhyökkäyksille, joten mitkään vakavammat yritykset englantilaisten taholta Pietaria vastaan eivät olleet mahdollisia. Englantilainen maihinnousujoukko, joka oli miehittänyt Muurmannin rannikon, oli tuomittu pysymään siellä paikoillaan. Pienen Itämeren-divisioonan lähettäminen, josta elokuussa vielä palasi kolme jääkäripataljoonaa, oli siis kannattanut hyvin.»

Ylläkerrotusta lausunnosta käy ilmi, ettei Muurmannilla etenemisajatus ollut saksalaisille vieras. Kun vertaa näitä vastapuolien lausuntoja toisiinsa, täytyy sanoa, että kenr. Maynard oli oikeassa pelätessään hyökkäystä Suomesta käsin Muurmannille. Sensijaan hän näyttää torjuneen olematonta vaaraa turvatessaan Muurmannin satamia estääkseen saksalaiset ottamasta ne vedenalaistensa tukikohdiksi.

Lopuksi on kysyttävä — sanoo Talvela — mikä olisi ollut seurauksena, jos saksalaiset olisivat todella edenneet Muurmannille ja me heidän mukanaan. Että tästä todella oli kysymys, sen luulee allekirjoittanut tietävänsä. Hyvin todennäköistä on, että Muurmannin vähäiset liittolaisvoimat olisivat tällöin kärsineet tappion. Mutta poliittisesti olisi seuraukset voineet olla meille kohtalokkaat. Maailmansodan suurissa loppuselvittelyissä olisimme me joutuneet voitettujen joukkoon. Kuinkahan silloin olisi käynyt Ahvenanmaan? Allekirjoittanut on kuullut sanottavan, että silloinen valtionhoitaja Svinhufvud erikoisen ponnekkaasti vastusti hyökkäystä Muurmannille.» (Talvelan kirjoituksesta suom. sotilasaikakauslehdessä v. 1929.)

Nämä lausunnot saksalaisten puolelta valaisevat tilannetta ja sotivien puolien Muurmannin käyttöpyrkimystä.

Myöhemmissä vaiheissa kun saksalais-suomalaisten ja liittolaisten joukkojen välillä virallinen sotilastilanne oli päättynyt, rauhan tultua maailmansodassa solmituksi, olivat kumpainkin intressit samat, taistelu neuvostovaltaa vastaan. Mutta ne eivät onnistuneet löytämään yhteistä taisteluplaania. Liittolaiset edelleenkin, nyt venäläisten vastavallankumouksellisten vaikutuksesta, suhtautuivat karsaasti Suomen lahtareihin. Tämä oli syynä hajanaisuuteen hyökkäyksessä Petroskoita vastaan, jota kummatkin samaan aikaan tavoittelivat. Vieläpä Muurmannin rintaman johto siinä tapauksessa, jos Suomen lahtarit valloittavat Petroskoin, vaati niiden vetäytymistä pois kaupungista ja sen jättämistä valkoryssien haltuun. Vasta myöhemmin kesällä kun jo suomalaisten lahtarien valloitushoureet olivat romahtaneet ja heidät lyöty rajan taakse, oli liittolaisten johto lähettänyt Helsinkiin toivomuksen, että Suomi olisi virallisilla voimillaan lähtenyt uudelleen sotatoimiin liittolaisten avuksi

Että lahtarit eivät tähän ryhtyneet, on se oma historiansa. Myöhemmin Judenitshin toimesta käytiin myös neuvotteluja Suomen armeijan hyökkäämiseksi Pietariin. Eräät lahtaripiirit ja Mannerheim erityisesti olisivat siihen olleet halukkaitakin ja ne tarjosivat Suomen armeijan vallankumouksellisten käytettäväksi. Tämän ehtona heillä oli Suomen itsenäisyyden tunnustaminen. Tähän eivät taas «pyhän jakamattoman Venäjän puolesta» taistelevat kenraalit Koltshak, Denikin ym. suostuneet ja niin jäi suomalaisten työläisten ja talonpoikain veri vuodattamatta näiden kenraalien puolesta.

Poikkeamme vielä mainitsemaan siitä omavaltaisuudesta, millä imperialistinen Saksa kohteli Suomirenkiään. Siitä tosin käsittelemämme kirja ei mainitse, mutta kuuluu se oleellisesti tähän teemaamme. Neuvostovallan ja Saksan väliseen Brest-Litovskin rauhansopimukseen, tehtiin elokuussa 1918 täydennyssopimus ja Suomea koskevat salaiset lisämääräykset. Näitä määräyksiä ei Suomessa tunnettu ennenkuin v. 1926. Ne sisältävät salaisen noottien vaihdon, jossa

Saksan edustajan nootin kolmas kohta kuuluu seuraavasti:

„Artiklaan 5. Ententen sotajoukkojen oleskelu Pohjois-Venäjän alueilla merkitsee alituista, vakavaa uhkaa Suomessa oleville Saksan sotajoukoille. Sentähden, jos 5:nen artiklan 1:ssä kohdassa edellytetty Venäjän sotilaallinen toimenpide ei johtaisi piakkoin päämääräänsä, niin huomaisi Saksakin olevansa puolestaan pakotettu ryhtymään samaan, suomalaisia joukkoja tarvittaessa mukaansa vetäen, silloin eivät nämä saksalaiset ja suomalaiset sotajoukot koskettaisi ilman Venäjän hallituksen nimenomaista suostumusta Suomenlahden ja Laatokan järven välillä sekä tämän järven etelä- ja kaakkoispuolella sijaitsevaa Venäjän aluetta. Saksan hallitus odottaa, että Venäjä ei katso sellaista toimenpidettä epäystävälliseksi teoksi eikä myöskään millään tavalla asetu sitä vastustamaan. Tällä edellytyksellä se vakuuttaa, että sittenkun ententen sotajoukot on karkoitettu ja yleinen rauha tehty, Saksan ja Suomen sotajoukot vedetään jälleen pois tuon toimenpiteen kestäessä miehitetyiltä Venäjän alueilta, mikäli ne eivät venäläis-suomalaisessa rauhansopimuksessa joudu Suomelle. Sitäpaitsi se palauttaa ententen sotajoukkojen karkoittamisen jälkeen mahdollisimman pian näille alueille venäläisen siviilihallinnon".

Tässä siis sanotaan, että mahdollisten sotatoimien päätyttyä liittolaisia vastaan, saksalais-suomalaiset joukot vedetään pois Venäjän alueilta. Näin saksalaisten aikaisempi lupaus Karjalan liittämisestä Suomeen, jäi kokonaan hyllyvälle pohjalle. Vielä on tähdellistä lisäsopimuksessa maininta 4:ssä artiklassa, Saksan sitoutuminen olemaan millään tavalla sekaantumatta Venäjän ja sen osa-alueiden suhteisiin, erikoisesti olemaan aiheuttamatta tai kannattamatta itsenäisten valtioiden muodostamista näille alueille. 5:ssä artiklassa Saksa sitoutui takaamaan, että näiden sotilasliikkeiden aikana suomalaiselta taholta ei tapahdu mitään hyökkäystä Venäjän alueelle, erittäinkään Pietariin.

Vielä meidän kannalta on kiintoisa Saksan nootin seuraava kohta:

„Saksa on esiintyvä sen puolesta, että Suomen hallitus vapauttaa vangitsemansa punakaartilaiset, sikäli kun he eivät ole tavallisten rikosten takia tutkimus- tai rangaistusvankilassa, anomuksesta Suomen kansalaisuudesta ja sallii heille poistumisen Venäjälle. Venäjä tätä vastaan olisi sitoutuva antamaan näille henkilöille Venäjän kansalaisuuden ja olemaan heitä sotilaallisesti käyttämättä Suomea vastaan tai Suomeen rajoittuvissa Venäjän kuvernementeissa, samoinkuin olemaan asettamatta heitä niihin asumaan".

Nämä sopimukset ja nootit menettivät merkityksensä Saksan imperiumin kukistuessa, eikä niiden käytäntöön sovelluttamista tultu koskaan kokemaan. Ne tulivat täsmällisessä muodossa Suomen lahtarien tietoon, vasta vuosien kuluttua, mikä niissä aiheutti katkeruutta ja kiukkua entistä isäntävaltaa kohtaan, jolle lahtarit olivat maansa myyneet. Jos lahtarit olisivat näistä sopimuksista olleet tietoisia Tarton rauhanneuvotteluissa olisivat ne yrittäneet käyttää niitä hyväkseen, esimerkiksi siinä suhteessa, että olisivat koettaneet estää punikkiemme oleskelun Karjalassa. Haikeudella toteavatkin lahtarit, että Saksan asenne «asetti vaikeuksia Suomen Itä-Karjalan politiikalle».

* * *

Siirrymme käsittelemään Maynardin kuvausta suomalaisesta legioonasta Kaksi kirjansa lukua hän varaa sille. Legioonan perustamisvaiheista Maynard ei kerro mitään Ensimmäisestä kohtauksestaan legioonalaisten kanssa Sorokan satamassa hän mainitsee: «Lähistöllä seisoi ruoturintamassa sotilaallisesti aseistettuna 50 kummallisen näköistä roikaletta. Kului muutamia sekuntteja, ennenkuin huomasin heidän olevan suomalaislegioonan komennuskunnan. Tarkastettuani heidät tulin mielestäni yllätetyksi En tietenkään voinut arvostella heidän taisteluarvoaan, mutta olemuksesta uhkui ruumiillista terveyttä sekä sotilaallista ryhtiä, mikä antoi aiheen olla toivorikas heidän tulevaisen käyttönsä suhteen».

Suomalaisesta ja karjalaislegioonasta toteaa Maynard edelleen: «Suomalaiset janosivat kostoa valkoisille, jotka niin raa'alla julmuudella olivat ajaneet heidät kodistaan, kun taas karjalaiset, vilpittömät patriootit taistelivat vapauttaakseen maansa tunkeilijoista» (suoma-

laisista lahtareista). Emme tässä pysähdy kuvauksiin suomalaisten ja karjalaisten legioonain etenemisestä rajalle ja taisteluista Suomen lahtarien kanssa. Tällä kertaa meitä kiinnostaa suomalaisen legioonan poliittinen olemus ja miten se, huolimatta olostaan brittiläisten leivissä, oli asiallisesti vihollisuussuhteissa liittolaisiin.

Liittolaisjoukkojen talvella valloitettua Segesan aseman, ja kun tuli edelleen eteneminen kysymykseen sanoo Maynard tulleen esille «poliittisen pulman», jonka aiheutti Suomalainen legioona. Lainaamme tähän tilannetta valaisevan kuvauksen, joka osoittaa miten liittolaisjoukkojen päällikkö piti vakavana vaarana legionan asennetta:

«Tyytymättömyyttä ilmeni heidän joukoissaan jo kuukausia sitten niin selvästi, että sitä oli mahdoton väärin käsittää ja jota huolestuneena seurasin aina siitä lähtien kun palasin Englannista takaisin. Lukuunottamatta sitä, että he pitivät hyökkääviä valkosuomalaisia aisoissa, olivat he käyttökelvottomia aina rauhansopimuksen allekirjoittamispäivään asti. (Maailmansodan rauha) Legioonan kokoonpano oli poliittisesti katsottuna vallankumouksellisen «punainen», joten minä en voinut käyttää heitä bolshevikkeja vastaan, enempää kuin voin käyttää heitä edes Petshengan kauppoja vartioimassa, eikä missään muuallakaan, sillä Poole *) oli antanut lupauksen, ettei heitä tulla käyttämään Pohjois-Karjalan ulkopuolella».

Legioonalaisten Suomeen menopyrkimyksistä Maynard kertoo: «Suomeen he aikoivat palata. Jos muut eivät voineet heille takaisinpaluuta keksiä, tulisivat he ottamaan tehtävän omiin käsiinsä. Pari kertaa äskettäin, suoraan määräyksiäni vastaan, heidän johtajansa (Tokoi ja Lehtimäki) olivat yrittäneet päästä rajan yli suomalaisten kanssa neuvoteltuaan, eräänkin kerran mennen rajan yli 200 legioonalaisten kanssa ja täten luonnollisesti vahingoittaen meidän vetoomustamme Suomen hallitukseen. *) Onnettomuudeksi asemani oli sellainen, etten voinut muuta kuin raivota heille. Minä olin voimaton pakottamaan kulkemaan heidät viisauden polkua».

Kykenemättömyytensä käyttämään pakkokeinoja M. sanoo kaipaavan erikoisen alleviivauksen. Hän ajatteli aseistariisua koko legioonan, mutta ettei se käynyt, johtui siitä, että: «minulla ei ollut kylliksi luotettavia joukkoja, ollakseni varma tämän tehtävän onnellisesta suorittamisesta — ja epäonnistuminen olisi muodostanut kurjan tilanteen. Se oli varma, että tämän suoritus olisi maksanut monien hengen menetyksen, vaikkakin onni olisi ollut mukanamme».

Vallitsevaa tilannetta ja legioonaan suhtautumistaan kuvaa hän kenraali Radcliffelle juuri ennen Segesaan muuttoa lähettämässään kirjeessä, jonka kirjoitti heti legioonan tarkastuksen jälkeen ja Tokoin kanssa keskusteltuaan. Sanoo kirjeen kuvaavan vieläkin mielestään tapahtumat niiden oikeassa valossa. Otamme sen oleellisimmat kohdat tähän

«Helmikuun 10 p:nä 1918.

Minä toivon ja uskon, että minun ponnistelu Suomalaiseen Legioonaan nähden on tuottanut vissiä tuloksia. Minä olin pitkän aikaa heidän päämajassaan, käsittelin heidän pienimpiäkin toimintojaan heidän järjestössään. Puhuin päämajassa ja suurimmissa joukko-osastoissa miehille ja heidän johtajansa kanssa minulla oli pitkä keskustelu.

Luulen, että he luottavat minuun, mutta he ovat joukko paksupäisiä vallankumouksellisia ja näinollen kysymys heidän tulevaisuudestaan jää hyvin ratkaisevaksi.

Yksi asia on varma, että he tulevat kieltäytymään olemasta maanpakolaisia enää kauemmin. He vakuuttavat — minä luulen syystä kyllä, että brittiläinen kansa ja politiikot ovat kuulleet ja tietävät ainoastaan yksipuolisesti vallankumousaikaiset tapahtumat ja ne teot jotka suoritettiin molemmin puolin. Heidän kertomuksensa mukaan he ovat todellisia patriootteja, jotka yrittävät pelastaa maansa ja vannovat, että mahdollisia väkivaltaisuuksia, joita ehkä on tapahtunut

*) Ensimmäinen liittolaisvoimien ylipäällikkö.

*) Tässä tarkoitettaneelegionalaisten käyntiä Suomenpuoleisessa rajakylässä, jossa pidettiin tanssit, vaikka lienee sillä alkujaan ollut vakavampikin tarkoitus.

vastuuttomien „punaisten“ joukkojen taholta, ei ole ollenkaan verrattava siihen, mitä vastuunalaiset „valkoiset“ johtajat panivat toimeen, joista Mannerheim oli kaikista pahin! Minä olen lähettänyt sähkösanoman ja kirjoittanut virallisesti tästä kysymyksestä jo niin paljon, että minä en tästä nyt halua enempää mainita kuin eräitä kohtia, jotka osottavat sen mikä vaikutus heillä oli minun asemaani.

a) Legioona käsitti noin 1200 taistelijaa, hyvin koulutetun vuoristopatterin kanssa. Bolshevikkeja vastaan he eivät tappele, erikoisesti senkin takia kun monet näistä suomalaisista omaavat samanlaisen poliittisen mielipiteen kuin nekin, jotka ovat yhtyneet bolshevikkien joukkoon. He ovat olleet pakotettuja legioonaan pelastuakseen nälkäkuolemalta, se oli ainoa mahdollisuus. Siitä syystä ei legioona ollut ainoastaan tarpeeton minulle taisteluvoimana, mutta milloin hyvänsä siitä voi muodostua todellinen vaara.

b) Legioonalaiset odottivat maaliskuussa eduskuntavaalien tulosta Suomessa toivoen työväelle vaalivoittoa. Päinvastaisessa tapauksessa ilmeni pyrkimystä turvata aseisiin järjestääkseen Suomeen paluun.

c) Eedellämainitussa tapauksessa, myönnän suoraan, että vaikka uhkaan ja varoitan, en silti ole tilaisuudessa estämään heitä päätöksestään. Syy tähän on hyvin selvä. Heillä on 400 — 500 miestä käsittävä osasto lähetettynä Suomen rajaseudulle. Näihin minä en voi koskea, he voisivat mennä rajan yli ennenkuin saisin kuullakaan siitä. En voi vetää takaisin tätä osastoa, seuraavista syistä: yhtenä on Poolen lupaus, että heitä ei voida käyttää muualla kuin määrätyssä ympäristössä, toiseksi välttämättömyys pitää joitakin joukkoja rajavartioina ja lopuksi se tosiasia, että vaikkakin legioona on sijoitettu kahteen osaan, niin intressejämme vastaan tähdätty niiden keskitetty toiminta, saattaisi meidät suuriin vaikeuksiin.

Kantalahdessa on noin 500 miestä (patteri siihen luettuna) ja ympäristössä tärkeiden siltojen vahdissa 200 miestä lisää.

Kaikki he voisivat lähteä ja olla Suomen puolella muutamassa tunnissa, olettaen, että olisivat tehneet etukäteen sopimuksen siitä. Ympäristöllä hajallaan olevat liittolaisten joukot olisivat voimattomia sitä estämään ja he olisivat saavuttamattomissa jo kauan ennen kun minun kurja rautatieni pystyisi kuljettamaan lisää joukkoja, vaikka voisinkin luovuttaa niitä Kemistä ja Muurmannista.

Ennenkaikkea, mitä joukkoja minä voisinkaan lähettää? Olisi melkein mahdotonta lähettää brittiläisiä riittävästi, mikä on kokonaan kysymyksen ulkopuolella. Sitäpaitsi näytti mahdolliselta, että minun täytyi lähettää yksi pataljoona brittiläisiä Arkangeliin. (Samana päivänä kun tämän kirjoitin, Lontoosta lähetettiin kaapelilla tieto yhden pataljoonan lähettämisestä).

Varmastikaan minä en voi lähettää etelästä yhtään serbialaista, karjalaiset, vaikkakin niitä olisi ajoissa mahdollisesti saanut kylliksi kokoon, eivät olisi lähteneet suomalaisia vastaan. En hämmästele sanoessani, että olisin ollut valmis lyömään vetoa tasaisen summan siitä, että suomalaiset olisivat lyöneet heiltä kurat ulos vähemmässä kuin puolessa tunnissa.

Ei — jos suomalainen legioona hylkää minun määräykseni, se voi marssia Suomeen ilman, että minä olisin kykenevä sitä estämään — joten minä en halua salata tätä tosiasiaa“.

Kirjeessään tekee M. suunnitelman ja ehdotuksen suhtautumisesta legioonan. Siihen sisältyy 1) Pakoittaa Suomen hallitus laskemaan legioonalaiset Suomeen «kuten rauhalliset kansalaiset konsanaan». 2) Johtajat täytyy laskea kaikessa rauhassa matkaamaan Englantiin. 3) Siinä tapauksessa, että Suomen hallitus kaikesta huolimatta kieltää maahan pääsyn aikoo Maynard tehdä «yrityksen legioonan aseistariisumiseksi ja muodostaa heistä siviilikolonia Muurmanniin». Tästä oli kenraalikuvernöörin kanssa alustavasti jo keskustellutkin, mutta epäili josko suomalaiset tulisivat tätä hyväksymään. 4) Jos koloniseeraussuunnitelmat epäonnistuvat, aikoi M. kehoittaa legionalaisia pienemmissä aseettomissa ryhmissä palaamaan rajan yli. 5) «Lopullisesti jos legioonalaiset päättäisivät lähteä asestettuina rajan yli kotimaahansa, siinä tapauksessa minun tulisi sanoa heille: menkää ja olkaa kirottuja. Te teette vastoin määräyksiäni ja hallitukseni tahtoa. Teidän ruokaannoksenne pysäytetään. Ja heti tulen ilmoittamaan Suomen hallitukselle asiasta. Jos te yritätte tehdä sen, tulen lähettämään sotilasjoukkoni vastaanne. Muuten te saatte mennä omaa tietänne, sen ymmärtäen, että teette sen ilman minun tahtoani ja te lakkaatte olemasta osa minun sotilasvoimistani».

«Jos asiat kehittyvät näin pitkälle, olisi tämä ainoa latu, jota tulisi seurata. Yritys vastustaa neitä ei tulisi onnistumaan. Ja en ainoastaan minä alkaisi jonkinlaista sisällissotaa, vaan suomalaiset tulisivat varmasti käyttämään tilaisuutta hyväkseen rautatiesiltojen hä-

vittämiseksi ja yleensä pelaisivat pirun osaa».

Maynard tahtoi pitää suomalaiset kontrollinsa alla, mikä oli silloin intressinsä mukaista. Mutta pelkäsi niiden menoa valloitusretkelle Suomeen, mikä olisi jännittänyt vallitsevia kireitä suhteita Suomen hallituksen ja liittolaisten välillä.

Helmikuusta alkaa legioonalaisten kesken vihamielisyys liittolaisiin kasvaa: «Lehtimäen yllyttämänä, miehet osoittivatkin avoimesti nurjamielisyyttä, kieltäytyen muodostamasta työryhmiä ja asettamasta junavahteja heidän oman aluelinjansa sisäpuolelle. Eikä ainoastaan vaan tässä suhteessa, mutta mutinaa kuului, että jos heitä aiotaan pakottaa näihin tehtäviin, niin rautatie tullaan silloin rikkomaan jne».

Sitten Maynard toteaa, miten onneksi Tokoi oli tarmokkaampi (kuumapäistä Lehtimäkeä) ajamaan katsantokantansa läpi. Pitkän väittelyn jälkeen Tokoi pystyi vaikuttamaan siten, että legionalaiset ymmärsivät etunsa säännöllisesti työn eteenpäinviemisessä, kurissa ja järjestyksessä legioonan sisällä... Ja hän (Tokoi) antoi lupauksen, että käyttää kaiken vaikutusvaltansa taatakseen, että määräyksiini tullaan taipumaan. — Täten saatiin rakennettua jonkinlainen lyhyt rauha. Minä tiesin, että se oli epävarma ja epätyydyttävä, mutta en kyennyt saamaan sitä pitempiaikaiseksi ja paremmaksi. Ja jotakin täytyi tehdä pidättääkseni rettelöiden puhkeamisen siksi kun olimme saavuttaneet sopimuksen niiden takaisin paluulle Suomeen, jotka sinne halusivat mennä».

Liittolaisjohdolla ei ollut joukkoja, joita se olisi voinut käyttää suomalaisia legioonalaisia vastaan. «Brittiläisiä en minä millään olisi voinut asettaa sellaiseen tehtävään kuin suomalaisten vahtikoiriksi, ne eivät olisi joutaneet siihen. Aina elokuun viime päiviin asti, jolloin suomalainen legioona lähetettiin Helsinkiin, aiheutti se minulle jatkuvasti rettelöitä ja huolta ja sen esimerkkiä seurasi aivan liiaksi tarkkaan karjalaisten rykmentti».

Laajalti kuvaa M. sitä tilannetta mikä uhkasi liittolaisia ja Muurmannin valkoista valtaa punaisten harjoittaman maanalaisen toiminnan johdosta, rintaman selkäpuolella ja uloitti se vaikutuksensa rintamallekin. Hän on pakoitettu toteamaan, miten väestön mielipide oli vihamielinen valkoisille ja neuvostovallan kannatus laajeni. Selittää järjestämäänsä vakoilutoimintaa ja provokatiota maanalaista toimintaa ja vallankumouksellisia vastaan. Liittolaisjohto oli päässyt selville vallankumouksellisten kapinahankkeista. Tämä johti laajoihin vangitsemisiin. Siitä huolimatta oli mielenosoituksia, joissa kannettiin kumouksellisia tunnuksia, kuten «Kauan eläköön Lenin» ym. Selkäpuolen levottomuudet kuitenkin tukahutettiin. Kätyrilleen Jermoffille antaa Maynard tunnustuksen taisteluissa vallankumouksellisia vastaan.

Tätä käsittelevässä luvussa varaa Maynard suurimman osan jälleen legioonalle ja sen kapinahankkeitten kuvauksille. Erityisesti merkitsee, miten Lehtimäki, joka oli bolshevikkien puolelta lähetetty, toimi edelleen niiden hyväksi ja valmisteli selkäpuolen levottomuuksia. Mainitsee hänelle tiedoitetun, «että suomalaisessa legioonassa osoitti tilanne nousevaa jännittyneisyyttä, mutta ei minkäänlaista puhkeamista tullut esille sinä päivänä, joka oli määrätty yleiseksi kapinaan nousupäiväksi. Kuitenkin maaliskuun 30 päivänä eräs kenraali Turnerin luotetuista komentajista ilmoitti, että legioonan Lehtimäen johdolla pitäisi alkaa kapina huhtikuun 6:na päivänä. (?) Seuraavana päivänä minulle raporteerattiin toisista lähteistä, jotka todensivat tämän ensimäisen tiedoituksen. Kapinallisilla oli aikomus lähellä Kantalahtea hävittää kaksi siltaa, joille he asettivat omat vahtinsa ja siten edetä etelään ja siellä yhtyä bolshevikkeihin sekä välillä koota kaikki sympatiseeraavat Karjalan rykmentistä.

«Nyt näytti minulle varmalta, että lopulta tilanne kehittyi kuumaksi ja siksi otin tämän kaiken niin vakavasti, että lähetin sähkösanoman kotia — ja pyy-

sin merijoukkoja 400 lisää,» kertoo hätääntymisestään Maynard.

Tämän kapinahankkeen esiintymiseen arvelee M. syynä olevan sen, että vaalit Suomessa eivät olleet voitolliset työväelle, mikä vaikutti menettelyyn Suomeen palaamiseksi. Maynard suunnitteli ryhtyvänsä ratkaiseviin toimenpiteisiin kapinahankkeita vastaan ja tässä tarkoituksessa teki päätöksen vangita Lehtimäen. Mutta sitä ei uskallettu panna täytäntöön «kun suomalaisten voimat olivat Kantalahdessa ja ympäristössä 700 — 800 miestä ja vuoristopatteri oli heidän hallussaan, ollen he näin suuresti ylivoimaisia muuta varusväkeä vastaan». Vielä pelättiin sitä, että legioonan rintamajoukosta vedettiin 500 miestä käsittävä voima. Ja suomalaisten suurena etuna muihin joukkoihin oli se. että ne olivat tottuneita hiihtämään. Tätä kaikkea peläten epäiltiin, josko johtajat antaisivat itsensä vangita. Maynardin käytettäväksi asetettiin lisää 120 matruusia, joten legioonaa vastaan oli käytettävissä kaikkiaan noin 200 miestä. Oli sovittu, että Maynard menee henkilökohtaisesti tämän joukon kanssa Kantalahteen ja vaatii puheilleen legioonan päällystön. Arvelivat, että muitten puheille ne eivät suostuisi tulemaan. Mutta kun levottomuudet Muurmannissa lisääntyivät, niin katsottiin, että M. ei voi poistuakaan sieltä useammaksi päiväksi ja siitä syystä sovittiin, että kenraali Turner ja Levin toimisivat asiassa Maynardin edustajina. Mutta Maynard piti tilannetta legioonassa niin vakavana, että katsoi välttämättömäksi maskeerata niinkuin hän muka henkilökohtaisesti itse kumminkin menisi legioonan luokse. Miten naiiveja nämä kenraalit 'olivat, on siitä näytteenä Maynardin kirje kenraali Radcliffelle sotavirastoon, jossa kirjeessä hän kuvaa «tämän pienen petoksen». Se kuuluu:

„Tämä tilanne ei ole vailla koomillisia puolia. Minulla itselläni oli täysi halu mennä ja yrittää vangita liittolaisvastaiset suomalaiset johtajat ja olin jo järjestänyt kaikki tätä silmälläpitäen. Juuri ennen lähtöä sain kuitenkin tiedotuksen samalta taholta, että raakalaiset täällä taas ovat sotatiellä. Ja tämä saattoi Turnerin ja Levinin päättävästi protesteeraamaan etten minä saa seurata heitä alas linjalle. Minä tiesin ja arvelin. että suomalaiset johtajat kieltäytyisivät tapaamasta ketään muita paitsi itseäni, joten minun täytyi saattaa heidät luulemaan, että olin todella tulossa.

Jokainen mahdollinen liikkeeni oli tarkan silmälläpidon alaisena — ja ne raporteerattiin — joten bolshevikien agentit Kantalahdessa tiesivät lähteväni sinne. Ennenkuin sähkötin, ilmoitin tarkoitukseni lähteä, erikoisjunanikin tilattiin, joten minun oli turvauduttava sotajuoneen. Rautatievaununi siirrettiin junalle. Pidettiin rautatievirkailijoiden kanssa julkista seuraa niin paljon kuin mahdollista, jättääkseen mahdollisimman paljon todistuksia lähdöstäni Vähää ennen kuin juna lähti, minä pujahdin osastooni panin päälleni yhden vanhoista miesten pitkistä palttoista — brittiläisen sinellin asemasta. Päähineeksi asetin komeasti nauhoilla koristetun balaclava-hatun, kultaiset silmälasit asetin nenälleni — pujahdin junasta ulos, ja menin sivutietä kotiani. Kurjinta oli, että silmälasit olivat sopimattomat, joten minä en voinut kyllin hyvin nähdä minne olin menossa. Mutta minun täytyi pitää niitä silmilläni noin puolisen tuntia, ennenkuin voin ottaa ne pois — ja ne vetivät silmiäni niin voimakkaasti, että vielä pari päivää jälkeenpäin silmäni vuotivat niin pahasti kuin olisin kovasti itkenyt. Omituisia asioita täytyy suorittaa tässä salaperäisessä maassa! Mutta kuitenkin yrityksissämme onnistuimme, joka olikin pääasia“.

Turner saapui 200 sotamiehensä kanssa Kantalahteen huhtikuun 2 p:nä. Mutta ei saanut puheilleen Lehtimäkeä, Legioonan englantilainen komentaja Burdon protesteerasi Lehtimäen vangitsemismääräystä vastaan, senvuoksi kun hän oli antanut L. turvallisuustakauksen. Annettiin määräys legioonalle lähettää edustajiansa Kantalahteen, mutta niitä ei tullut. «Annettiin legioonan edustajille päämajaan tieto, että pienempiä yksityiskohtia myöten oli heidän kapinasuunnitelmansa tiedossa, ja on varustauduttu kaikin keinoin kukistamaan se, vaikka mitä julmimmalla tavalla». Suuri osa Kantalahdessa olevasta päällikkökunnasta ilmoitti etteivät kannata Lehtimäen kapinasuunnitelmaa, mutta että päämajassa, Knäsössä on hänen kannattajansa. Levottomuuksien hillitsemisessä erityisesti kiitetään Tokoita, joka «pelasi erittäin hyvin

kaikkimeidän eduksemme»— «kiihottaen meluavalla tavalla» legioonalaisia Kantalahdessa «ajattelemaan mieletöntä käytöstään» ja «kehoitti antamaan luottamuksen liittolaisille». Myöhemmin oli Tokoi raporteerannut, että nyt heikäläiset pystyvät pitämään «äärimmäiset ainekset aisoissa ja kapinavaaraa ei ole, olettaen, että löydetään keino käsitellä Lehtimäkeä ja Knäsön tyytymättömiä».

Turner neuvottelijoineen katsoi, ettei Lehtimäkeä voida vangita Burtonin takuun johdosta, mutta että hänet tulee laskea menemään bolshevikkien puolelle. Tokoi oli valmis hyväksymään tämän menettelyn. Mutta kun Maynard edelleen vaatii Lehtimäen vangitsemista oli Turnerin joukkoineen pakko mennä Käsöön. Lehtimäkeä kuulusteltiin erikseen. Koottiin kaikki päällystö ja heille ilmoitettiin, että kaikki suunnitelmat ovat liittolaisten tiedossa. Kapinasuunnitelmien valmistusta ei päällystö kieltänytkään. «Knäsön kapina olisi ollut mitä inhoittavin hyökkäys», mainitsee M. Ja se oli tuomittu häviöön sentähden, että liittolaiset saivat sen tietoonsa, toteaa M. Nyt nousi legioonan eteen uudelleen kysymys, miten ratkaista suhde liittolaisiin. Kirjassa ei mainita sopimuksesta mikä tehtiin, mutta sanotaan, että Lehtimäki lupasi olla legioonassa oleskeluaikansa liittolaisille lojaalinen, ja muukin päällystö lupasi olla rettelöimättä. Jonkun ajan perästä saatettiin Lehtimäki rintamalinjan yli punaisten puolelle.

Toisien lähteiden mukaan sisälsi sopimus seuraavaa:

1) Ne ehdot, joiden alaisena suomalainen legioona on elänyt ja elää liittolaisten hallussaan pitämällä alueella, jäävät muuttumattomaksi 2) Legioonaa ei tulla käyttämään bolshevikkeja vastaan 3) Legioonaa voidaan käyttää entisen sopimuksen mukaan ja ylipäällikön määräyksen mukaan sellaisiin tehtäviin kuten siltojen ja varastojen vartioimisiin, ei kuitenkaan missään tapauksessa Poljarnaja Krudin eteläpuolella, eikä Imanteron pohjoispuolella. — Lisäksi pari kohtaa koskivat työn tekoa ja Suomeen palaamista. Sopimus on allekirjoitettu Knäsössä 26.4.19.

Maynard toteaa ettei sopimuksen teko sellaisena, kuin se suoritettiin, ollut alkuperäisen tarkoituksen mukainen, ja arvelee sen vaikuttaneen haitallisesti heidän arvoonsa. Mutta tämä menettely oli sittenkin hänen mielestään paras silloin vallinneessa tilanteessa. Vielä mainitaan vaikeuksista mitkä oli voitettava ennenkuin legioonalle voitiin järjestää Suomeen paluu, sillä Suomen hallitus oli haluton vastaan ottamaan. Mutta Englannin painostuksesta se sitten tapahtui. «Mahdollisesti — sanoo Maynard, — minä olen antanut liian paljon tilaa tälle kysymykselle, mutta lähes kymmenen kuukauden ajan saattoi legioonan suhtautuminen useasti tilanteeni vaaran alaiseksi. Sen historiaa ei voida sivuuttaa muutamilla sanoilla».

Vielä kumminkin joutuivat liittolaiset tekemiseen legioonalaisten kanssa. Osa niistä ei palannut Suomeen eikä «mustan listan» miesten kanssa Englantiin, vaan jäivät piileskelemään Kantalahden seuduille. Kun legioona evakuoitiin luovutettiin näille sisseille salaa aseita ja muonavaroja. Suomalaisista, karjalaisista ja venäläisistä muodostui pienehkö partiojoukko ns. Iivosen sakki. Se aikaan sai häiriöitä liittolaisten evakuoimiselle pitäen tukikohtanaan Kuolan niemen itärannalla Kolvitsan kylää. Kun liittolaiset saivat tämän tietoonsa varustivat ne retkikunnan sissejä vastaan. Maynard kertoo tästä: «Jonkin ajan perästä entisen suomalaislegioonani karkulaiset yrittivät tehdä häiriöitä Kantalahden piirissä. He kokosivat joukkoonsa noin satakunta sikamaista villiä ja jokainen heistä oli asestettu. Meille tiedotettiin heidän tarkoituksensa, pysäyttää peräytymisemme rikkomalla rautatien. Tämä joukko oli ehdotettu tuhottavaksi. Eräs brittiläinen joukko erikoisesti asestettiin tätä tehtävää varten ja lähetettiin moottoriveneillä heidän alueelleen. Vihollinen oli järjestänyt väijytyksen ja sen yllättämänä olivat liittolaiset pakoitetut perääntymään menettäen 3 kaatunutta, 4 haavoittunutta ja tämän lisäksi kaksi

komentajaa sekä 11 ilmoitettiin hävinneeksi». Kirjoittaja ei kerro tapahtumasta enempää, eikä mitään siitä, että tehtiin toinen hyökkäys sissejä vastaan, tykkiveneitten avustuksella. Sissit vetäytyivät sitten tunturille, mutta liittolaiset polttivat koko Kolvitsan kylän, tappoivat kaikki asukkaat, miehet, naiset ja pienet lapsetkin. — Sissit hävittivät muutamia siltoja Kantalahden pohjoispuolella. Tämä aiheutti hätääntymistä liittolaisten evakuoimisessa.

* * *

Loppulausunnossaan Maynard huomauttaa voineensa osoittaa, että liittolaisjoukkojen lähettäminen Muurmanille oli tärkeä teko ja strateegisesti perusteltu. Se täytti sille annetun tehtävän maailmansodan lopettamisvaiheissa, ja että oli riittävää aihetta keskusvaltoja vastaan lopetetun sodan jälkeen, avustaa anti-bolshevistisia joukkoja. Maynard katsoo liittolaisten toiminnan Muurmannilla olleen yhteistä Venäjän vastvallankumouksellisten muun osan toiminnan kanssa, mutta valittaa sitä, että heidän osoittamansa apu oli liian pientä, siihen nähden, mitä olisi tarvittu kukistaakseen bolshevismin pedon jo alkuunsa.(!)

Maynardin kirja kaipalsi paljon huomautuksia ja selityksiä.*) Mutta niihin ei ole syytä tässä käydä. Kaikissa tapauksissa kirjaa voidaan käyttää aineistona, kansalaissodan historiaa Karjalasta laadittaessa.

T. Antikainen.

*) Pyydämme kaikkia entisiä legionalaisia tämän kuvauksen johdosta lähettämään ensitilassa mahdollisia oikaisuja ja lisähuomautuksia ainehistoksi myöhemmin laadittavaan kuvaukseen legioonasta. Ne on lähetettävä osoitteella: Suomen vallankumousliikkeen tutkijakunta, Ленинград, Кронверская 23/59 кв. 48.

Kymmenvuotias Neuvosto-Karjala ja Suomen lahtarit.

I. Piirteitä Neuvosto-Karjalavastaisten pyrkimysten vahvistumisesta valko-Suomessa.

Neuvosto-Karjalan kymmenvuotistaipaleen aikana on useat kerrat jouduttu karkoittamaan tänne rosvo- ja tihutöihin tunkeutuneita Suomen lahtarijoukkoja pois alueiltamme. Niille on useasti täytynyt sanoin ja teoin puhua tiukkaa kieltä. Mutta vaikka he jo ensimäisestä Aunuksen retkestänsä lähtien ovat saaneet nahoissaan tuntea, ettei työläisten ja talonpoikain neuvostovallassa heidänlaisiaan pahantekijöitä ja rosvoretkeilijöitä hellin kourin käsitellä, niin ei heillä sittenkään ole ollut eikä ole älyä pysyä tänne kohdistuvista rosvopuuhista erossa. V. 1922 saamansa haavat niitä tosin ovat kauan kirvelleet, eivätkä he sen jälkeen vielä tähän mennessä ole uutta selkäsaunaa tulleet ottamaan, mutta väärin olisi luulla, että ne vieläkään sovinnossa olla aikoisivat. Ne samat koulupojat, jotka edelliseltä suurpääoman järjestämältä rosvo-retkeltä pelastuivat eivät kyllä mielisuosiolla uudelle rosvoretkelle Karjalan maille lähtisi. Siitä on yhtenä osotuksena mm. se, että eräät heistä ovat jopa kirjan muodossakin tehneet paljastuksia edelliseltä retkeltä. Mutta kuluneen 8 vuoden aikana on noussut uusi koulupoikaikäluokka. Näiden keskuudessa ovat koulujen opettajat y. m. lahtaripomot tehneet uusien Karjalaretkien hyväksi häikäilemätöntä kiihotustyötä. Niiden päihin on monet sankarisadut ahdettu. Niillä on valat väkevät vannotettu. Ja niistä näin ollen on Suomen kapitalisteilla saatavissa uuden rosvoretken iskujoukot.

Viimeisen puolentoista vuoden aikana on Suomen johtavien lahtaripiirien sota-ja rosvopuuhat neuvostomaatamme ja ei suinkaan vähimmin Neuvosto-

Karjalaa vastaan yltyneet varsin huomattavasti. Samaan aikaan kun porvarillista luokkavaltaa käyttävän lahtariston fascistinen raivo ja luokkaterrori oman maan vallankumouksellista työväkeä vastaan viikko viikolta yltyy, kasvaa myös niiden tänne päinkin kohdistuva raivokkuus. Suomen lahtarien karjalavastaiset puuhat ovat osa siitä kasvavasta neuvostovastaisesta sotavarustelusta, joka on yhteistä kaikille lännen imperialisteille ja niiden kätyreille. Kapitalistisen maailman ja Neuvostomaamme välisiä suhteita koskevassa kysymyksessä ovat lahtari-Suomen kapitalistit lujasti kytkeytyneet Neuvostoliiton vastaiseen imperialistivaltojen yhtymään, lähinnä kulkien Englannin imperialismin apurina. Kansainvälisellä imperialismilla sekä Suomen kapitalismilla ja porvaristolla on kiinteä yhteys yleensä ja erittäin tärkeitä yhteisiä taloudellisia ja poliittisia rosvoetuja ja pyrkimyksiä ajettavanaan sosialismia rakentavaa Neuvostoliittoa ja sen kensäinvälisen proletaarisen vallankumousliikkeen tukikohtana olevaa proletariaattia vastaan. Suomen porvaristo ainakin luulee hyötyvänsä uskollisesta imperialistikätyryydestään. Etenkin nyt sodan valmistuskaudella imperialisteille on edullistä niissä tätä luuloa voimistuttaa ja ylläpitää. Jokatapauksessa näemme, että samalla kun nämä lännen imperialistien puuhat Neuvostomaatamme vastaan yleensä tehostuvat, niin erikoisesti tehostuvat Neuvosto-Karjalavastaiset puuhat läheisimmän imperialistiapurin lahtari-Suomen osalta. Tämä on nähtävissä varsinkin nyt, kun siellä eletään avoimen fascistisen komennon merkeissä.

Suomen lahtarikapitalisteilla on niille kuuluvan imperialistikätyryyden ohella myös eräitä erikoisia, niinsanoaksemme «omia» rosvous- ja riistohavitteluja, jotka sitovat niitä tuen saamisen toivossa lujemmin imperialistien kansainväliseen rosvorintamaan ja ajavat niitä veuvostoliittoa vastaan. Suomen porparistolla on nähkääs se «Suur-Suomi»-puuhansa. Yli kymmenen vuotta se on jo uneksinut ja yrittänytkin Neuvosto-Karjalan ja Inkerin anastusta ja lahtari-Suomeen liittämistä sekä monissa runokuvissa «valmiiksi» piirretyn Suur-Suomen muodostamista. Lahtarit aivan avoimesti jopa juhlapuheissaankin tunnustavat, että nykyinen lahtari-Suomi ei olekaan heille «lujuudessaan kestävä isänmaa». Sen «lujuuden» saavuttamiseksi tarvitaan Inkerin ja Karjalan valtauksia. Lähinnä tietenkin väikkyy niiden silmissä Karjalan luonnonrikkaudet.

Suomen lahtariston kansannousu- ja valtauspuuhien tämän hetken nopeaa elpymistä ja sotapuuhain kiihtymistä yleensä on yhdeltä osalta katseltava kapitalismin yleisen pulan sekä samalla eritoten Suomen kapitalismin nykyisen vakavan pulan taustaa vastaan. Suomen kapitalismi on suurissa vaikeuksissa. Ja ei suinkaan vähimmin puutavarateollisuuden osalta. Kapitalistisen talouden perusteet ovat siellä heikentyneet m.m. metsäpääomain raiskauksen vuoksi. Sisäiset ja ulkonaiset markkinat ovat kuivuneet. Neuvosto-liitto valtaa siltä puutavaran vientialueita. Kapitalismin kriisi-Suomessa kaikinpuolin terävöityy ja syvenee. Eräältä taholta toivotaan «apua» uusista Karjalaan tehtävistä rosvoretkistä. Tästä teemasta on rosvoretkihenkeä lietsovassa äänensävyssä viime viikkoina kirjoitellut m.m. Suomen suojelusliitto-nimisen, johtavien kapitalistien erikoisessa suosiossa olevan facsistijärjestön johtaja A. Somersalo. Sama herra on fascististen lapualaisroistouksien yksi pääjärjestäjä. Johtavien kapitalistien ohjauksen mukaan Suomen kapitalistipiireissä raivotaan oman maan työväkeä vastaan. Kapitalistipiireissä himoitaan entistä itsepintaisemmin Neuvosto-Karjalan metsiä ja muita luonnonrikkauksia sekä Neuvostoliiton Suomen kapitalisteilta valtaamia puutavara- ym. markkinoita. Tämän ohella lahtarikapitalisteilla on vissinä kannustimena pyrkimys sammuttaa lahtarien vihaama proletaarisen vallankumouksen ja nopeasti edistyvän sosia-

lismin rakentamisen ahjo työläisten ja ja talonpoikain hallitsemasta Neuvosto-Karjalasta ja Inkeristä. Sen säkenet ja loimut ovat lahtarien mielestäkin omansa osaltaan edistämään läheisen Suomen proletariaatin vallankumouksellistumista sekä herättämään vapautuksen uskoa ja syventämään herravihaa Suomen sorretun ja riistetyn työtätekevän talonpoikaiston keskuudessa.

Viime talvena pidettiin Ruotsissa Baltilais-Skandinavinen Neuvostoliittovastainen konferenssi. Konferenssissa ja sen järjestämisessä oli Suomen kapitalisteilla huomattava osuutensa. Myös sen konferenssin viitoittamana on nyt Suomessakin tehty kuumeista työtä neuvostomaatamme vastaan. Lahtari-Suomi tahtoo varsin mielellään, olla eräänlaisena välittävänä lenkkinä fascistisen Puolan, verisestä pääoman terrorista tunnettujen Itämerenmaiden sekä eräitä vanhanmallisen porvarillisen demokratian jätteitä omaavain Skandinavian maiden valillä. Tällaista fascismia suosittelevaa välitysohjelmaa mainitussa konferenssissa oli esittämässä Suomesta m.m. tunnettu työväen ja bolsheviikkivihollinen jumaluusopin professori Lauri Ingman. Tämä «Mustan Lassin» nimellä tunnettu taantumuskorppi ja suurporuvariston johtava politiikko siellä esiintyi yhtenä Neuvostoliittoa vastaan kohdistuvan imperialistisen sodan päälietsojista ja juonten punojista.

Tämän ohella tulee muistaa erikoinen tehostuminen Suomen lahtareitten välittömissä sotavalmisteluissa. Sodan aatteellisessa, poliittisessa ja aineellisessa valmistamisessa ne ponnistelevat innolla. Maa yhä velkaantuu ja köyhiä veronmaksajia näännytetään yksinomaan veroryöstöilläkin hirvittävästi, mutta sotavarustelut yhä yltyvät. Sotapropagandajärjestöjä järjestetään. Kaasu-, ilmailu- ja laivastojärjestöihin värvätään uusia jäseniä. Sotalaivoja ihan panssarilaivoja ja vedenalaisiakin rakennetaan. Ammus- ja asetehtaita perustetaan. Suuria tykkitilauksia annetaan ulkomaille. Sosialifascistitkin ovat olleet vuodesta vuoteen yhä kasvavalla innolla näissä sota-myrkkykaasu- ja asetehdaspuuhissa emälahtariston mukana. Ja kaiken varustelun yhteydessä harjoitetaan mitä ruokottominta kiihotusta Neuvostoliittoa vastaan. Neuvostoliitosta levitetään suunnitelmanmukaisesti vääriä tietoja ja valheita sodan valmistamisen tarkoituksessa. Porvarilliset lehdet jatkuvasti avoimesti toitottavat, että kaikki varustelut tarkoittavat yksinomaan oman maan työväen ja neuvostovallan työtätekevien pään menoa, vaikka ne kapitalistien rosvohankkeet yrittävätkin peittää ja sotkea puheillaan heimoveljeydstä y.m.s.

Huomiota ansaitsevat sellaisten uusien lahtarijärjestöjen perustamiset, jotka ulospäin tähtääväin tarkoituksiensa puolesta ovat perustettu neuvostomaatamme vastaan, erikoisesti Neuvosto-Karjalan ja Inkerin valtaamiskysymyksen pohjalla. Sellaisia järjestöjä on «Akateeminen Karjala-Seura» kannatusjärjestöineen, «Suomen Lukko», «Suomen Suojelusliitto», «Karjalan Sivistysseura», «Naisylioppilaiden Karjala-Seura». «Inkerin Liitto», «Itä-Karjalan Komitea». «Karjalan Kerhojen Keskusliitto», »Itsenäisyysliitto», «Vapaussodan Rintamamiesten Liitto» y.m.s. «Itsenäisyysliiton» johtoon on kuulunut sosdem johtajiakin. Niiden toiminta kiihtyy ja saa osittain hyvinkin «virallisen» luonteen. Neuvostoliittovastaisia Karjalan ja Inkerin valloittamisen vannomiselle pyhitettyjä «Suur-Suomi» juhlia on pidetty lakkaamatta kouluilla, yliopistoilla y.m. valtion laitoksilla huomattavien valtiollisten ja sotilaallisten henkilöiden osanotolla. Useita sellaisia «juhlimisia» on järjestetty Neuvosto-Karjalan ja Inkerin raja-alueella. Niihin matkustaville Suomessa oleville karjalaisille, inkeriläisille ja venäläisille rosvoretkillä olleille ja muille valkoemigranteille on annettu valtion rautateillä 50% ja suomalaisille lahtareille 25% alennus matkapilettien hinnoissa.

Viime kesänä esim. oli syrjäisessä Salmissa (maalaiskunta Aunuksen rajalla Laatokan pohjoispuolella) tällaiset Suur- Suomi «juhlat». Tilaisuudessa paljastettiin «sankaripatsas» Karjalaan tehdyillä rosvoretkillä kaatuneille. Ensimmäisen seppeleen patsaalle laski Suomen armeijan päällikkö Sihvo pitäen samalla puheen. Patsaan luovutti karjalaisille ja suomalaisille kansannousijoille ja luovutuspuheen piti niillä retkillä itsekin mukana ollut Suomen yleisesikuntaeversti Talvela, harjoitten puheessaan voimakasta yllytystä uusien Karjala-retkien puolesta. Hän vakuutti, ettei rosvoretket ole vielä lakanneet. Niitä tullaan, niin hän vakuutti, jatkamaan siksi kunnes «Suomen raja on siirretty sinne mihin luonto on sen määrännyt». Karjalaiset murhapolttajat, salamurhaajat ja rosvopäälliköt myös esiintyivät puheineen ja «tervehdyksineen».

Salmin rosvopatsaalle laskettiin niissä «juhlissa» myös «Akateeminen Karjala-Seura»-nimisen fascistijärjestön puolesta seppele. Seppeleen nauhassa oli sanat:

«Akateemisen Karjala-Seuran tervehdys uhrautuneille sankareille. On verestänne versova vapaus, Suomen ja Aunuksen yhteys».

Seppeleen laskija, joku suomalaisten kapitalistiyhtymäin konttoripäällikkö V. Vuoksi lausui:

«Ryssän vihassa on A.K.S.:n jykevä tunnustervehdys kun veli veljen tapaa. Heimorakkaus (s.o. rakkaus Karjalan tukkimetsiin. Kela.) sekä ryssän viha olkoot tunteitamme.—Aina muistamme Aunuksen ja Vienan nousuja kuten uhrisavuja, jotka ovat vapauden pyyntönä korkeuteen kohonneet ja joihin korkeus, korkeuden Herra kerran pitkäisen jylinällä vastaa... pirstoen vastustajat».

Tähän «tervehdykseen» nähdäksemme sisältyy toivottomuutta ja epäuskoakin. Siksipä yskitään esille kaikki vanhat loitsut ja taikuuden manat «uhrisavuineen», «korkeuden herrat» verikostoineen ja vieläpä raamatullisen ilmestyskirjan «pitkäisen jylinätkin», jotta saataisi syttymään kapitalistirosvoille edullinen vaikutus suurkapitalistien provosoimain Neuvostoliiton kukistamista toivovain pimeitten lahtareitten tylsissä päänupeissa.

Samanlainen tilaisuus kuin Salmissakin oli 28/VII-1929 Terijoella. Siellä oli juhlapuhujina m.m. valko-emigrantti menshevikki Tynni ja Suomen yliesesikuntaeversti Heinrichs, jotka molemmat harjoittivat avointa neuvostovastaista kiihotusta. (Nyt on suurpääoman ja fascistien käskyjä totteleva hallitus asetanut tämän Heinriehsin Vaasan läänin kuvernööriksi:) Rosvoretkiin osaaottaneille jaettiin erikoiset «kunnia»-mitallit. Jaon suoritti Suomen valtion sotaherrat. Molemmissa näissä mainituissa «juhlissa», Salmissa ja Terijoella, oli valko-emigranttien ja suomalaisten rosvoretkeläisjäännösten yhteiset paraatit, joiden vastaanottajina olivat Suomen armeijan yleisesikuntaupseerit sekä eräät Neuvostoliittovastaisilla rosvoretkillä ja muissa tihutöissä «kunnostautuneet» valko-emigrantit. Valtion virallisiin sotavoimiin kuuluvat suojeluskunnat ottivat juhliin virallisesti osaa. Samanlaisia pienempiä alueita käsittäviä tilaisuuksia on ollut useita muitakin. Mutta nämäkin pari konkreettista esimerkkiä koko maata käsittävistä riehujaisista jo osoittavat sen, että Suomessa rosvopuuhat Neuvostomaata vastaan vahvistuvat ja kiihtyvät.

II. «Akateeminen Karjala-Seura» Neuvosto-Karjalavastaisten puuhien etunenässä.

Aktiivisimpia työläis- ja neuvostovastaisia järjestöjä on äskettäin «Suomen Lukko»-nimisen fascistijärjestön alaosastoksi liittynyt «Akateeminen Karjala-Seura». Sen johtajat avoimesti ilmoittavat, että se on perustettu Suur-Suomen luomiseksi toteutettavaa Inkerin ja Neuvosto-Karjalan valtaamista varten. Pieni tarkastelu sen puuhiin lienee paikallaan.

Tällä seuralla on oma vissi syntymishistoriansa, joka liittyy kiinteästi niihin rosvohyökkäilyihin, mitä Suomesta

käsin kuluneella 10-vuotiskaudella on tehty Neuvosto-Karjalaa vastaan. Jo vuosien 1921—22 vaihteessa vähän ennen Neuvosto-Karjalaan tehtyä rosvoretkeä yritettiin koululaisia ja ylioppilaita järjestää salamyhkäisesti, mutta silti kiinteän sotilaallisesti «Akateemiseen pataljoonaan». «Akateeminen Karjala-Seura» on sen suoranainen jatko.

V. 1921 lähetettiin ylioppilaille y.m. koululaisille m.m, seuraavansisältöistä salaista kirjelmää.

«Epävarmojen aikojen tähden katsoo Akademisen pataljoonan johto olevansa velvoitettu ryhtymään toimenpiteisiin kaikkien mahdollisuuksien varalta. Pataljoona pyytää saada tietää, oletteko valmis ryhtymään aktiiviseen toimintaan suojeluskunnan kanssa levottomuuksien sattuessa ja toiseksi, mitä aseita Teillä tässä tapauksessa on käytettävissä.

Pyydämme Teitä sentähden täyttämään ja viiden päivän kuluessa palauttamaan irroitettavan osan myötäseuraavasta kirjekuoresta sekä sen jälkeen hävittämään tämän kirjelmän.

Jos haluatte ryhtyä aktiiviseksi jäseneksi Akad. pataljoonaan on Teidän tilaisuus ilmoittautua Uudella ylioppilastalolla torstaina 6—7, josta saatte täydelliset varustukset.»

Näin salamyhkäisesti värvättiin silloin ylioppilaita ja koululaisia Karjalaretkelle y.m. lahtaripuuhiin. Luvattuja «levottomuuksia» ei silloin kotona tullut — niistä puhuminen sillä kertaa olikin vain Karjala-rosvoretken naamioimista — mutta pian löysivät värvätyt itsensä-Karjalan rosvoretkeltä. Tuloksena tästä retkestä oli joukko lahtareitten tekemiä rosvouksia, murhapolttoja ja muita pahoja töitä täällä Neuvosto-Karjalassa ja se että osa retkeläisistä jäi tänne haudattavaksi. Osalla rosvoista oli «onni» palata takaisin jäätyneissä ruumiskuormissa. Tämän «hötkän»-oton jälkeen lahtarit perustivat «Akateemisen Karjala-Seuran».

«Akateemisen Karjala-Seuran» pääasiallisin tehtävä on ollut Karjalavastaisen rosvoretkihengen ylläpitäminen. Jokaisen seuraan liittyvän on esim. vannottava vala, joka kuuluu seuraavasti:

«Lippumme alla ja lipullemme minä vannon kaiken sen nimessä, mitä minulle on pyhää ja kallista uhraavani työni ja elämäni isänmaalleni, sen kansallisen herättämisen, Karjalan ja Inkerin, Suuren Suomen puolesta. Niin totta kuin minä uskon yhteen suureen jumalaan, niin minä uskon yhteen Suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.»

Tämä tyypillinen «pyhä» rosvousvala vannotaan rituaalisin juhlamenoin. Se uskonmenoihin verrattava temppuilu johtunee osaltaan myös siitä, kun rosvoseuran eturivissä on paljon pappeja, jumaluusopin ylioppilaita y.m. uskonsankareita ja nämä ovat tietävinään miten kirkon lampaista verenjanoisia petoja saadaan. Joku aika takaperin Suomen sanomalehdet kertoivat, että kun joukko nuoria A.K.S:n rosvoushengellä kasvatettuja lahtareita oli komennettu juhlalliseen A.K.S:n valan vannomistilaisuuteen, oli juhlahuoneen pöydälle asetettu muutamia ihmisen pääkalloja valan tehoa ja murhakurssia vahvistamaan. Pääkallojen äärellä nuoret kapitalistikihojen provosoimat «sankarit» vannoivat yllämainitun «uskontunnustuksensa». Lupasivat rosvota Inkerin ja Karjalan Suomen lahtarikapitalistien riistokentäksi.

Mainittu pääkallo-vannontatilaisuus oli vielä verrattain suljettu, mutta nyttemmin ne ovat ottaneet valajuhlillensa avoimemman muodon. Viime «itsenäisyyspäivänä» esim. oli tuotu 50 A.K.S:n uutta jäsentä Helsingissä Ostrobotnian salille, missä ne, suuren juhlayleisön ja kuolemaa bolshevikeille kirkuneen lapualaislähetystön läsnäollessa sekä körttiläispappi Malmivaaranuoremman toimiessa valakiropuheen pitäjänä ja valan teettäjänä vannoivat tappelevansa Inkerin ja Karjalan Suomen kapitalisteille rosvoamisen puolesta. Kiihotetut koululaisnulikat lukivat mainitun körttiläispapin perässä m.m. ne valan sanat, mitkä edellä esitimme. Porvarilehdet kertoivat laajasti tästä «valtavasta tilaisuudesta» erikoisesti alleviivaten sitä, että tasavallan päämi-

nisteri Kyösti Kallio ja eduskunnan puhemies Virkkunen seisoivat valatodistajina ja taisipa siellä Virkkunen rosvovalan vannojille puhuakin.

Akateemisen Karjala-Seuran «itsenäisyysjuhlassa» Helsingin ylioppilastalolla esitti seuran yksi johtomies Helanen juhlapuheen, joka alkoi «raja»-sanalla, ja joka sisälsi m.m. seuraavia yksityiskohtaisia «tietoja»:

«Raja!

Tuossa sanassa on lopullisuudessaan jotakin värähdyttävän tuskallista. Se kun on pelokas kysymys: tuolla puolen? tuolta puolen? Se on päätepiste tutulle ja omalle.

Täysin tässä mielessä ei Suomen kansa tunne rajaa. Sillä se on valtakuntaansa rakentaessaan pysähtynyt kauas niistä rajoista, joista se voisi sanoa: tässä on päätepiste tutulle ja omalle.

Raja. Vapaan suomalaisen asutuksen raja idän hyistä herruutta vastaan.

Suomessa juhlitaan. Mutta miten hiljaista ja elotonta onkaan tänä päivänä laajoilla suomalaisen asutuksen alueilla! (Vienassa, Aunuksessa, Inkerissä)

Omistan sanani tulevaisuuden Suurelle Suomelle.

Meidän nuoret on valloittanut ulkonaisena päämääränä, johon kansamme on määrätty pyrkimään, tunnusmerkki:

Vasta Suur-Suomi on lujuudessaan pysyvä isänmaa!

Sen vuoksi puhe Suur-Suomelle on puhe kansamme elämälle.

Tämän käsityksen ja uskon pakottamina me huudamme yli koko maan:

Vasta Suur-Suomi on lujuudessaan pysyvä isänmaa!

Vaadimme koko kansamme pyhittämään elämänsä ja pyrkimyksensä tälle suurelle ja velvoittavalle tunnukselle:

Vasta Suur-Suomi on lujuudessaan pysyvä isänmaa!

Sitä varten on tarpeen, että tässä maassa oleskelevia vieraan vallan alueilta tulleita pakolaisia tuetaan ja autetaan heidän pyrkiessään sivistyksestä (!) osallisiksi, jotta he kerran pystyisivät johtajiksi vapautuville kotikonnuilleen.

Menettelytavoista ja yksityiskohdista olemme valmiit neuvottelemaan niiden kanssa, joiden sydän lyö samaan tahtiin kuin meidän, elämän ja uskon tahtiin. Mutta päämäärästämme me emme tingi. Mikään kivitys ei kykene pakoittamaan meitä siihen. Jotka ovat meitä vastassa niiden ylitse käy meidän tiemme, suuren nousevan sivistyneistöpolven tie, sillä me olemme vakuutettu siitä, että suomalaisen kansan ja sen valtakunnan tulevaisuus ja elämä on tämän tunnuslauseen toteuttamisessa:

Suur-Suomi on kansamme oikea ja lopullinen isänmaa!»

Näin jatkui puhe. Tämä oli A.K.-S:n ohjelmapuhe. Suur-Suomi vatkutuksen ohella on huomattava m.m. se kohta edellämainitusta kiropuheesta, jossa avoimesti selitetään mitä varten Suomen kapitalistit ja lahtarivalta avustavat ja järjestävät maassa olevia monia tuhansia Karjalasta ja Inkeristä ja muualta Neuvostoliiton alueilta kotoisin olevia valkoisia emigrantteja. Siinä melko avoimesti uhataan, että näistä valmistetaan Suomen kapitalismin nyrkkejä, lahtaririistäjäin orjavouteja, huoveja ja satraappeja Karjalan ja Inkerin väestön kurissa pitämistä ja nylkemistä varten. Kapitalismin kova komento pantaisiin käytäntöön «heti kun lahtarit ne alueet valloittavat».

Ennen mainittu Helanen eräässä puheessaan Helsingin Yliopistolla «Karjalan, Suomen ja Inkerin värein ja vaakunain koristetussa juhlasalissa» lausui:

«AKS on iskujoukko, joka ei saa tuudittautua tulosten katseluun. AKS:n tehtävä on vasta alussa silloin kun suomalaisuustaistelu on voitettu. Suomalaisuus ei ole päämäärä, se on välikappale suuremman päämäärän, Suur-Suomen saavuttamiseksi. Suur-Suomi ei ole mikään utopia. Olla Suur-Suomen työntekijä on suurinta,

puhtainta ja pyhintä, mitä suomalainen mies voi saavuttaa. Mutta se vaatii miestä, joka aina seisoo lujana ja puhtaana, eikä alennu kompromisseihin. Kompromissi on meidän suurin vaaramme. Suur-Suomen toteuttavat vain miehet. Työhön Suur-Suomen toteuttamiseksi on jokainen meistä velvollinen, sen olemme luvanneet valalla, josta mies ei vapaudu ennenkuin kuolemassa.»

Tässä «puheessa» muun ohella on mielenkiintoista ilmoitus, että sitä vannottavaa valaa, josta edellä sanamuodon esitimme, ei voida peruuttaa vaan että valanrikkojia kohtaa kuolemanrangaistus.

A.K.-S:n kannattajain taholta ei puhuta enään pelkästä isänmaallisuudesta, vaan «**suur**isänmaallisuudesta». Tämä «**suur**isänmaallisuus» kun kätkee piiriinsä m.m. rosvokeinoin otettavat Neuvosto-Karjalamme luonnonrikkaudet, niin siksi on pienen Suomen lahtareista toivehikasta ja nostattavaa puhua siitä «suurisänmaallisuudesta», joka muka tuleva on. Ikävä vaan lahtareille, että maailman kartan järjestely täällä neuvostollisessa maailmassa eikä yleensäkään ole enään kuolevan kapitalismin edustajain ja kaikkien vähimmin Suomen «suurisänmaallisuuden» pöhötystautia potevain lahtareitten määrättävissä. Toinenkin maailma on jo olemassa ja se nouseva, voittoisa maailma on työläisten ja talonpoikain Neuvostoliitto.

V a r o j e n k e r ä y k s e s s ä tulevien rosvoretkien varalle ovat rosvoretkeilijät menneet ison askeleen eteenpäin. Neuvosto-Karjalan lahteri-valloitusrahastoa kootaan. «Akateeminen Karjala-Seura» kerää varoja Suomen hallituksen luvalla Suur-Suomi-rahastoon. Napilla ei tässäkään pelata, sillä keräyksen johtamisesta ja käytännöllisestä järjestämisestä huolehtivat m.m. Kansallis-Osake-Pankin, Maakuntain-Keskus- Pankin ja Suomen-Maatalous-Osake-Pankin kaikki konttorit. Siis suurpääoman hommaa tämä rosvopuuha kaikinpuolin. Rahaston keräämisjuhlia vietetään kautta maan ja niissä on alituisena huutona: «Venäjää vastaan, ryssää vastaan, Suomi suureksi!» Nyt viime päivinä näkyy myös fascistinen «Suomen Lukko» saaneen hallitukselta rahakeräysluvan—bolshevismin vastustamistarkoitukseen. Mahtaneeko tällaisesta kerjälaislukosta kunnon kalua tulla. Proletaarinen vallankumous, se tiedetään, ei pysähdy lukkojen eteen. Mikä ei aukene muutoin, se murskataan. Se on Lokakuun opetus.

Tässä rosvoretki-varain ja taloudellisen tuen hankinnassa menivät lahtarit viime syksynä organisatoorisesti myös sikäli eteenpäin, että perustivat «Akateemisen Karjala-Seuran» k a n n a t u s j ä r j e s t ö n. Sen tarkoituksena on kytkeä kaikki maan kapitalistiryhmät ja yhtymät kiinteinä organisatoorisesti järjestyneinä veronmaksajina keräämään ja kartuttamaan Neuvosto-Karjalan hävittämis- ja valloitusrahastoa. Paitsi taloudellista apua, katsotaan tämän toimenpiteen kohottavan lahtarien rosvomoraalia. Akateemiset poikaset yhä entisestään innostuvat, kun näkevät, että kapitalistit avaavat kukkaronsa nauhoja entistä enemmän tämän «jalon» rosvoaatteen tukemiseksi.

A.K.-F:n keräystoimikunnan juhlamarssissa, joka on julaistu useissa porvarien lehdissä, sanotaan m.m. seuraavaa:

«Näin kuuluvi vala. On Permaan jo kiirinyt sana:
On Karjala meidän ja Lappikin Ruijan rantaan.
On Volgalla Mordva jo slaavien pirstoma valta.
Me uskomme silti: on Mordvakin nouseva varmaan.
Suur-Suomi ja veljensä Perma liittyvät ja veljinä kooten heimomme rippeet kasvaa heimomme valta.
Veljesliittoomme yhtyköön Eesti.
Ja kuultakoon myöskin heimonsa tuntevan madjarin mieltä.
Yhteisvoimin me murtaen esteet, kuulemme jälleen, Suomi ja Ugrikin, toistemme kieltä.»

Näemme, että pikkupaloja eivät rosvot Neuvostoliitosta meinaakkaan. Karjalan, Inkerin ja Muurmannin lisäksi tulisi myös Volgan ja Permin alueet vallata. Ja tämän lisäksi tulisi Viro ja

Unkari liittää siihen «tulevaiseen Suur-Suomeen».

Rosvopyyteet peitetään kavalasti heimo- y.m. runotunnuksien verholla. Tosiasiassa sen asian voisi sanoa selvemmin huutamalla: Karjalan tukkimetsät täytyy kuulua Suomen kapitalisteille! Karjalan kansa täytyy saada Suomen rosvoavan lahtarikapitalismin nyljettäväksi. Levitköön verinen lahtarivalta aina Permin ja Volgan maille asti! Sitähän noissa runoissa ja puheissa asiallisesti sanotaankin, vaikka petkutustarkoituksessa lyödään veljeys- ja heimousrumpua.

Useat vanhat suometarlais-politiikot ovat neuvoen varotelleet akateemisia poikasia—ei rosvopuuhista,—vaan tuosta liiallisesta avokaulaisuudesta. He näkevät, että pojat leuhkii tarpeettomasti. M.m. parlamentin puhemies pappi Virkkunen joku aika sitten puheessaan eräässä Akateemisen Karjala-Seuran Suur-Suomi-juhlassa osotti taitavasti, että on taisteltava «tulevaisen Suomen» puolesta. Sitä sanontaa pidettiin lahtaripiireissä onnistuneena. Se on tarpeeksi kiero. Tämä «tulevaisen Suomen»-tunnus onkin sen jälkeen ollut ahkerasti viljelty sanonta Suur-Suomi-kiihkoilijain puheissa. Mutta riehakkaat kapitalistipösöjen provosoimat A.K.S:n fascistipoikaset eivät malta aina siihen tyytyä. Ne samalla vaativat pikaista rosvoretkille lähtemistä. «Sanoista tekoihin» on niiden viimeisin tunnus. Se on samalla porvarillisen luokkavallan tunnus hyökkäämisessä työväenluokkaa vastaan sekä sotapuuhien tehostamisessa ja eritoten Karjalaan tähdättyjen rosvopuuhien tehostamisessa.

III. Vain heikkoja soraääniä porvarillisnoskelaisissa piireissä.

Edelläsanotun johdosta saattaa herätä kysymyksiä: Eikö Suomen porvariston keskuudessa ole lainkaan ilmestynyt varottavia ääniä? Ovatko ne kaikki valmiita siunaamaan tällaiset rosvoretkipuuhat? Entä sosialidemokraatit?

Tällaisten kysymysten johdosta on sanottava, että ylen ovat vähäisiä, heikkoja ja hiljaa piipittäviä ne porvarillisnoskelaiset äänet, jotka noita kansannousulahtareita varottelevat ja vastustavat. Kukapa heistä toisiansa varottelisi! Kaikki porvarit ja noskepomot ovat neuvostoliittovastaisessa juonessa mukana.

Osoitimme jo miten eduskunnan puhemies Virkkunen y.m. herrat seisoivat smirnaassa lahtari rivistöjen äärellä silloin kun joku Akateemisen Karjala-Seuran palkkaama pappiskiihkoilija Inkerin ja Karjalan valloittamisen valoja «kaiken pyhän nimessä» koulupojille vannotti. «Ja se teki kaikkiin läsnäolijoihin syvän vaikutuksen» kertoivat porvarilehdet. Mainittava on, että kun nämä «vannoutuneet» heti senjälkeen järjestyivät kulkueeksi ja menivät «kunnianosoitukselle» presidentin linnalle «Suur-Suomi»-tunnuksiaan hoilaten, niin maalaisliiittolaisena virkaan valittu maan vaari kömpi linnansa parvekkeelle, tervehti näitä Karjalaan lähtemään vannoutuneita metsänvarkaita ja «yhteen Suureen Suomeen» uskovia «sankareita» mairittelevin sanoin ja huudatti niillä «aatteilleen» eläköötä, että paikat raikuivat. Näin tapahtui «itsenäisyyspäivänä» joulukuun 6:na päivänä v. 1929. Sieltä «yläilmoista» päin ei siis noille intoilijoille näytä edes varotuksia tippuvan. Vielä vähemmin nyt jolloin hallitus presidentteineen on nöyrästi taipunut suurpääoman ja fascistien julkeinpiinkin vaatimuksiin.

Ei liioin mistään muualtakaan porvarillisnoskelaiselta rintamalta varotuksia tipu. Pääoma komentaa. Emme silti saa unohtaa sitäkään, että sosdem. työläisissä ja porverillisiinkin lukeutuvissa talonpojissa on kyllä paljonkin niitä, jotka tosiasiassa ovat tätä kaikkea rosvoretkipuuhailua vastaan, samoin kuin ne ovat «lapualaisuuden» varjolla esiintyvää fascismia ja taantumusporvariston puuhia vastaan yleensä. Mutta näihin vastustajiin nähden epäilemättä vielä toistaiseksi pitää paikkansa se mitä fascistilehti «Uusi

Suomi» kesäkuun alkupäivinä kirjoitti:

«Etelä-Pohjanmaaltakin löytää jos etsimään lähtee, (ja muualta vielä enemmänkin) porvarienkin joukosta välinpitämättömiä vieläpä vihamielisiäkin n.s. lapualaisuutta kohtaan. Mutta nämä eivät toimi mitään. Mutta sensijaan jyrkät toimivat — nyt niinkuin aina — ja johtavat siis tapauksia.» — Vallankumouksellisen työväen tehtävänä nähdäksemme on nostattaa myös sosdem. työläiset, ruotsinkielinen rahvas ja köyhät talonpojat toimintaan.

Mainitsimme, että Kansallis-Osake-Pankki y.m. kapitalistien suurpankit ovat ottaneet Suur-Suomi-puuhat finansseeratakseen. Perustettuun A.K.-S:n Kannatusjärjestöön kuuluu porvariston pomot kokonaan. Suurpääoman luokkavalta pankkeineen johtaa ja järjestää neuvosto-ja Karjalaisvastaista liikettä kaikilta osiltaan. Näin ollen olisi enemmän kuin pyhyyden loukkausta, jos joku porvari yksityisenä huutavan äänenä alkaisi jurnuttaa näitä kapitalistien rosvoretkipuuhia vastaan. Sitäpaitsi kaiken takana on kaikkia porvariston jumalia korkein — kansainvälinen kapitalismi, imperialismi, kaikkine voimakeinoineen ja rosvopyyteineen. Sille ovat kaikki keinot luvallisia neuvostovastaisen maaperän muokkaamisessa ja muodostamisessa. Suomen porvaristo, porvaristoapureineen parhaiden muokkautuu imperialistien tarkoituksiin kypsäksi näillä «omilla» rosvousohjelmillaan. Menepäs sitä sitten porvarina ja noskena vastustamaan, jos kerran porvarin järjestelmästä kiinni pidät.

Eräs osa suomalaisen fascistiporvariston aitosuomalaisriehunnassa tosin synnyttää varottavia ja vastustavia ääniä. Nämä lahtariston Suur-Suomihihhulit näet innoissaan huutelevat julki tunnuksensa: «Ensin ryssä, sitten ruotsi!» ja «Ensin kommunistit ja sitten ruotsalaiset». Tätä vastaan muutamat suomalaisetkin politiikot ovat tällaisista syistä nousseet. Ne varottelevat mutta vain nimenomaan senvuoksi, että saadaan «uusi yhteisrintama» kotoisia kommunisteja ja itärajan takana olevia vastaan. Ovat siis pääasiassa, «päävihollista vastaan» samassa köörissä, mutta ruotsalaisiin nähden jättäisivät asian auki.

Ruotsalaisvastainen kirokiljunta on luonnollisesti myös eräitä ruotsalaisia porvareitakin nostattanut vastustamaan «Akateemisen Karjala-Seuran» y.m.s. rosvoretkipuuhia. Niimpä esim. ruotsinkielinen lehti «Svenska Pressen» esitti vakavasti varottaen vastalauseensa niitä viimekesäisiä Salmin juhlia vastaan, joista kirjoituksemme alkuosassa puhuttiin. Tämä ruotsikkolehti piti rikollisena sitä, että siellä kansannousunnostattajaisissa rehki mukana myös sotaväen päällikkö Sihvo seppeleineen ja puheineen, sekä yleisesikuntaeversti Talvela neuvostovastaisine kiropuheineen. Viittasipa lehti hieman nenäkkäästi ent. ryöstöretkistä saatuihin «tuloksiin». Se nimenomaan puhui ryöstöistä ja ryöstöretkestä. Tällainen ruotsalaisen porvarin horjahdus rehellisyyden suuntaan nostatti «Akateemisen Karjala-Seuran» kihot julistamaan «Svenska Pressenin» kirjoittajan «olemukseltaan juutalaisrotuiseksi rääväsuiseksi luihuksi sala-ampujaksi», jolle, luvattiin hetimiten vastata teoilla lapaulaistyyliin «antamalla nyrkinisku leukaan». — «Suomen Heimo» — A.K.-S:n äänenkannattaja tässä «Svenska Presseniä» vastaan käydyssä kiistassa vakuutti, ettei Aunuksen retkellä «luvattomia ryöstöjä» sattunut muuta kuin yksi kirkon ryöstö. Aunuksen asukkaat siis täten saavat tietää lahtarilehden sanomana, että ne heihin välittömästi kohdistetut rosvous- ja ryöstötoimet olivat luvallisia ja lahtarien ohjelmaan kuuluvia — yhtä kirkonryöstöä lukuunottamatta, jonka jumaluusopin ylioppilaat ja papin sällit yms. rosvoretkeläiset toimeenpanivat ilman lupaa.

Entäs sosialidemokratian johtajat, sosialifascistit? Joku heikko valittava voihkaisu siellä täällä, vähän dema-

gogista parran pärinää muka niitä puuhia vastaan, sekä erään retkellä mukana olleen ja valastansa huolimatta vähän verran rosvoretkeä arvostelevan poikasen kirjasen kustantaminen. Enempää «ansiota» ei noskeilla tässäkään asiassa ole. Työväelle kielteistä, lahtareita kannattavaa heillä sensijaan on paljon. Ne ovat olleet avoimen vihamielisellä kannalla Neuvosto-Karjalaankin koko sen olemassaolon ajan. Kun vasemmistotyöväki 1922 kutsui avoimella julistuksellaan työväestöä vastustamaan silloista Karjalan rosvoretkeä, niin asettuivat noskejohtajat näitä «rauhan julistajia» vastaan, ryhtyivät heitä parjaamaan ja se parjaus on jatkunut näihin saakka. Muistettakoon samalla, että sosialifascisti V. Voionmaa on eräässä teoksessaan ensimäisenä «tieteellisesti» viitoitellut sen Suur-Suomen ääriviivat, jonka puolesta ne eri nimiset lahtarijärjestöt nyt kiivailevat. Näin on siis porvariston rintama sos. dem. johtajia ja sen puolueen johtokaadereita myöten verrattain eheä, kansallisuuskysymyksen pohjalla tapahtuvaa suomalais-ruotsalaista epäsointua lukuunottamatta.

Työväestön harjoittamasta vastustustoiminnasta sensijaan olisi esitettävissä paljonkin hyviä työväen asialle myönteisiä esimerkkejä, mutta emme siihen puoleen asiasta tässä yhteydessä lähemmin kajoa. Huomautamme vain sen, että yhtenä pääsyytöksenä maan vallankumouksellista työväenluokkaa vastaan on juuri se, että he vastustavat näitä lahtarien «isänmaallisia» puuhia. Selvää on, että työtätekevien on niitä vastustettava omain etujensa vuoksi, oman elämänsä turvaamisen nimessä. Saadakseen tämän vastustuksen murrettua hyökkää porvaristo voimakeinoin työväenjärjestöjä ja toimintamuotoja vastaan. Meillä on syytä toimintajohtopäätöksiä vetäessä vakavasti huomioida se tosiasia, että jokainen uusi isku, jokainen tehostettu hyökkäys Suomen työväenluokkaa vastaan vallassaolevien taholta, josta hyökkäyksestä n.s. lapualaisuus on vain yksi mitä oleellisin osa, merkitsevät samalla sota-ja hyökkäysvalmistelua Neuvosto-Karjalaa ja yleensä neuvostomaatamme vastaan. Hyökkäys työväenluokan kahlehtimiseksi, työväen viimeistenkin toimintavapauksien hävittäminen ja työväen toiminnan estäminen on yhdeltä ja aivan pää-osalta myös sodan valmistamista, selkäpuolen turvaamista sen varalle, että työväki olisi sidottu silloin kun lahtarit lähtevät «Karjalaa valloittamaan». Jokaisen Karjalan asukkaan on syytä tämäkin osa vihollistemme puuhista varteen ottaa.

V. Eräitä johtopäätöksiä.

Nämä edelläolevat rivit antavat vain osittaisen näytteen siitä, että lahtari-Suomessa todella tehdään kuumeista työtä Neuvostoliittoa ja lähinnä Neuvosto-Karjalaa vastaan. Samantapaisia esimerkkejä voisimme löytää loppumattomiin Suomen lahtarien viimeaikaisista puuhista. Jokaisessa tilaisuudessa fascistisista «kansalaiskokouksista» lähtien aina lahtarien «jumalanpalvelus»-tilaisuuksiin asti kaikuu keskeisimpänä tunnukset: neuvostovaltaa vastaan, punaisia vastaan. Luodaan yhä uusia ja uusia järjestöjä ja elimiä taistelemaan työläisten ja talonpoikain Neuvostoliittoa vastaan Karjalan ja Inkerin valloittamiseksi. Olemme tässä kosketelleet vain eräitä ilmiöitä Suomen lahtarien puuhista ja uusista Neuvosto-Karjalaa ja Inkeriä vastaan suunnitelluista rosvoretkivalmisteluista. Nekin jo riittänevät osoittamaan, että täällä meillä on myös noidenkin puuhailijain varalle pidettävä ruuti kuivana.

Sanoimme jo alussa, että yhtenä varsin oleellisena Neuvosto-Karjalavastaisten puuhien kiihdyttäjänä on Suomessa nyt vallitseva vakava pula. Tämä on totta. Se ilmenee m.m. siitä kun Suomen lahtarit pitävät erittäin suurta ääntä Neuvostoliiton ja eritoten Karjalan maatalous- ja metsäpolitiikasta. Pelokkaina huudetaan kulakkien luokkana likvidoimisesta. Päästellään hätä-

huutoja maataloutemme kollektivisoimisesta. Viisivuotissuunnitelmamme vauhdikas toteutuminen niitä yleensä raivostuttaa. Samaa pelkoraivotautia sairastavat sosialidemokratian johtajat. Kaikessa ne ovat kiihkoisimpina Neuvostoliiton mustaajina. Porvariston toimesta on järjestetty neuvostovallan vastustamisessa ja mustaamisessa työnjako. Yhtenä esimerkkinä tästä on se, että sosdem. lehdet ja porvariston nurkkalehdet kertovat jatkuvasti mitä rivoimpia valhejuttuja Neuvostoliitosta. Näitä lehtiä kun lukee työtätekevä väestökin. Sensijaan porvariston suuremmat lehdet saattavat lukijoilleen osoittaa, että neuvostomaassa mennään todella harppa-askelin eteenpäin, joten asiaan uo senvuoksi suhtauduttava vakavasti.

Kaikissa porvarien ja noskein lehdissä tulee vihamielinen sävy työläisten ja talonpoikain valtaa kohtaan kasvamaan. Niin uskomme. Ja siihen on syynsä. Samaan aikaan, kun täällä meillä luodaan myrskyisällä vauhdilla uutta maailmaa, rakennetaan sosialismia, veisaa porvari haikiana: «mä kuljen kohti kuolemaa». Porvari liiankin hyvin tietää, että jokainen saavutus sosialismin rakentamisen tiellä on isku kapitalismin lahoavaan runkoon. Ihmekö siis,jos Suomessakin «edistysmieliseksi» itseään nimittävä, mutta vahvoja fascistisia tendenssejä omaava «Helsingin Sanomakin» on osoittanut olevansa erittäin huolestunut meidän 5-vuotisen taloussuunnitelmamme vauhdikkaan toteutumisen vuoksi. Hädissään se on lykännyt neuvostovastaisen valheen toisensa perään.Onpa lehti jo toistuen huudellut Englannin pääomaakin avuksi. Vakuuttaa, että Englannin «sivistyneelle» pääomain omistajaluokalle luulisi olevan moninkerroin edullisempaa auttaa metsä- y.m. kapitalisteja Neuvostoliiton rajamaissa ja varsinkin Suomen kapitalisteja kuin tehdä Neuvostoliiton kanssa jättiläissuuria puutavarakauppoja. Englannin pääoma täten auttaa tätä Suomen ja kaikkien maiden lahtarien vihaamaa ja niiden «veri- ja perivihol-liseksi» nimitettyä työläisten ja talonpoikain valtaa. Tässä hengessä kirjoittelevat Suomen porvarilehdet ja tässä hengessä ovat Suomen herrat Englannissa olevien «ystäviensä» välityksellä teettäneet kyselyjä m.m. alahuoneessakin.

Neuvostovaltansa 10-vuotisjuhlia viettävän ja voimakkaasti etenevän Neuvostoliiton yhteiseen perheeseen kuuluvan Neuvosto-Karjalan talonpojan on syytä muistaa, että samalla hetkellä kun me täällä neuvostomaassa menemme nopein askelin kohti sosialismia työläisten ja työtätekevien talonpoikain yleisen hyvinvoinnin kasvaessa, niin samaan aikaan naapurinamme olevassa valkoisessa lahtarimaassa hallituspuolueenkin lehdet kirjoittavat:

«Suomen maaseudulla vallitsee laillinen ryöstö, että sellaista ei Suomen talonpoikaiston historia tunne».

Tällä he tarkoittavat pakkohuuto kauppoja, jotka ovat saaneet pelottavan joukkoluonteen.

Eräät toiset Suomen lehdet kirjoittavat työtätekeväin talonpoikain y.m. köyhäin maaseudun työkansaan kuuluvain ihmisten hädästä ja «laillisten», rosvojen kynsissä olemisesta m.m. seuraavaa:

«Vähälukuinen kapitalistijoukko puhdistaa talonpoikaistiloja puhtaaksi. Eläimet, työvälineet, koneet ja rehuvarat ryöstetään «laillisesti» määrättävästä pilkkahinnasta. Ja kun irtain tavara ei riitä käydään kiinni itse taloon. *On muodostunut erikoisia pakkohuutokauppakomppanioita, jotka kulkevat ryöstöhuutokauppatilaisuudesta toiseen* ja korjaavat omaisuudet haltuunsa polkuhinnasta. Eri paikkakunnilla on omat tällaiset sakkinsa».

Kas tällaista on köyhän maalaiskansan elämä siellä ihanassa valko-Suomessa! Puhumattakaan teollisuustyöväestä, joka on joukkotyöttömyyden tuhansien kiristysten painon alla. Ja

nuo Suomen kapitalistien ja lahtarikulakkien rosvokomppaniat, jotka nyt Suomessa kulkevat «laillisin» menoin rosvoamassa köyhäin, ahkerain ja uutterain talonpoikain omaisuutta, ne samat kapitalisti- ja kulakkirosvot jotka siellä pieksävät työläisiä ja tuhoavat työtätekevien omaisuutta, tahtoisivat myös tänne Karjalan maille tulla rosvohommiin ja valtakomentoaan tänne tuomaan. Näitä olijoita ja kaikkia kapitalisteja tietenkin suututtaa, kun meillä kapitalismi on kukistettu, porvariston luokkavalta murrettu ja työväen vallankäytön avulla mennään harppa-askelin eteenpäin kulakkien luokkana hävittämisen sekä sosialismin rakentamisen tiellä. Mutta loppujen lopuksi kapitalistien puuhat ovat turhia. Se pyörii sittenkin. Voittoisana etenee sosialismin rakentaminen myöskin Karjalan mailla.. Porvariston puuhista huolimatta aloittaa punainen Neuvosto-Karjala toisen vuosikymmenensä valoisin toivein. Yrittäköön lahtari mitä tahansa, voitto on meidän. Eteenpäin!

Kesäkuulla 1930.

Kela.

Sosialistisen rakennustyön kehityksestä Uhtualla.

Karjalan Autonoomisella Sosialistisella Neuvostotasavallalla on nyt kymmenvuotinen vaiherikas taival takanaan. Taistelussa maahan tunkeutuneita lahtarilaumoja vastaan, taistelussa karua luontoa vastaan on Karjalan raatajarahvas tämän kymmenen vuoden aikana luonut omaa historiaansa. Suuri Lokakuun vallankumous antoi tsarismin sortamalle Karjalankin kansalle rajattomat mahdollisuudet taloudelliseen hyvinvointiin ja kulttuuriseen nousuun. Leniniläisen kansallisuuspolitiikan toteuttamisen kautta on Karjalankin raatajarahvas vedetty mukaan valtavaan sosialistiseen rakennustyöhön ja tässä työssä se on kulkenut voitosta voittoon.

Uhtuan piirillä on oma huomattava osuutensa Karjalan historiassa, taistelussa tsaristista sortoa vastaan. V. 1905 vallankumouksen aallot ulottuivat Karjalaankin ja siellä alkoi viritä kansallinen vapausliike. Tämä liike oli kokonaan porvariston johdettavana ja sai tukea Suomen porvariston taholta, joka pyrki käyttämään sitä omiin tarkoituksiinsa. Kaikkein voimakkaimpana eli tämä liike Uhtuan piirissä.

Suomen lahtariporvariston saatua v. 1918 kukistetuksi maansa vallankumouksellinen työväenluokka, käänsi se katseensa ja aseensa Karjalan valloittamiseksi, sen suunnattomien luonnonrikkauksien rosvoamiseksi. Jo heinäkuulla v. 1917 pidettiln Uhtualla karjalankielisten kuntain edustajakokous, jossa hyväksyttiin ehdotus Vienan Karjalan ja Aunuksen «sisäiseksi hallitusjärjestelmäksi». Tammikuulla 1918 Suomen lahtarien vaikutuksesta Uhtualla pidetyssä «kansalaiskokouksessa» päätettiin perustaa itsenäinen «Karjalan tasavalta» ja erota Venäjästä. Maaliskuulla samana vuonna tehtiin sopimus Suomen lahtarihallituksen kanssa ja lahtarit järjestivät retkueen Karjalaa valloittamaan. Ensimäinen rosvoretki epäonnistui ja samoin kävi toisellekin yritykselle keväällä 1918, retkueen tultua miltei kokonaan tuhotuksi. Tämän retkueen tuhoamiseen ottivat osaa suomalaiset punikit yhdessä venäläisten tovereiden kanssa. Lopullisesti tuhosi retkueen «Karjalan odraatti», joka oli kokoonpantu karjalaisista ja oli englantilaisten aseilla, muonalla ja johdolla varustettu. Tähän aikaan oli Uhtualla «Vienan Karjalan toimikunta» ja sittemmin» «Väliakainen hallitus», kunnes nämä kaikki toimikunnat ja hallitukset toukok. 19 p. 1920 tulivat Punaisen Armeijan

kuudennen (suomalaisen) rykmentin aseilla lopullisesti tuhoituiksi. Pohjois-Karjala oli nyt vapautettu niin lahtareista kuin Karjalan kulakkihallituksestakin, joka vaan nimellisesti oli johdossa, johdon tosiasiallisesti ollessa Suomen lahtarien käsissä. Suomi oli nyt mennettänyt himoitsemansa Karjalan metsät.

Hetki myöhemmin, eli kesäk. 4 p. julastiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean päätös «Karjalan Työkansan Kommuunin» perustamisesta. Tästä historiallisesta tapahtumasta on nyt kulunut kymmenen vuotta. Vuosikymmenet Vienan kansan sydämmessä kytenyt toivo kansojen itsemääräämisoikeudesta oli nyt toteutunut. Tämän teon kautta Pohjois-Karjalassa avautui ennen arvaamattomat näköalat tämän paljon kokeneen kansan eteen. Mutta vielä kerran iskivät Suomen lahtarirosvot kyntensä Karjalaan. Tämä tapahtui v. 1921—22. Se oli raskain, mutta samalla viimeinen kerta. Tuho jonka lahtarit sillä kertaa saattoivat aikaan, oli valtava.

Uhtua ja sen ympäristö kärsi tästä rosvoretkestä enemmän kuin muu Karjala. Yksin Uhtualla tuhottiin 310 taloa, eli kahta taloa lukuunottamatta kirjaimellisesti kaikki talot. Ent. Uhtuan, Kiestingin, Oulangan, Pistojärven, Vuokkiniemen, Kontokin ja Jyskyjärven kuntain alueella tuhottiin yhteensä 573 hevosta, 1440 lehmää, 2.311 lammasta. Väestöä veivät lahtarit mukanaan Suomeen 7.398 henkeä. Jo maailman- ja kansalaissodan aikana entisestään kurjistunut talous oli nyt kokonaan tuhottu. Laaja amnestia v. 1923 palautti osan väestöstä takaisin, mutta paljon on vielä sotapolulle ja pakolaisoloihin sortuneita. Lahtarien vandalismi nostatti pohjattoman vihan valkosuomalaisia kohtaan. Nousu, joka näiden vuosien aikana on pohjoisilla alueilla, tiettömien erämaiden takana tapahtunut, on ollut yllätyksellinen näiden seutujen työtäkeville talonpojille, niin taloudellisella kuin kulttuurisellakin alalla. Näille puutteen ja petun jäytämille seuduille on koittanut uusi aika, jota se vaan runoissa oli ennen toivonut. Lahtarien kuuluisa murhakirjailija Kianto, joka Karjalan rahvaan keskuudessa tunnetaan v. 1918 ajoilta «kalmismaan ryöstäjän» nimellä sanoo Uhtuasta «Kylien kylä, Karjalan Kurjala, nälkäkansan pääkaupunki. Kuka puhaltaa elävän hengen tämän tuhatsieluisen kylän keuhkoihin?» Tämä lahtarikirjailija ei voinut aavistaa, että löytyy voima, joka nostaa tämän kansan elämään, puhaltaa elävän hengen ei yksin Vienan Karjalan, vaan koko karjalaisen heimon, koko miljoonaisen Neuvostoliiton kansan keuhkoihin. Tämä voima on ollut ja on kommunistisen puolueen johtama neuvostojen valta. Karjalan hallitus on kiinnittänyt erikoista huomiota näiden seutujen tukemiseen ja jalkeille nostamiseen. Kieltämättä on Uhtuasta muodostunutkin tämän «nälkäkansan pääkaupungin» asemasta johtava elin laajassa Vienan Karjalassa.

Muutamia numeroita Uhtuan piirin kehitysvaiheista. Piirin asukasluku nykyisin kohoaa noin 10.000 henkeen. Kun piirin budjetti piirijaon ensimmäisenä vuonna 1928/29 oli 440.349 rpl. on se tänä vuonna 717.621 rupl.; nousu tekee 154%. Samanlainen nousu on tapahtunut edellisinäkin vuosina. Kun maatalousveron laskussa 1927 osotti maataloustulot ja sivuansioista saadut tulot yhteensä 857.563 rpl., niin v. 1928/29 olivat ne 1.071.179 rpl. ja v. 1929/30 1.226.803 rpl. Tämä osottaa talouden voimakasta eteenpäin menoa. Kun v. 1923/24 oli ensi—asteen kouluja 14 ja niissä opettajia 15 sekä oppilaita 415 niin nyt 1930 oli ensi—lasteen kouluja 25, näissä opettajia 37, sekä lapsia koulussa 870. V. 1923/24 kävi koulussa kouluikäisistä lapsista 31,3%, mutta 1929/30 kävi koulua 91,1%. Piirissä on vaikuttanut Talonpoikais Nuorisokoulu jo vuodesta 1922 alkain ja se on siis Karjalan vanhin koulu alallaan. Näiden lisäksi on piirissä kaksi lastenkotia, Keskuslukutupa klubeineen, viisi lukutupaa eri puolilla piiriä ja kokonainen punanurkkaverkko

Useammalla lukutavalla ja punanurkalla on omat talot. Elokuvateattereja piirissä on kaksi. Naisten käsityö- ja talouskoulu on ainutlaatuinen naisten taloudellisen ja poliittisen kasvatuksen alalla. Sitten on vielä seppäkurssit ym. kursseja. Kaikesta tästä saa yleiskäsityksen siitä valtavasta valistustyöstä jota piirissä tehdään.

Maatalouden alalla piiri on pientalouden tyypillisiä piirejä. Piirin alueella jo aikaisin alkoi syntyä osuustoiminnallisia maanparannusyrityksiä suo-osuuskuntain muodossa. V. 1927/28 oli niissä jäseniä 321; 1928/29 356, maata niillä oli hallussa 1.744 ha. 1.646 talonpoikaistaloudesta oli maattomia 9,7%; alle yhden ha oli 61,1%; 1—2 ha oli 29,8%; yli kaksi hehtaaria oli 6,4%. Hevosettomia oli 34,7%; yhden hevosen omistajia oli 61,1%; kahden hevosen 4,2%. Lehmättömiä talouksia piirissä oli 1929/30 4%, yksilehmäisiä 25,5%; kaksi lehmäisiä 40,8%; kolmelehmäisiä 18,7%; sekä nelilehmäisiä yli 11%. Kuten näkyy muodostaa valtavan enemistön kääpiötaloudet, jotka vaan kollektiivisoimisen ja osuustoiminnallisen yhteenliittymisen kautta pääsevät kohoamaan ja osallistumaan tavaratuotantoon. Piirissä on jo vuodesta 1922 alkaen toiminut yksi Karjalan vanhemmista kommuuneista, «Pohjanpoikain Kommuuna» joka viimevuosina on edistynyt ripeästi. Kollektiivisoimisliike on mennyt voimakkaasti eteenpäin ja lukuunottamatta suosuuskuntiin liittyneitä talouksia, kollektiivisiin talouksiin on liittynyt 21% piirin talonpoikaistosta. Eikä muuten voisi ollakkaan, sen talonpoikaisto käsittää selvästi. Jos olisi riittävästi saatavissa agronoomisia voimia, olisi eteenpäin meno vieläkin voimakkaampaa.

Taloudellisella alalla ensisijalla on laajat metsätyöt, jotka antavat piirin väestölle ympäri vuoden jatkuvasti työtä riittävästi ja ne muodostuvatkin väestön pääelinkeinoksi. Kollektivisoimisliikkeen kautta yhdistetään maataloudellinen nousu metsätöiden suoritukseen, joka takaa näiden kummankin menestyksen. Metsätöiden alalla on työntuottavaisuuteen ja järjestelyyn nähden Pohjois-Karjalalla uraauurtava merkitys koko tasavallassa.

Piirin talousalalla on Uhtualle kehittynyt nopeasti kehittyvät pienteollisuuslaitokset, kuten sähköasemat, puu- ja metalliverstaat sahoineen. Iljitsin lamppu palaa myöskin Vuokkiniemen keskuksessa. Myös on muita pienteollisuusmuotoja kehittynyt, kuten pajoja, tiilitehdas, myllyt jne.

Terveydenhoidon alalla on näille rajoille järjestetty piirisairaala ja 4 välskäri ja kätilöasemaa. Näiden lisäksi on metsätyömailla lääkintäapuasemia. Yhteiskunnallinen huolto on kehittynyt niin, että kerjäläisyys, joka ennen oli yleistä, on nyt tuntematonta. Vanhusten hoito ja työkyvyttömät ovat turvatut. Samoin huollottomuus lasten keskuudessa poistettu.

Nämä on vaan lyhyitä otteita siitä mitä meillä pohjoisilla alueilla on saatu aikaan näiden kymmenen historiallisen vuoden aikana. Karjalan neuvostohallituksen työ koko Karjalan raatajarahvaan keskuudessa on vertaistaan vailla saavutuksiinsa nähden. Mutta vielä suuremmaksi se muodostuu näillä entisillä pohjoisilla nälkäseuduilla joille lahtaritkin ovat vaan ennustaneet tuhoa ja kuolemaa. Uhtualta on virrannut jo sankat nuorisojoukot ylempiin oppilaitoksiin. Rahvaan omasta keskuudesta lähteneet jo palaavat opettajina kotiseuduilleen ja muualle Karjalaan. Kansankielisen kulttuurin keskuksena pohjoisella alueella on koko tasavallan olo ajan ollut Uhtua. Syvän kiitollisuutensa Karjalan hallitukselle on näiden seutujen talonpoikaisto tuonut ilmi monissa edustajakokouksissaan. Suoraan ja peittämättä on se tunnustanut Kommunistisen puolueen johtavan osuuden. Vilpittömästi on tämä väestö koko voimallaan mukana siinä jättiläismäisessä rakennustyössä, jota Karjalan alueella on näinä kuluneina vuosina suoritettu. Karjalan vallankumousajan historia on läheisesti liittynyt yhden sen kaikesta uhrautuvaisimman ja tarmokkaimman

työntekijän nimeen: tov. Gyllingin nimeen. Uhtualaiset tuntevat hänen uupumattoman työnsä myös näiden seutujen kohottajana.

Kansallisen kulttuurin voimakas kohoaminen. Taloutemme myrskyinen nousu, puolueemme yhteinäinen johto kerää työtätekevät talonpojat yhä kiinteämmin työhön kohti uusia voittoja.

V. Forsten.

Kollektivisoimiskokemuksia Etelä-Karjalassa.

Kollektivisoimisliike Karjalassa viime talven ajalla ylitti rohkeimmatkin suunnitelmat. Kun vielä syyskesällä puhuttiin esim. Aunuksen piiriin nähden olevan mahdollista viidessä vuodessa saada piiri kollektivisoitua n. 30—40%, pidettiin tätäkin lukua maksimaalisena. Käytäntö vei tämän vuoden alkupuoliskolla siihen, että edellämainittu prosenttiluku tulee varmasti täytettyä, jopa ylitettyäkin paljon ennemmin. Toukokuun 1 päivänä oli Aunuksen piirissä talouksia 28, yhdistäen 943 talonpoikaistaloutta. Nämä taloudet valmistautuivat tarmolla kevätkylvöihin ja ovat ryhtyneet järjestämään muutenkin talouttaan, joten tämä määrä on merkittävä kuluneen talvi- ja kevätkauden taloudelliseksi kollektivisoimistulokseksi. Myöhempien tietojen mukaan ovat nämä taloudet huomattavasti ylittäneet suunnitelmat kevätkylvökamppailussa.

Edellämainittu on luettava suureksi saavutukseksi, mutta se ei estä meitä lähemmin tarkastamasta kollektivisoimiskamppailua ja ottamaan opiksemme kuluneen talven ja kevään aikana saadut kokemukset Aunuksen piirissä— joka kieltämättä kulki ensimäisenä ja tienraivaajana kollektivisoimiskamppailussa Karjalassa.

Kun talvella Aunuksen piirissä asetettiin esille tunnus piirin kauttaaltaan kollektivisoimisesta tämän vuoden aikana, herää kysymys: Oliko olemassa edellitykset tunnuksen toteuttamiselle? Oliko tunnus realinen vai perustuiko se talonpoikain joukkoliikkeen yliarviointiin ja omien organisatooris- taloudellisten voimien yliarviointiin.

Ensinnäkin on todettava, että talonpoikain keskuudessa oli olemassa luonnonvoimainen pyrkimys kollektiivisiin talouksiin. Tämän pyrkimyksen pohjimmaisia syitä emme käy tässä yhteydessä lähemmin selvittelemään, mutta tärkeimpänä siinä oli tietenkin yksityistavaratalouden kelpaamattomuuden selviäminen talonpoikain perusjoukoille heidän oman taloutensa ja elämänsä kohottajana, sekä sen soveltumattomuus palvelemaan sosialistista teollisuuttamme sen nykyisessä vaiheessa. Siihen, että kollektivivisoimisvyöry kohosi korkeammalle jo aikaisemmin Etelä-Karjalassa—(Aunuksessa ja Vitelessä) vaikutti pääasiassa kaksi seikkaa. Siellä oli maatalouden luonnolliset edellytykset suurimmat (Aunuksen sopiva maasto) ja siellä oli Karjalan etumaisimmat kommuunit, talonpoikaisto oli jo tullut näkemään kollektiivisten talouksien paremmuuden yksityistalouksiin nähden.

Mitä tulee taasen toiseen tärkeään edellytykseen, niin oliko organisatoorisia edellytyksiä turvata kollektivisoimisliikkeen johto puolueelle ja oliko mahdollisuus taloudellisesti järjestää ja organisoida käymistilassa oleva talonpoikaismassavyöry oikeisiin uomiin, on todettava, että piirin puolue- ja neuvostokoneisto ei etukäteen ollut valmistautunut liikkeen synnyttämien uusien tehtävien ratkaisemiseen. Keskuselimemmekään eivät voineet arvioida kollektivisoimisvyöryn tempoa sellaiseksi kuin se todellisuudessa muodosti. On todettava, että puoluekoneisto piirissä oli aivan liian mitätön lukumäärältään ja myöskin poliittisesti val-

mistautumaton tehtävää suorittamaan. Neuvostokoneisto oli Vitelessä juuri uusittu ja Aunuksessa se miltei täydelleen jouduttiin uusimaan kollektivisoimisliikkeen yhteydessä siihen pesiytyneistä luokkalinjan väärístelijöistä ja osaksi suoranaisista vastavallankumouksellisista.

Joka tapauksessa piirin puoluejohto otti tilanteen esiin vetämät tehtävät vastaan ryhtyi, kollektivisoimistyötä järjestämään ja organisoimaan, sekä myöhemmin pääsi liikkeen todelliseksi johtajaksikin.

Piirin puoluejohto jo alkutalvesta ryhtyi kysymystä käsittelemään ja asetti yleispiirteisen «strategisen» suunnitelmansa. Suunnitelmassa asetettiin päätunnukseksi piirin kauttaaltaan kollektivisoiminen. (Ei asetettu sitä vuoden sisällä suoritettavaksi) Pääasiassa korostettiin sitä, että on siirryttävä kokonaisten kyläpiirien kollektivisoimiseen ja luovuttava pienien kommuunien ja arttelien järjestämisestä. Kollektivisoimismuotoja ei tarkemmin määritelty. Kommuunimuotoa pidettiin suotavana, mutta samalla puhuttiin artteleista, maanmuokkausyhdyskunnista ja muista alemmista muodoista. Erikoisesti painostettiin suurten navettain rakentamista—puhuttiin jopa 500 lehmänkin navetoista.

Tästä suunnitelman väljyydestä kollektivisoimisen organisatoorisiin muotoihin nähden, suunnitelman sisältämästä ajatuksesta kokonaisten kyläneuvostopiirien kokonaan kollektivisoimisesta, imi voimaä monet vasemmistolaiset horjahtelut, joita tekivät ne toverit, jotka joutuivat kollektivisoimistyötä käytännössä tekemään omilla alueillaan.

Kun tuli iskutehtäväksi muutamien kyläneuvosto-alueiden kauttaaltaan kollektivisoiminen kevääseen mennessä, joutui moni kollektivisoimistyöntekijä hyvin tukalaan tilanteeseen. Välttämätöntä valmistelutyötä (selvityskamppailua ja kyläköyhälistön organisoimista) sitä varten ei oltu suoritettu. Siten on ymmärrettävissä monet horjahtelut vapaaehtoisuusperiaatteen noudattamisen tieltä.

Hyppimistä arttelimuodon yli suoraan kommuunimuotoon ilmeni huomattavassa määrässä. Erittäinkin tätä ilmeni Vitelessä, jossa eräät toverit oikein teoreettisesti koettivat osoittaa arttelimuodon olevan suoranaisen taka-askeleen, koska muka talonpoikaisto itse haluaa mennä suoraan kommuunimuotoon. Piirin puolue-elinten ja Karjalan puoluealuekomitean ansioksi on laskettava, että ne tarmokkaan toimintansa kautta, puolueen keskusjohdon ja toveri Stalinin artikkelien ohjeiden, mukaan oikoivat tehdyt virheet. Useat perustetuista kommuuneista reorganisoitiin artteleiksi ja oijottiin tehdyt linjalta hyppimiset.

Yhdeksi vakavaksi kysymykseksi joka uhkasi Aunuksessa suorastaan rikkoa liiton keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa, muodostui maanjakokysymyksessä tapahtunut viivyttely. Tosiasia on, että maanjako kollektiivisille ja yksityisille talouksllle alettiin vasta kun kevätkylvökamppailu oli jo käynnissä. Yksityiset talonpojat—eikä kaikki kollektiiviset taloudetkaan—eivät tienneet niihin tehdä välttämättömiä kylvöön valmistelutöitä ennenkuin vasta viime tingassa. Tämä tietenkin tuotti suurta haittaa ja ennenkaikkea sitä käytti kulakki aseenaan taistelussa kollektivisoimisliikettä vastan.—Samanlaatuinen, mutta vaarallisempi oli se virhe, joka tehtiin annettaessa Aunuksen keskuksessa maita Lojanitsasta siirtyneelle kommuunille. Maat annettiin talonpoikain pehmeistä maista ja pieneni erään talonpoikaisryhmän maaosuus miltei puolta pienemmäksi kuin vieressä joen toisella puolella eläviеn, samaan maayhdyskuntaan kuuluvien maaosuus oli. Tämä sai aikaan oikeutettua tyytymättömyyttä talonpoikaiston keskuudessa ja antoi oivan aseen luokkavihollistemme käsiin. Virhe on nyttemmin oikaistu, mutta se heti jo horjuttaa sitä luottamusta, joka köyhillä ja keskivarakkailla talonpojilla on neuvostovaltaan.

Muitakin heikkouksia ja virheitä oli. Mutta joka tapauksessa on todettava, että Aunuksen ja Vitelen puoluejärjestöt oppivat itse käytännössä ne likvidoimaan. Verrattuna saavutuksiimme eivät virheet ja heikkoudet ole olleet niin tuhoisia kuin monilla muilla alueilla. Tähän tietenkin vaikuttaa suuresti se, että Karjala yleensä kulki kollektivisoimisvyöryn häntäpäässä. Toisten alueiden kokemukset, puolueen KK:n kautta, tulivat meidän avuksemme ja puoluejärjestömme kykenivät suurin piirtein katsoen tyydyttävästi ottamaan ne opikseen. Aunuksen piirin puoluejärjestöllä on suuri auktoriteetti kyläköyhälistö- ja batrakkiaineksen keskuudessa. Sitä osoittaa se joukkopyrkimys puolueeseen, joka tällä kertaa ilmenee.

Y. Linko.

Taloudellinen rakennustyö Kiestingin piirissä.

Kiestingin piiri on yksi Karjalan tasavallan pohjoisemmista maaseutupiireistä ja rajoittuu Suomen rajaan. Ollen vaikeasti kuljettavien tiettömien taivalten takana ei tätä syrjäseutua tsaarinvallan aikana tiedetty eikä tunnettu olevan muulloin kuin kapitalistien riistosotien aikana, jolloin saaliinhimoiset kapitalistit tarvitsivat pääomiensa kasaamiseksi ja riistoalueidensa laajentamiseksi aseellisia voimia. Tällöin löydettiin maaseudun syrjäisimmät kolkatkin, joista mobilisoitiin kaikki työkuntoiset miehet sotapalvelukseen. Myös silloin kun tsaristinen hallitus tarvitsi veroja sortokoneistonsa pystyssäpitämiseksi, lisäpalkkojen maksamiseksi palkkarengeilleen, maaseudun poliseille, santarmeille ja papeille, muistettiin syrjäseutujenkin olemassaolo ja työtätekevältä väestöltä kiskottiin armotta viimeisetkin ruplat ja kopekat; ja ellei ruplat riittänyt niin otettiin lehmät, lampaat ja hevoset verojen korvaukseksi. Jos työtätekevä väestö lausui toivomuksen koulujen avaamisesta, lukutaidon opetuksesta lasten keskuudessa, liikenneolojen parantamisesta ja jonkun tiepätkän rakentamisesta ym. niin ei niitä otettu kuuleviin korviinkaan, silloin ei syrjäseutujen asukkaista tiedetty yhtään mitään. Koulujen asemesta rakennettiin kirkkoja, joissa papit saarnoillaan pimittivät työtätekeviä joukkoja,

Piirimme väestön elinkeinona oli pääasiassa metsästys, kalastus ja pienessä määrin metsätyöt. Suurin osa väestöstä kulki kalastuksessa Valkealla merellä ja Norjassa, ansaiten sieltä niukan toimeentulonsa perheensä elatukseksi. Naisväki taasen raatoi kotiseutunsa ympärillä, kynti ja kylvi pientä maatilkkua, hoiti karjaansa ja niitti heinää 20—30 kilometrin päässä asuinpaikalta olevista luonnoniityistä (soista) ja samanaikaisesti harjoittaen myöskin kalastusta kotijärvistä. Se elintarve, jauhohitunen, minkä työtätekevä väestö kykeni henkipitimikseen ostamaan, oli kuljetettava Valkean meren rannikolta selkärepussa 100—150 kilom. päästä, käyttäen tällä välimatkalla olevissa järvissä soutuvenettä. Tällaisissa kurjissa oloissa eli piirimme, samoin kuin koko Karjalan työtätekevä väestö tsaarivallan aikana.

Huolimatta siitä vaikka piirimme raatajarahvas elelikin korvessa, oli lukutaidotonta ja pimeydessä kasvatettu, sykki sen rinnassa vapauden henki, se tunsi hyvin riistäjänsä, polisin, santarmin ja kylän kauppiaan, jolla se orjana raatoi yötä ja päivää saamatta hetkenkään levähdystä.

Saapui sitten tietoja helmikuun vallankumouksesta. Ilman mitään agitaattoreita työtätekevä väestö osallistui vallankumousliikkeeseen riisuen aseista santarmit ja polisit. Se yritti lyödä alas

myöskin kylän kauppiaat, mutta nämä olivatkin ovelia, astuivat maaseudun vallankumoukselliseen johtoon ja keplottelivat itsensä niin sanottuihin väliaikaisiiin neuvostoihin. Pietarissa muodostui Kerenskin hallitus ja pian olivat kylässä entiset polisit ja tsinovnikat taas valtaa pitämässä ja järjestystä valvomassa.

Lokakuun vallankumouksen aallot vyöryivät meidänkin piiriimme ja täällä syntyi liikehtimistä. Järjestynyt neuvostorakennustyö ei kuitenkaan piirimme alueella päässyt alulle, sillä rajantakaiset Suomen lahtarit, jotka pyrkivät alistamaan koko Karjalan valtansa alle, tekivät hyökkäyksiä piiriimme. Näitä Suomen lahtareita ja heidän karjalaisia agenttejaan vastaan käytiin vuosikausia sissisotaa ja vasta v. 1920 perustettiin piirimme alueella ensimäiset neuvostot. Tällöin oli huomattava osa piirimme väestöstä, varsinkin rajaseuduilla mennyt Karjalan kauppiaiden ja Suomen lahtareiden yllyttämänä Suomeen. Vieläkään ei saatu olla rauhassa. Suomen lahtarit asestivat rajan takana sinne narraamaansa väestön ja suomalaisten lahtariupseerien komennuksessa lähettivät ne ryöstöretkelle Karjalaan. V. 1921 hyökkäsivät asestetut rosvolaumat rauhallisen väestön kimppuun, hävittivät kaiken karjan, polttivat kodit poroksi, mobilisoivat riveihinsä kaikki talonpojat, raakamaisella tavalla murhasivat kylien opettajia ja talonpoikia, jotka uskalsivat vastustaa rosvolaumoja. Helmikuussa 1922 saatiin nämä rosvolaumat Punaisen Armeijan ja paikallisen talonpoikaiston yhteisillä voimilla lopulta ajettua rajan taakse ja silloin vasta lopullisesti koitti rauha näille hävitetyille salokylille.

Tämä oli viimeinen ankara kärsimys, jota Karjalan väestö sai kokea kapitalismin riistosta. Rauhallisesta sosialistisesta neuvostollisesta rakennustyöstä voidaan piirimme alueella puhua näinollen vasta vuodesta 1922 alkaen.

Viettäessämme nyt Karjalan neuvostotasavallan kymmenvuotisjuhlaa, luomme katsauksen piirimme alueella saavutettuihin saavutuksiin taloudellisessa ja kulttuurisessa rakennustyössä, työläisten ja talonpoikain yhteisissä kokouksissa tarkistamme saavutuksiamme ja puutteellisuuksiamme työssämme.

I. Maatalouden nousu.

Suomen lahtarirosvojen hyökkäyksien tuloksena oli piirimme talonpoikain asema sortunut äärimmäisen kurjaan tilaan. kommunistisen puolueen oikealla poliittisella johdolla ja Karjalan hallituksen taholta kysymyksen oikein asettamisella talonpoikaiston hyvinvoinnin kohottamisessa jälleenrakennustyössä, työtätekevien yhteisponnistuksilla, on nyt jo kuitenkin maatalouden alalla sivuutettu rauhanaikainen taso, saatu parannettua ne haavat, jotka lahtari-Suomi iski piirimme talouteen. Niin lypsy- kuin työkarjaankin nähden on saavutettu sodanedellinen taso. Viljellyn maan pinta-ala laajenee myös vuosi vuodelta. Sosialistinen sektori piirimme maataloudessa kasvaa ripein askelin. V. 1929 oli piirimme kylvöpinta-ala yhteensä 507 hehtaaria. Siitä kuului yksityistalouksille 436 ha. eli 87,8 pros. Maanparannusosuuskunnille kuului 61 hehtaaria, eli 12,2% Edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyi kylvöala 13,8 pros. josta lisääntymisestä tulee suoviljelyksen osalle 12,5% ja kuivan maan viljelykselle 1,3%. Kuluvana keväänä oli yhteinen kylvöala 590 ha, siitä kollektivisilla talouksilla 332,4 ha. eli 56,2%, maanparannusosuoskunnilla 16,5 ha eli 2,8%, ja yksityistalouksilla 241,25 ha. eli 41%. Nämä muutamat numerot osoittavat, että sosialistinen sektori piirimme maataloudessa nousee ripeästi, ne todistavat, että piirimme talonpojat ovat tulleet näkemään mikä hyöty on kollektiivisesta työstä maataloudessa. Piirimme maatalous ei kohdistu leipäviljan viljelykseen, vaan pääpaino pannaan karja- ja maitotalouteen, jonka kehittymiselle piirissämme onkin suuria edellytyksiä. Tämän vuoksi maanviljelyksessä viime vuosina onkin

päähuomio keskitetty vihannesrehun, heinän ja juurikasvien viljelykseen.

Talonpoikaiston varustaminen maanviljelyskoneilla ja kalustolla on piirissämme vuosi vuodelta huomattavasti parantunut. Ennen maailmansotaa ei talonpoikaistaloudessa nähty edes rautavälttiä eikä rautakarhia, puhumattakaan muista koneista; vain muutamilla kauppiailla oli vältti, jouhikarhi ja viskuukone, joita lainaamalla ja vuokraamalla ne alistivat köyhän talonpojan riistonsa alaisiksi.

Toisin on asiat nyt. Lukuunottamatta raskaampaa maanviljelyskoneistoa v. 1929 piirimme luotto-osuuskassan kautta hankittiin talonpojille seuraavat määrät maanviljelyskalustoa: freeseriauroja 322 kpl. erilaisia äkeitä 38 kpl. ja lajittelijoita 2 kpl. Tämän vuoden kevätkylvöjä varten hankittiin viskuukoneita 10 kpl., lajittelukoneita 13 kpl., äkeitä 188 kpl., rivikylvökoneita 5 kpl., heinänsiementen kylvökoneita 10 kpl., peltojyriä 5 kpl., välttiä 85 kpl. ym. kalustoa.

Kollektivisoimisliike on viime kuukausina saanut talonpoikaiston keskuudessa huomattavan suurta kannatusta. Omasta halustaan on talonpoikaisto muodostanut 6 kollektiivista taloutta, jotka yhdistävät 161 talonpoikaistaloutta ja jäseniä niissä yhteensä on 864. Kollektiivisista talouksista on yhteisiä maanmuokkausartteleita 1, maatalousartteleita 4 ja kommuuneja 1. Kaikkiaan on piirimme talonpoikaistalouksista tähän mennessä kollektivisoitu 25%.

Kollektivisoimisliike on siis piirissämme hyvällä alulla. Sen edelleen kehittyminen ja kollektiivisten talouksien voimistuminen riippuu siitä, miten niitä kyetään ohjaamaan, järjestämään kollektiivisten talouksien sisäinen työnjako, eheä, luja sisäinen järjestys, niin että jokainen talouden jäsen tietäisi oikeutensa ja velvollisuutensa.

Suurta haittaa maatalouden ja kollektivisoimisen kehittämisessä tekee agronoomisten voimain puute. Piirissämme on vain 1 agronoomi. Tämä puute ei kuitenkaan saa olla esteenä kollektiivisten talouksien rakennustyössä, emme voi, emmekä saa jäädä odottamaan sitä koska tulee tarpeeksi agronoomisia voimia. Meillä on jo huomattava määrä suomenkielistä maatalouskirjallisuutta, joista jokainen talonpoika voi itse hankkia kaikkein välttämättömimmät tiedot maatalouden uudestijärjestämisen alalta. Jokaisen talonpojan ja jokaisen kollektiivisen talouden jäsenen on hankittava tätä kirjallisuutta ja niiden avulla kasvatettava itsestään oman taloutensa agronoomeja.

II. Paikallinen rakennustoiminta.

Hallinnollisen piirijaon suorittamisen jälkeen on paikallinen rakennustoiminta piirissämme huomattavasti vilkastunut. Viime vuonna rakennettiin kaksi I asteen internaattikoulua, I sairaala-ambulatorio ja I neuvoston talo. Parhaillaan on rakenteilla 2 internaattikoulua, 1 valistustalo ja 1 lukutupa: pian aletaan myös valistustalon rakentaminen piirin keskukseen. Karjalan hallitus ei ole unohtanut Leninin neuvoja maaseudun sähköistämisestä. Parhaillaan on piirimme alueella rakenteilla 80 hevosvoimainen sähköasema, joka valmistuu lokakuuhun mennessä. Sen yhteyteen rakennetaan teollisuuskombinaatti johon tulee metalli- ja puuseppäverstas, yksiraaminen saha, katkaisusirkkeli ja myllylaitos. Tällä kombinaatilla tulee epäilemättä olemaan suuremmoinen merkitys piirimme taloudellisen ja kulttuurisen rakennustyön edelleen kehittämisessä.

Paikallista tarvetta varten on rakennettu myös tiilitehdas, joka kuluvan kesän aikana valmistaa 250 tuh. tiiltä; Pääjärven rannalle on rakenteilla vielä toinen tiilitehdas. Parhaillaan on myös rakenteilla metsätyöläisten asutuskylä, jonka rakentamiseen tänä vuonna käytetään yli 200 tuh. ruplaa. Tämän kylän viereen on järjestetty neuvostotila. Sen maanmuokkaukseen ja rakennustyöhön kuluvan kesän aikana tullaan

käyttämään varoja lähes ½ miljoonaa ruplaa.

Metsänhakkuutyöt ovat myös vuosi vuodelta lisääntyneet huimaavasti ja ne ovat taanneet talonpoikaistolle riittävät ansiomahdollisuudet ja nostaneet talonpoikaiston hyvinvointia.

Kaikki nämä edellämainitut toimenpiteet osoittavat, että Karjalan neuvostohallitus on kiinnittänyt alhaiselle kulttuuritasolle jääneen piirimme taloudellisen ja kulttuurisen tason kohottamiseen erikoista huomiota.

III. Liikenneolot.

Liikenneolojen parantamisessa ei tosin ole saavutettu vielä suuria saavutuksia, mutta kuitenkin joka vuosi on aina jotain parannuksia saatu aikaan, erikoisestikin vesiliikenteessä. Piirimme suurimpina sisäisinä vesistöinä ovat Pääjärvi ja Tuoppajärvi. Edellinen on 50 kilom. pitkä ja 40 kilom. leveä, jälkimäinen 90 kilom. pitkä ja 40 kilom. leveä. Viime vuoteen asti oli soutuvene ainoa kulkuväline näillä järvillä, vain Pääjärvellä oli yksi tukkien hinauslaiva. Viime vuonna rakennettiin kummallekin järvelle moottorialukset, jotka ylläpitivät postiyhteyttä ja matkustajaliikennettä. Tänä kesänä liikennettä ylläpidetään kolmella moottoriveneellä. Puutavaran kuljetuksessa työskentelee 2 hinaaja-alusta ja 1 varppausmoottori. Näin siis liikenneolojenkin kehittämisessä päästään askel askeleelta eteenpäin.

Tällaiset ovat lyhyesti kerrottuna saavutuksemme Karjalan neuvostovallan kymmenvuotiskaudella. Ne osoittavat, että vain neuvostovallassa, kommunistisen puolueen johdolla voi kaukaisempienkin syrjäseutujen raatajarahvas kohota entisestä orjan asemastaan, poistaa puutteen ja kurjuuden ja rakentaa uutta, valoisampaa elämää. Tiivistämällä entistä tiiviimmin leniniläisen puolueen ympäriile jouduttaen rakennustyömme vauhtia, tulemme me alkavalla kymmenvuotiskaudella hankkimaan entistä valtavampia ja ennennäkemättömiä saavutuksia sosialismin rakentamisessa Pohjolan karuilla perukoilla.

Y. Nikitin.

Partisaanien toiminta Muurmannin rintamalla.

Ulkolaisten interventsioarmeijain ja venäläisten valkokaartilaisjoukkojen Karjalasta karkoittamiseen vaikutti huomattavasti valkoisten selkäpuolella, pohjois- Karjalassa ja Muurmannilla toimineet punaiset partisaanijoukot. Huomattavimpien näiden joukkojen johtajina toimivat venäläinen kommunisti Pospielov ja entinen suomalainen punakaartin päällikkö Iivonen. Pospielov jo maaliskuulla 1918 osallistui yhdessä suomalaisten punaisten kanssa taisteluihin Suomen lahtareita vastaan.

Jo syksyllä 1918 alottivat he agitatsioonityön englantilaisten järjestämässä suomalaisessa legionassa. Muutaman kuukauden kuluttua olikin koko legiona jo bolshevismilla «saastutettu». Liikkeen johtajat suunnittelivat kapinaa englantilaisia vastaan. Sen piti alkaa samanaikaisesti kuin Punainen Armeija alottaa hyökkäyksen etelästä. Kapinaliikkeseen piti saada mukaan myös englantilaisten varustama karjalainen legioona. Se ilmoittikin yhtyvänsä liikkeeseen. Kapinayritys meni kuitenkin myttyyn kun englantilaiset urkkijoidensa kautta saivat selville suunnitelman, eikä kapinan hankkijoiden onnistunut saada yhteyttä Punaisen Armeijan kanssa, sillä rintama oli legionan majailupaikasta, Knäsöstä, 800 kilometrin päässä Petroskoin tienoilla. Tästä huolimatta pysyi legiona koko olemassaolonsa ajan epäluotettavana eivätkä englantilaiset voineet käyttää

sitä taisteluissa neuvostovaltaa vastaan. Syyskesällä 1919 suomalainen legioona likvideerattiin. Osa sen miehistä pääsi Suomen hallituksen luvalla Suomeen ja osa matkusti Kanadaan. Paljon legionalaisia jäi legionan hajottamisen jälkeen Muurmannin tuntureille ja Karjalan metsiin jatkamaan sissisotaa lahtareita vastaan.

Kun edellämainittu kapinasuunnitelma epäonnistui ja suomalaista legioonaa ryhdyttiin likvidoimaan, ryhtyivät Pospielov ja Iivonen järjestämään partisaanijoukkoa. Legionassa olevien tovereiden avulla ryhdyttiin hankkimaan aseita. 90 kilometrin päässä Knäsöstä, Ruvan kylässä majaili eräs legionalaisosasto. Sille annettiin määräys hankkia englantilaisten varastosta mahdollisimman paljon aseita ja patruuneja ja kätkeä ne kylän lähelle maahan. Täällä saatiinkin varastettua englantilaisilta 200 kivääriä ja 200 tuhatta patruunaa. Samalla tavalla hankittiin aseita myös Knäsössä. Yöaikaan, kun vahdissa oli joku luotettu toveri, Pospielov yhdessä legionalaisten Vettosen ja Väinölän kanssa anastivat varastosta aseita, jotka väliaikaisesti sijoitettiin hautuumaalla hautojen päällä oleviin koppeihin ja sitten sopivan tilaisuuden tullen kuljetettiin merta pitkin turvalliseen paikkaan. Knäsössä saivat partisaanit täten 500 kolmenlinjan kivääriä, kaksi Maximkonekivääriä, 6 Lewis-konekivääriä, 5 miljoonaa patruunaa, 5 laatikkoa käsigranatteja ja laatikon dynamiitia nalleineen ja sytytyslankoineen. Lisäksi saatiin myös vaatetus sadalle miehelle ja elintarpeita 150 miehelle kuukauden ajaksi. Varusteet oli siis hankittu, nyt oli ryhdyttävä värväämään miehistöä.

Partisaanijoukon alun muodostivat muutamat Muurmannin vankilasta paenneet työläiset, jotka saapuivat Muurmannilta jalkaisin Kantalahteen ja asettuivat oleskelemaan lähelle Kolvitsan kylää. Saatuaan tästä tiedon lähti Pospielov heitä tapaamaan vieden aseita mennessään. Tämä partisaanijoukko harjoitti sitten agitatsioonia Kolvitsan kyläläisten keskuudessa ja kyläläiset liittyivät partisaaneihin. Partisaanijoukon muodostaminen suoritettiin loppuun syysk. 20 päivään mennessä v. 1919. Syyskuun 15 päivää vasten yöllä poistuivat legionasta kaikki ne, jotka ilmoittautuivat partisaanijoukkoihin. Kun vielä oli saatu hankittua englantilaisilta tarvittava lääkeainevarasto ja värvättyä muutamia sairaanhoitajia, olikin joukko-osaston muodostaminen loppuun suoritettu.

Tähän aikaan alkoi Englannissa työläisjoukkojen keskuudessa kasvaa voimakas tyytymättömyys interventsioonia vastaan ja ne vaativat englantilaisten joukkojen poisvetämistä Muurmannilta ja pohjois- Venäjältä. Tähän nojaten laati Pospielov toimintasuunnitelman. Tämän suunnitelman mukaan on partisaanien pysyteltävä toimettomina niinkauan kunnes ulkolaiset joukot on viety pois Muurmannilta. Vasta sitten kun ulkolaiset joukot on evakuoitu, on partisaanien ryhdyttävä toimimaan, sillä venäläisistä valkokaartilaisista selviytyvät ne paremmin kuin sotatekniikan uusiaikaisimmilla välineillä varustetusta liittolaisarmeijasta. Tämän vuoksi Pospielov antoi Iivoselle, joka matkusti partisaanien majailupaikalle, määräyksen istua rauhassa ja olemaan näyttäytymättä niinkauan kunnes viimeisetkin liittolaisjoukot on kuljetettu pois Muurmannilta. Samanaikaisesti hän vielä aseisti 20 Knäson talonpoikaa, jotka ilmoittivat halunsa liittyä partisaaneihin.

Odotettu hetki lähestyi. Syysk. 30 p. viimeiset suomalaiset legionalaiset jättivät aseensa ja matkustivat Suomeen. Liittolaisjoukkojen piti lähteä Muurmannilta lokakuun kuluessa. Englantilaiset pakottivat partisaanit kuitenkin esiintymään ennen suunniteltua aikaa. He olivat urkkijoidensa kautta saaneet tietää, että Kolvitsan kylän läheisyydessä järjestetään aseellista joukkoa. Lokakuun 3 p. lähettivät englantilaiset rankaisuretkikunnan eversti Smolen johdolla hävittämään partisaaneja. Joukko lähti Kantalah-

desta kalastajalaivoilla Nivajokea myöten etsimään partisaanien oleskelupaikkaa. Nivajoen vasemmalla rannalla seisoi tähän aikaan punaisia partisaaneja, jotka seurasivat englantilaisten lähtöä. Partisaanien vakinaisena majapaikkana oli tähän aikan eräs metsäkämppä kahden kilometrin päässä Luvalahden rannalta. Lahden rannalla oli punaisilla kahdeksan miehinen tähystysvartio ja loput 20 partisaania nukkuivat metsäkämpässä. Klo 11 aikaan illalla 3 p. lokakuuta saapuivat englantilaiset kuudella veneellä Luvalehteen. Partisaanit lähettivät yhden tovereistaan viemään kämpässä nukkuville tietoa vihollisen hyökkäysaikeista. Jälellejääneet 7 miestä päättivät antautua taisteluun ylivoimaista vihollista vastaan. Rantaa tällä paikalla peitti sakea metsä ja mereen pisti jyrkkä kalliokieleke. Tätä kallionientä kohti suuntasivat englantilaiset veneensä aikoen nousta siinä maihin. Tässä teki joukkueen johtaja, eversti Smole, joka oli yksi rohkeimpia englantilaisia upseereita kuitenkin kohtalokkaan virheen, josta koitui koko retkikunnan tuho. Nähtyään englantilaisten aikeet, kiirehtivät partisaanit kalliolle asettuen kivien taakse väijyksiin. Jos Smole olisi jakanut joukkonsa kolmeen osaan, joista yksi olisi noussut maihin kallion kohdalla ja toiset kiertäneet kallion kummaltakin sivulta, niin partisaanien olisi täytynyt peräänty metsään.

Partisaanit tekivät äkkiä taistelusuunnitelman. He päättivät laskea englantilaiset laukaustakaan ampumatta aivan rannalle ja tuhota heidät sitten käsigranateilla. Kylmäverisesti he siis odottivat vihollisen lähestymistä. Englantilaiset eivät päässeet veneillään kuitenkaan rantaan asti sillä ne tarttuivat rantakiviin. Samassa putosi englantilaisten niskaan käsigranatteja. Veneissä syntyi hirveä paniikki. Kädet ylös kohotettuina pyysivät hyökkääjät armoa. Tällaista vankimäärää eivät partisaanit kuitenkaan voineet ottaa. Heillä ei ollut miehiä vankien vartioimiseen eikä ollut iikoja myöskään elıntarpeita. Jos he olisivat päästäneet englantilaiset vaikka asettominakin rannalle, niin miesylivoimallaan olisi vihollinen pian tehnyt heistä selvää. Senpävuoksi oli tiukasti noudatettava partisaanisodan sääntöä, tappaa tai tulla itse tapetuksi. Samassa partisaanit saivat apuvoimia, jotka toivat tullessaan konekiväärin. Konekivääri asetettiin paikoilleen ja se alkoi syytää tuhoa ja kuolemaa veneisiin. Kymmenen minutin kuluttua oli koko Smolen neljällä konekiväärillä varustettu joukko tuhottu.

Tämä tapaus synnytti hirveän paniikin vihollisen leirissä. Kantalahdessa oli tähän aikaan seuraavat määrät interventsiojoukkoja. 500 skotlantiaista tarkka-ampujaa, 200 ranskalaista sotilasta, komppania italialaisia sotilaita ja osasto amerikalaisia ja lisäksi vielä venäläisia valkokaartilaisia. Seuraavana päivänä edelläkerrotun taistelun jälkeen saapui Kantalahteen englantilainen ensimäisen luokan risteilijä ja lentokonelaivue. Englantilaiset ryhtyivät kiireellisesti linnoittamaan Kantalahtea. Sen ympärille kaivettiin juoksuhautoja, joihin koko kaupungin varusväki asettui vahtiin pimeän tullen. Lentokoneet suorittivat ilmasta käsin näkymättömän vihollisen etsintää, siinä kuitenkaan onnistumatta, sillä partisaanit piileskelivät sakean metsän suojassa.

Kuten edellä jo mainittiin, ei partisaanien päällystön toimintasuunnitelmiin alkujaan kuulunut antautua taisteluun englantilaisten sotavoimien kanssa. Mutta edellä kuvattu tilaisuus oli partisaaneille liian houkutteleva, eivätkä ne voineet sitä luonnollisestikaan jättää käyttämättä. Tapahtunutta ei voitu enää saada tapahtumattomaksi ja niin oli jatkettava edelleen alettua tietä. Tämäntaisvuoksi Luvalahden taistelun jälkeisenä päivänä 25 miehinen partisaanijoukko sai määräyksen räjäyttää Imandran aseman luona oleva rautatiesilta. Erään rautatieläisen opastuksella saapuivat partisaanit asemalle, yllättämällä riisuivat aseista vaunussa majailevan vartioston ja viekkaan juo-

nen avulla saivat houkuteltua sillalla olevankin vartijan pois ja riisuttua aseista. Tämän jälkeen partisaanit saivat asemalla seisovista vaunuista dynamiittia ja räjähdysaineita joiden avulla lennättivät ilmaan kaikkiaan neljä siltaa. Saavuttuaan Hibinän asemalle, käskivät he päivystyksessä olevan asemavirkailijan soittamaan Kantalahteen englantilaiselle sotajohdolle, että tänne on tullut bolshevikkeja, jotka ovat hävittäneet neljä siltaa. Tämä ilmoitus sai englantilaiset sotaherrat pois suunniltaan eivätkä he aluksi meinanneet sitä millään uskoakkaan todeksi.

Kaksisataamiehisellä joukolla syvällä vihollisen selkäpuolella, omaamatta yhteyttä rintamalla toimivan Punaisen Armeijan kanssa ei tietenkään ollut suuria toiveita selviytyä ylivoimaisesta vihollisesta. Ottaen tämän huomioon, päätti Pospielov ja Iivonen neljän muun toverin kanssa lähteä Knäsöön nostattamaan sikäläisiä talonpoikia kapinaan. Saavuttuaan illalla Kantalahteen päättivät he härnätä vihollista, asettuivat kaupungin lähistöllä olevalle kukkulalle ja avasivat tulen kaupunkiin. Varusväen keskuudessa syntyi paniikki ja se alotti kiivaan kivääri-ja konekivääriammunnan ja lopuksi pantiin jo tykitkin soimaan. Tällä välin olivat partisaanit kuitenkin jo lopettaneet ammunnan ja jatkoivat kaikessa rauhassa matkaansa edelleen Knäsöön. Sinne he saapuivat lokakuun 4 päivän illalla, majottuen kylän lähellä olevaan metsään. Kylään lähetettiin tieto partisaanien saapumisesta ja sieltä saapui kaksi talonpoikaa neuvottelemaan. Lähetit kuitenkin ilmoittivat, että kylässä suoritetaan parhaillaan miesten pakkomobilisointia valkoiseen armeijaan ja kylässä vietetään mobilisoitujen läksijäisiä, ja kaikki ovat humalassa. Senvuoksi ei heidän mielestään kapinaan nousukysymystä voida nyt heti ratkaista. Haluamatta tuhlata aikaa hukkaan, jakaantui partisaaniosasto kolmeen osaan, joista kaksi lähti agiteeraamaan Knäsön sahan työläisiä valkoisia vastaan ja yksi osasto lähti samalle asialle Knäsön asemalle. Vietettyään sitten yön eräässä metsäkämpässä partisaanit,seuraavana päivänä menivät Knäsön kylään ja kehoittivat talonpoikia nousemaan kapinaan. Agitatsiooni ei kuitenkaan tuottanut tuloksia, talonpojat eivät vielä olleet halukkaita kapinoimaan. Katsoen vaaralliseksi jäädä pitemmäksi ajaksi kylään, päättivät partisaanit poistua kylästä. Lähtiessään Pospielov kuitenkin ilmoitti kahdelle talonpojalle aseiden kätköpaikan siltä varalta jos he myöhemmin muuttavat miltään.

Pospielov tovereineen asetti nyt tehtäväksi yrittää nostattaa karjalainen legiona ja karjalainen väestö kapinaan. Tätä varten hän suuntasi matkansa Ruvankylään, jossa oli piilotettuna aseita ja muodostettu jo aikaisemmin pienempi partisaaniosasto. 5 tovereistaan hän lähetti Kolvitsaan hankkimaan aseita ja ammuksia ja pitämään yhteyttä siellä olevien partisaanien kanssa.

Partisaanien vierailtua Knäsössä alkoivat talonpojat tarkemmin ajattelemaan valkoiseen armeijaan menoa. Kylässä pidettiin 6 p. lokak. kokous ja päätökseksi tuli, että noustaan kapinaan. Pospielovin osoittamasta paikasta saivat talonpojat aseita ja ammuksia. Naisten itku ja rukoukset sekä johdon heikkous aiheuttivat kuitenkin sen, että talonpojat alkoivat taas horjua, eivätkä heti lähteneetkään partisaanien perään yhtyäkseen heihin, vaan jäivät rauhallisesti kotiin. Tätä toimettomuutta käyttivät valkoiset hyväkseen. Paikallisen papin Bogdanovin johdolla ne järjestivät vasta-agitasioonin. Lahtarien urkkijat uskottelivat talonpojille, että jos he luovuttavat aseensa, niin he säästyvät rangaistukselta. Samanaikaisesti tuotiin Knäsöön rintamalta englantilaisia ja valkokaartilaisia joukkoja ja yksi panssarijuna. Meren puolella seisoi englantilainen laivasto. Knäsö oli siis joka puolelta piirityksessä. Talonpojat päättivät luovuttaa aseensa ja rankaisujoukot marssivat kylään. Kylään saavuttuaan panivat

lahtarit toimeen hirveän terrorin. Ilman minkäänlaista tutkintoa ammuttiin 28 talonpoikaa. Pospielovin asunnon polttivat lahtarit poroksi, vangitsivat vaimon ja harjoittivat kylässä paljon muitakin julmuuksia.

Kaikki kapinalliset eivät kuitenkaan halunneet antautua voittajan armoille, vaan aseineen pakenivat kylästä ja saapuivat lokak. 7 p. Läkkäminan kylään, jossa Pospielov silloin majaili. Täällä yhtyivät ne Pospielovin joukkoihin.

Vaikka Knäsön kapina näin epäonnistuikin, niin siitä huolimatta oli sillä suuri vaikutus englantilaisten rintaman horjuttamiseen. Tämä ja sen jälkeen alituisesti tehdyt hyökkäykset rautatielinjalle, siltojen räjäyttämiset ym. pakoittivat englantilaisia siirtämään rintamalta joukkojaan taistelua varten partisaaneja vastaan. Paniikki valkoisten keskuudessa lisääntyi päivä päivältä.

Partisaanit, jotka nyt olivat majoittuneet Koutajärvelle asettivat päätehtäväkseen paikallisen väestön nostamisen kapinaan valkoista komentoa vastaan. Ankaran valkoisen terrorin ja Suomen lahtarien harjoittaman agitasioonin, valkoisella leivällä ja «autonomialla» houkuttelun vuoksi ei kuitenkaan saatu puhkeamaan yleistä kapinaa. Partisaanien asema kävi yhä vaikeammaksi. Elintarpeet alkoivat loppua ja niitä saatiin vain ryöstämällä viholliselta. Huonojen kulkuteiden vuoksi ei kukaan kuitenkaan voinut kuljettaa kuin korkeintaan kahden päivän varaston mukanaan, sillä ennenkaikkea oli turvattava itsensä ampumatarpeilla. Joulukuun lopulle mennessä oli tilanne huonontunut jo sellaiseksi, että heikommat ainekset partisaaneista alkoivat paeta vihollisen puolelle. Jälelle jäivät vain vahvimmat ja vallankumoukselle uskollisimmat miehet. Tämän kautta partisaanien joukko-osasto sisäisesti vain lujittui, mutta sittenkin oli tilanne sellainen, että partisaanit suunnittelivat jo yrittää rintaman läpi Punaisen Armeijan puolelle. Kolvitsan tienoilla majailleesta osastosta lähti osa jo sitä yrittämäänkin.

Tammikuun alku päivinä sai Pospielov käsiinsä suomalaisia lehtiä, joissa kerrottiin, että Judenitshin joukot on lyöty Leningradin porteilla, etelästä hyökkäävä Denikinin armeija tuhottu ja sama kohtalo kohdannut myöskin idästä yrittäviä Koltsakin rosvolaumoja. Näiden tietojen perusteella kävi selväksi, että pohjoisen rintamankin päivät alkavat olla jo luetut. Tämän perusteella partisaanit päättivät luopua rintaman läpi siirtymisestä ja jatkaa toimintaansa valkoisten selkäpuolella. Karjalan rintaman murtuminen alkoikin pian. Valkoiset alkoivat pötkiä Muurmannin kautta pakoon ja osa etsi turvaa pakenemalla Suomeen. Partisaanijoukot pidättivät näitä Suomeen pakenevia. Nähtyään valkoisten pakenevan lähtivät partisaanit liikkeelle rautatietä kohti, tehden matkallaan vaarattomaksi vielä jälellä olevat viholliset. 21 p. helmikuuta saapui Pospielovin johtama partisaaniosasto Knäsöön. Tiellä vangittiin jälelle jääneet valkokaartilaiset ja muodostettiin vallankumouskomitea. Tämän tehtyään partisaanit lähtivät valkoisilta vallatulla panssarijunalla matkalle Muurmanniin. Matkan varrella vangittiin valkokaartilaisia ja pystytettiin neuvostovalta. 23 p. helmik saapuivat partisaanit Muurmanniin, ja siihen päättyi tämän karaistun ja paljon vaivoja kokeneen partisaanijoukon retki,

Nyt uurastavat partisaanit sosialistisessa rakennustyössä, mutta joka hetki ovat he edelleenkin valmiit tarttumaan tuttuun kivääriin, jos vihollinen uhkaa häiritä rakennustyötämme.

Kirkonmiesten ristiretkipuuhat neuvostomaata vastaan.

Kuvaavaa Suomen lahtareitten puuhille on se «uskonsodan» lietsominen neuvostomaata vastaan jota mm. kaikki porvarilliset lehdet ovat kilvan harjoittaneet. Samaa tekevät papit maan kaikissa kirkoissa. Näillä porvariston lehdillä ja kirkon pampuilla ei ennen Rooman paavin tunnettua alotetta ollut kovin kauniit käsitykset Venäjän oikeauskoisesta kirkosta. Eräässä porvarien tieteellisluontoisessa ja Suomen pappien suosimassa historiajulkaisussa sanotaan Venäjän kirkosta mm. seuraavaa:

„Oikeauskoinen kirkko", pyhäksi synodiksi nimitetyn mustan papistokoplan johtamana vainosi uskottomia ja toisuskovia aivan keskiaikaisella tavalla. Monia lutherilaisia pappejakin sai mennä Siperiaan maanpakoon tuon perkeleellisenlaitoksen „pyhän synodin" toimeksi annosta Erikoisesti kunnostautui tsaarin kirkko viime vuosisadan lopulla ja tämän alkupuolella Pobedonoszev-nimisen politikoivan jumalan miehen ollessa sen johdossa. P. komenti tsaareja, Aleksanteri III:tta ja Nikolai viimeistä sekä valtakunnan-neuvostoa. Se on häpeällinen lehti uskonvainoojien kylläkin muutoin mustassa historiassa".

Komeasti ja oikein sanottu. Tässäkin tosln on kyllä salattu se, että Suomen suometarlaisporhot myös itse olivat tsaristisen vallan aikana mitä uskollisimpia Pobedonoszevin ja Nikolai viimeisen kätyreitä. Mutta nyt ne sanovat jo noin suoraan entisistä ylistetyistä isännistään ja liittolaisistaan. Vähän ennen äskeisiä koko maata käsittäviä «Lapuan kirkkopäiviä» Suomen kirkolliset herrat kirjoittivat eräissä julkaisuissaan tästä Neuvostoliitossa nyt muka vainottavasta kirkkopoloisesta mm. seuraavaa:

„Pitäessään kiinni saavuttamastaan vallasta (Venäjän) oikeauskoinen kirkko oli liittoutunut keisarillisen hallitusvallan kanssa ja oli taistellut katkerasti Venäjän uudenaikaistumista ja sivistymistä vastaan. Nojautuen (keisarilliseen) hallitusvaltaan se on vangitsemisilla, vankeudella ja karkoittamisilla terrorisoinut vuosisatojen aikana Venäjän kansaa ja saattanut sen sivistyksestä suunnattomasti takapajulle muuhun Europaan verraten. Siveellisen tajunnan vaalijana se oli päästänyt Venäjän laajan tsaristisen virkakunnan siveellisesti turmeltumaan".

Näin puhuivat Suomen kirkon ylimykset Venäjän kirkosta ja papeista. Mutta annas olla! Heti kun pakanalliseksi sanottu Rooman paavi sinkosi nuolensa Neuvostoliittoa vastaan ja täkäläisten kirkkoisäin puolesta, heti muuttivat Suomenkin papit ääntä kelloonsa. Maan papisto ja muita pomoja kokoontui heti kirkkopäiville Lapualle, mistä paikkakunnasta nyt on tehty fascistisen touhuilun eräänlainen suurkapitalistien järjestämä keskus, ja viritettiin ylistys- ja kiitoshymnit sille samalle «ryssän kirkolle», mistä vähän ennen oli sanottu niin suoria sanoja. Suometarlaispiispat ja papit kaivoivat esille ne vanhat ylistyspuheittensa konseptit, joita he Nikolai verisen ja Pobedonoszevin aikana käyttivät ja alettiin vimmattu taistelu Venäjän kirkon puolesta. vaikka se äsken juuri oli julistettu «perkeleelliseksi laitokseksi». Eri maiden porvariston ja eri uskonsuuntien sisäiset uskonriidat katoavat heti kun on kysymyksessä taistelu imperialistirosvojen asian puolesta työläisten ja talonpoikain neuvostovaltaa vastaan, kun on kysymyksessä taistelu kaikkien maiden työtätekeviä vastaan.

Lapuan kirkkopäivillä lahtaripapit saarnailivat päiväkaupalla neuvostovallan pahuudesta. Pääaiheena mainittiin meidän viisipäiväinen työviikkomme. Tekosyynä on se, kun se hävittää kristillisen «sabatin». Valittiinpa lopuksi vakinainen komitea taistelemaan Neuvostoliittoa vastaan. Sosialismin rakennustyön edistyminen tässäkin porvaria todellisuudessa pahemmin suututtaa. Tä-

män lahtarien mustakaapukomitean puheenjohtajaksi asetettiin Tampereen hiippakunnan piispa Gumerus (joka muutoin on eräs Pihkala-suvun aktiivilahtareita) ja jäseniksi komiteaan valittiin tuomiorovasti Mannermaa, tuomari Kaira, suur-rusthollari Björkenheim ja eräitä muita suurporhoja. Tämä komitea kääntyi heti avoimella julistuksella mm. Venäjän oikeauskoisen kirkon «sekä valkoisten emigranttien puoleen. Siinä julistuksessa liverreltiin kauniisti tämän äskeisen «perkeleellisen laitoksen» pääbelsebubeille

Tämän olemme tahtoneet esimerkkinä mainita siitä poliittisesta vehkeilystä, mitä siellä Neuvostoliittoa vastaan uskonnonkin varjolla harjoitetaan. Tässä on syytä muistaa, että jo v. 1922 oli Karjalaretkellä mukana useita pappiskokelaita. Heidän kirkolliset harrastuksensa tuli näkyviin mm. kirkonryöstöissä ja opettajain tappamisissa. Eräästä kirkonryöstöstä eversti Talvela ammutti erään syyttömän pojan, mutta eloon jääneet syylliset saarnaavat nyt pappeinensa evankeliumia kristikansalle. Tällaista on käytännössä lahtarien uskovaisuus. Ne ovat valmiit kääntämään kaikki entiset uskon «totuudet» ylösalaisin saadakseen neuvostovastaisen kiihotuksen yltymään. Ja se yltyy. Seurauksena on ollut, että mm. mustasisuisten pappien «Kotimaa»-lehtikin on alkanut yhä aktiivisemmin viitoitella tietä Karjalan metsien valtaamiseen. Mitä tekemistä on taivaan luotseilla Karjalan luonnonrikkauksissa, kysyttänee. Kas tällaista kirjoitetaan tässä pappien lehdessä:

„Vakaumukseni on, että jos joku pystyisi nykyisenä ajankohtana ottamaan ylioppilasnuorisolta „Akateemisen Karjala-Seuran", niin olisi nuorten parissa pian Barrabas irti". — „Päämäärä on joskus luonnehdittu näin: luja suomalainen valtakunta, kukoistava suomalaiskansallinen kulttuuri (!), Suuri Suomenmaa!"

Ja toisessa «Kotimaan» kirjoituksessa muuan pappi julistaa:

„Kansallisessa suhteessa elää ylioppilasnuorisomme kansallista nousukautta ja näyttää tätä nykyä siltä, että sen vaikutuksessa kansallinen herätys on leviämässä varsinaisen maalaisnuorisonkin keskuuteen, vasemmistopiirejä lukuunottamatta. Tämä herätys sai syntynsä ja varsinaisen sisällyksensä Suomen ja heimokansojemme vapaus-sodista (siis rosvoretkillä ja v. 1918 punaisten tappamisessa K. L.) taistelleen nuorison keskuudessa, ja ilmenee se heimokansojemme vapauteen tähtäävänä Suur-Suomi aatteena ja aito-suomalaisuusliikkeenä. Erikoisesti tahtoisin alleviivata sitä vakuutta ja vakaumuksellisuutta, jolla tämä (lahtaritekoihin osallistunut) nuoriso suhtautuu tehtäväänsä samoin kuin sitä seikkaa, että huomattava osa nuorinta pappispolveamme ja virkamiehistöämme samoinkuin uskonnollisesti herännyttä ylioppilasnuorisoamme tekeee työtä tämän kansallisen (fascistisen) liikkeen riveissä. — — — ja tulevat luomaan kansallensa suuren tulevaisuuden".

Muistettava on, että nuo rivit pappien «Kotimaa»-lehdessä kirjoitettiin heti senjälkeen, kun suurkapitalistien asiaa ajavien pappis- ja fascistiagenttien, kuten Lapuan kirkkoherra Kareksen ym. fascistipappien pankkiherra Nikulain ja maaporho Kosolain provosoima lapualainen «maalaisnuoriso» oli — Kotimaan sanontaa käyttääksemme — omaksunut «papillisen herätyksen» ja ryhtynyt «sanoista tekoihin» toteuttamaan kukoistavaa suomalais—kansallista kulttuuria monien «kansallensa suurta tulevaisuutta» raivaavien roistontöiden muodossa.

Lähtiessämme nyt Neuvosto-Karjalan toiselle kymmenvuotistaipaleelle on Karjalan työtätekevien valppaasti seurattava noiden suurkapitalistien palkkarenkien «jumalan miesten» puuhia, muistettava että ne ovat olleet ja tulevat olemaan tänne suunniteltujen rosvoretkien pääagitaattoreita.

K. L.

Kollektivisoimisen tuloksia ja perspektiivejä Inkerissä.

Vaikka Inkeri ei muodostakaan mitään erikoista taloudellista ja hallinnollista yksikköä, niin siitä huolimatta on mielenkiintoista tarkastella niitä muutoksia ja sysäyksiä mitä tapahtuu inkeriläisissä kylissä maaseudun sosialistisille raiteille siirtymisen yhteydessä. Tässä on tarkoitukseni valaista muutamilla numeroilla kollektivisoimisen kasvua. Tavallisissa tilastoissa ei kansallismomenttia erikoisesti jaotella, siksi täytyikin hakea tietoja eri teitä, joka kyllä vaikeutti tehtävääni, mutta koska kumminkin näitä tietoja voi käyttää asian valaisemiseksi suomenkielisen väestön keskuudessa, katsoin tämän tarpeelliseksi.

Numeroista täytyy sanoa, että olin pakoitettu niitä hakemaan venäläisistä tilastoista ja voi olla, että muutama kollektiivinen talous on voinut jäädä pois, muutamista koltalouksista ei ollut piirikunnassa täydellisiä tietoja, samoin tähän ei ole otettu laskuun sekalaisia koltalouksia joissa on huomattava määrä inkeriläisiä ja inkerikkoja varsinkin etelä- ja länsi-Inkerissä. Suurempia poikkeuksia ei kumminkaan ole ja suhteellisesti näitä tietoja voi pitää oikeina. Toukokuun 20 p:ään mennessä oli Leningradin piirikunnassa (piirikunnan kollektiivisten talouksien liiton tilastojen mukaan) 86 kollektiivista (suomalaista) taloutta. Marraskuussa v. 1929 niitä oli vaan 39, siis kasvu oli 220,5 %.

Marraskuussa oli kommuuneja — 11, artteleita — 6 ja maanmuokkausosuuskuntia 22. Tällä ajalla on tapahtunut seuraavia muutoksia: Kommuuneja on 12, artteleita 66 ja maanmuokkausosuuskuntia 8. Vasta syntyneet koltaloudet ovat olleet kaikki artteleita ja suurin osa maanmuokkausosuuskunnistakin on siirtynyt toimimaan arttelin sääntöjen mukaisesti. Tämä kaikki todistaa, että suomalaisenkin väestön keskuudessa perusmuotona on artteli niinkuin puolueemme KK:n antamat ohjeet edellyttävät.

Kollektivisoidun väestön lukumäärän kasvu on ollut vielä huomattavampi. Marraskuussa oli suomalaisissa koltalouksissa olevan väestön yleinen lukumäärä 1557, nyt toukokuussa se oli jo 7208, josta luvusta kolmen koltalouden väestö on vielä pois. Kumminkin kasvu prosenteissa tekee noin 463. Perheitten lukumäärä on samalla ajalla mainituissa koltalouksissa kasvanut 439:sta 1887:ään ollen kasvu prosenteissa 431,8. Tämän lisäksi on 424 yksityistä jäsentä, jotka on osaksi batrakkeja ja osaksi kotitaloudestaan eronneita perheenjäsenten kieltäytymisen vuoksi.

Koltalouksien käytettävissä olevan maa-alan määrä on kasvanut 2657 hehtaarista 13.450,74 hehtaariin, lisääntynyt siis 502,4 %. Käytettävissä olevasta maasta on kyntömaata 7088,11 ha. eli noin 52,6%.

Työkarjan määrä on kasvanut 201:sta 876:een tai 435,8%lla. Yhdistetyn ison sarvikarjan määrä on noussut 475sta 1886:een tai 397 %lla. Tässä on taas otettava huomioon, että 25:ssä arttelissa ei ole sarvikarjaa vielä yhdistetty ja samoin puuttuvat kolmesta koltaloudesta tiedot karjamäärästä kokonaisuudessaan. Kaikesta tästä huolimatta määrällistä kasvua on huomattavasti rinnastanut laadullinen kasvu, Seuraava taulukko osoittaa, että yhtä koltaloutta kohti oli:

	Marraskuussa	Toukokuussa
Perheitä	16	22,7
Väestöä	40	86,6
Maata ha.	68,1	162
Työkarjaa	5,1	10,7
Yhteistettyä sarvikarjaa	12,1	30,9

Mielenkiintoista on myös tarkastella piirittäin mikä määrä missäkin piirissä suomenkielisestä maatalousväestöstä ja talouksista on kollektivisoitu toukok. 1930.

Piirit	Piirissä *) suomenkielistä väestöä	Piirissä *) suomenkielistä talouksia	Niistä kollektivisoitu väestöä	Niistä kollektivisoitu talouksia	Yksityisiä jäseniä	Kollektiv. %% väestö	Kollektiv. %% tal.
Kuivaisten	16.531	3.435	1.845	493	149	11,1	14,3
Krasnogvardeiskin	23.665	5.518	394	76	42	1,66	1,3
Parkalan	10.881	2.744	1.545	425	63	14,2	15,4
Leninin	7.868	1.869	558	157	59	7,09	9,2
Oranienbaumin	6.174	1.984	681	185	2	11,03	9,3
Volosovan	6.422	1.421	185	59	13	2,88	4,1
Uritskin	12.817	2.900	550	135	47	4,3	4,6
Detskojeselon	16.929	4.111	991	235**)	38	5,5	5,7
Yhteensä näissä piireissä	101.287	23.982	6.749	1.765	413	6,6	7,3

Jos koko Leningradin piirikunnassa kollektiivisointi prosentti on 7, niin suomalaisen väestön keskuudessa se on korkeampi, sillä tässä osoitetut tiedot ovat todellisia pienemmät eikä niissä ole otettu huomioon sekalaisissa koltalouksissa olevia suomalaisia talouksia.

Koltalouksien jäsenten yhteiskunnallinen kokoonpano I/VI-1930 oli alempana mainittujen piirien koltalouksissa seuraavanlainen:

PIIRIT ***)	Batrakkeja %%:ssa	Köyhiä %%:ssa	Keskivarak. %%:ssa	Muita
Uritskin	4,4	49,7	26,8	19,1
Oranienbaumin	6,5	59,3	35,1	8,1
Kuivaisten	12,7	38,2	40,9	8,2
Parkalan	14,0	38,9	37,1	10,0
Leninin	4,8	30,4	37,7	27,1
Volosovan	16,2	28,2	40,0	15,6
Detskojeselon	5,9	54,2	29,8	10,1
Krasnogvard.	4,8	36,3	44,2	14,7

*) Talouksien lukumäärä on v. 1928 tilastojen mukaan ja väestö v. 1926 väestökirjoituksen mukaan.

**) Detskojeselon p. 3 koltaloudesta puuttuvat väestötiedot, joten nämä tiedot ovat puutteellisia.

***) Molemmat yllämainituista taulukoista on otettu Leningradin piirikunnan maahallinnontilastoista 1/VI—1920.

«Muiden» ryhmään kuuluvat työläiset, neuvostotyöntekijät, opettajat jne.

Yllämainituissa piireissä vastainen kollektivisoiminen on suunniteltu suoritettavaksi lähivuosina seuraavalla tempolla:

Piirit *)	Yhteensä talouksia: piirissä	Yhteensä talouksia: kylissä joissa on koltaloudet	Niistä koltalouksien jäseniä	Suunnitellaan kollektivisoida seuraaviin määräaikoihin. I/X—30 abs.	I/X—30 %	1/I—31 abs.	1/I—31 %	1/VI—31 abs.	1/VI—31 %	1/X—31 abs.	1/X—31 %
Uritskin . . .	7.194	1.825	676	863	12	17,27	24	2.302	32	2.661	37
Oranienbaum .	8.363	1.931	684	1.171	14	1.673	20	2.174	26	2.927	35
Kuivaisten . .	4.668	1.733	679	10	23	1.400	30	1.867	40	2.147	46
Parkalan . . .	5.815	2.230	772	1.221	21	1.744	30	2.326	40	2.675	46
Leninin	3.583	559	274	501	14	780	22	1.003	28	1.254	35
Volosovan . .	6.052	800	275	422	7	666	11	907	15	1.210	20
Detskojeselon .	9.033	2.779	596	903	10	1.355	15	1.807	20	2.258	25
Krasnogvardeiskin	10.770	1.467	407	754	7	1.508	14	1.939	18	2.477	23
Yhteensä . .	55.478	13.324	4.363	5.845	10,5	10.861	19,5	14.325	25,8	17.609	37,7
Koko Leningr. piirikun . .	124.365	24.529	8.700	13.917	11,2	22.196	17,9	28.920	23,7	37.747	30,3

Yllämainittujen numeroiden perusteella voi päätellä, että suomenkielisen väestön keskuudessa tapahtuva kollektivisoimisprosessi on lähellä yleistä kehitystä piirikunnassamme. Suunnitelma kumminkin edellyttää, että se tulee olemaan korkeammalla yleistasosta ja kaikki edellytykset puhuvat sen puolesta.

Suomenkielisten työntekijäin ja laitoksien on ponnistettava kaikki voimansa syntyneiden koltalouksien avustamiseen, kiinnittäen erikoisesti huomiota niille seuduille joilla tämä taso on alhaisempi keskinkertasta. Tässä suhteessa tuntuu kansalliskielisen toiminnan suurin tarve olevan etelä- ja länsi-Inkerissä.

Tässä lienee paikallaan huomauttaa se seikka, että kaikissa tilastoissamme on heikkoutta kansallismomentin erikoisvalaisemisessa. Kumminkin nämä tilastot kansallisen toiminnan näkökannalta olisivat verrattain tärkeitä, eikä se tuottaisi suurta vaikeutta, jos yleiseen tilastoon lisättäisiin muutamia «graafikkoja« kansallismomentin valaisemiseksi.

Lähivuoden tehtävänämme on kollektivisoida 1/3 osa inkeriläisistä talouksista, tälle työlle täytyy alistaa kaikki jokapäiväinen toimintamme.

J. Lemetti.

*) Molemmat yllämainituista taulukoista on otettu Leningradin piirikunnan maahallinnontilastoista 1/VI—1930.

Unohdettu tehtävä.

KASNT 10-vuotisjuhlan johdosta.

Kansalaissodan historiaa Karjalasta ei vielä ole laadittu. Eikä ole varsinaisesti valmistelevia töitäkään pantu alulle. Joitakin erillisiä kuvauksia ja muistelmia on julaistu, mutta yhtenäistä täydellisempää historiikkia ja tutkielmaa ei ole tehty. Tämä on kieltämättä puutos. Pätevän kuvauksen laadinta kansalaissodasta on Neuvosto-Karjalan historian selvittämisenkin kannalta tähdellistä. Mutta ei yksin tämän vuoksi, vaan poliittisesti aktuellista olisi osoittaa, miten Karjalakin oli imperialististen intriikien yhtenä solmukohtana ja tukikohtana taistelussa neuvostovaltaa vastaan. Kiertämättömän sodanvaaran vuoksi tulisi juuri tässä yhteydessä osoittaa, miten Karjala edelleenkin on kapitalistivaltojen ryöstötavotteena, erikoisesti Suomen lahtarivallan himoitsema. Näiden tosiasiain selvittäminen käydyn kansalais-sodan valossa olisi omiaan Karjalan rahvaassa lujiittamaan puolustustahtoa.

Sen johdosta, että Karjalan kansalaissodan selvittelyä ei ole tehty, on jäänyt esille tuomatta myös se, miten itse karjalaiset ovat osallistuneet taisteluihin neuvostovallan puolesta. Lahtarit ovat pitäneet huolen siitä, että leveästi ja liioitellenkin on kuvattu miten karjalaiset ovat taistelleet neuvostoja vastaan. Tosin sitä alkuvuosina tapahtuikin, kun karjalaisia petoksella ja pakoituksella vietiin neuvostovastaiselle rintamalle. Mutta unohtaa ei tule sitä tosiasiaa, että oli paljon myos karjalaisia, jotka kaiken aikaa taistelivat neuvostojen puolesta.

Näiden tosiasiain kuvaus on nykyhetkellä tärkeätä. Se historiallisesti osoittaisi, miten oikein menettelivät ne karjalaiset, jotka kaikissa vaiheissa seisoivat työtätekevien oman vallan puolesta. Se myös vakuuttaisi, miten vastaisten koettelemusten aikana on meneteltävä.

Myöskin sen johdosta, että karjalaisten osuus punaisten puolella on lähemmin jäänyt selvittämättä, on laiminlyöty palkita niitä, joille se ansionmukaisesti kuuluisi. Tiedetäänhän miten SSSR:n hallitus on suurella huolella suhtautunut Siperian ym. partisaaneihin. Ne ovat saaneet verohuojennuksia ja vapautuksia, niiden taloutta on tuettu jne. Tämä kaikki on ollut poliittisesti tarkoituksenmukaista, jolla on talonpoikaiston keskuudessa aikanaan vahvistettu neuvostojen vaikutusta. Tätä ja sodanvaaran taustaa vastaan voidaan ymmärtää äskettäin julaistuja huomattavia «etuoikeuksia» «Punaisen Lipun kunnianmerkin» omaaville.

Näitä poliittistarkoituksenmukaisia keinoja, joita muualla on käytetty ei Karjalassa ole sovellutettu. Karjalan rahvaan osuutta kansalaissodan eri vaiheissa neuvostojen puolesta tulee asianmukaisesti korostaa. Se on poliittisesti nykyhetkellä tärkeää, niin, sodanvaaran kuin karelisatsiankin kannalta. Karjalan kasvavan polven ja Karjalan punaisten soturien tulee saada tietää, miten ja minkä vuoksi imperialistien ja Suomen lahtarien puolesta on karjalaisiakin uhriksi joutunut. Mutta siitä on saatava myöskin esimerkkejä, miten on taisteltu ja miten pitää taistella työtetekevienvallan puolesta.

Unohdettu tehtävä voidaan täyttää. Punaiset partisaanit voidaan vetää esille. Se kävisi nyt päinsä ja olisi tarkoituksenmukaista 10-vuotisjuhlien yhteydessä. Vieläpä voidaan ajatella yleiskarjalaisen partisaanikonferensinkin pitämistä. Myös Karjalan museon yhteyteen olisi tarpeellista järjestää kansalaissotaa kuvaava osasto.

Karjala kuului kansalaisodassa pohjoisen rintaman (Muurmannin ja Arkangelin) yhteyteen. Pohjoista rintamaa käsittelevää kirjallisuutta on perin niukalti. Muurmannin ja varsinkin Karjalan

osalta ei ole juuri ollenkaan. Ja niissäkin mitä on, tapaa eräissä virheellisiä kuvauksia ja arvioita.

Merkitsemme tähän seuraavat lähteet, joissa pohjoista rintamaa käsitellään ja tavalla tai toisella kosketellaan myös Karjalaakin. Venäjän kielistä on julaistu.

Какурин: „Как отражалась революция", „т. I и II, Гиз, 1925. **Анишва:** „Очерки истории гражданской войны", глава — „Октябрьская революция и интервенция на Севере", Гиз, 1927, **Архангельский Губистпарт:** „Воспоминания о борьбе за советы и гражданской войне в Эмецком уезде", 1928 г, **Соловьев:** „Из истории революции и гражданской войны в Онежском уезде„, 1924 г. **Кедров:** „За советский Север", Прибой, 1927. **Кузьмин:** „Борьба за Север„, ст. в сб. Гражданская война, т. I. 1928. **Боговой:** „Шенкурское восстание", Архангельск, 1924. **Сычников:** „Союзническая интервенция на севере Советской России", ст. в сб, „Кто должник". Авиоиздательство, 1926 Исторический отдел оперативного управления штаба Р К К Ф: „Гражданская война", „Боевые действия на морях, речных и озерных системах", 1926. Документы в хрестоматии Попонковского: „Гражданская война в России". изд. Университета им. Свердлова 1925, XIX т. „Красного Архива". **К. И. Соколов:** „Зимняя кампания в Карелии в 1921-1922 г. штаб РККА, 1927. „Гражданская война 1918-1921", Гиз, 1930. Имеется, кроме того, ряд статей в журналах: „Пролетарская революция", „Морской сборник", „Красный флот„, „Вестник Карело-Мурманского края", „Карело-Муранский край".

Venäläisten valkokaartilaisten muistelmia ja «tutkielmia» on julaistu:

С. Добровольский: „Борьба за „возрождение России в Северной области", Архив. русской революции, т. III, Берлин, 1921. **Б. Соколов:** „Падение Северной области", тамже IX 1923 **Н. Зеленов:** „Трагедия Северной Области" Париж, 1922. **В. В, Маргушевский:** "Год на Севере" *) Белое Дело, т.т I—III, Берлин, 1927—1928. **Г. Е. Чаплин:** «Два переворота„, тамже, т. IV. **Е. Н. Миллер:** „Борьба за Россию на Севере", тамже, т. IV. **С. Н. Городецкий:** „Образование Северной области", тамже т. III. **В. И. Игнатьев:** „Некоторые факты и итоги 4 летн. гражданской войны" ч. I, Гиз, 1922.

Suomen lahtarit ovat julaisseet:

Kemppainen: „Vienan kävijöitä", Pohjolan kustannus O/y Oulu 1919. **Kittilä:** „Suur-Suomen puolesta koillisilla rajamailla" Samalta. **Kivinen:** „Karjalan puolesta", Otava, Helsinki 1919. **Kianto:** „Suomi suureksi- Viena vapaaksi". Karisto o/y, Hämeenlinna 1918. **Herzen:** „Aunuksen retki" 1920. **Ilmarinen:** „Metsäsissipäällikön muistelmia" Söderström O/Y Porvoo 1927. **Itkonen:** „Muurmannin Suomalainen Legiona" Kansanvalta, 1927. **Torikka:** „Me sankarit". Kansanvalta 1929. **Somersalo:** „Aunuksen retki" „Kirjoitussarja Suomen Heimossa 1929-30: **Pekkola:** „Petsamoa perimässä". Söderström' 1930. „Suomen vapaussota". VI osa, 6 luku. Otava.

Englannin kielistä. **A. Choronicler:** „Archangel". Chikago, 1924. **Maynard:** The Murmansk Venture". Lontoo, 1928.

Punaisten taholta on suomenkielellä julaistu «Neuvostokarjalan puolesta». Sanomalehdissä on ollut joitakin kuvauksia. Kohdakkoin ilmestynee Karjalan juhlajulkaisun yhteydessä suppeahko yleiskuvaus kansalaissodasta Karjalassa. Syksymmällä myös ilmestyy kirja: «Kansalaissodan rintamilta», jossa Karjalaakin käsitellään. Tämä on kuten havaitaan hyvin niukkaa.

Kaikki edellä mainittu lähdeaineisto vaatii kriitillisen arvion ja muokkauksen. Mutta siinä on paljon käyttökelpoista aineistoa. Lisäksi tulisi hankkia arkistoissa olevaa aineistoa käytettäväksi. Ja vielä voisivat kansalaissodan soturit muistelmissaan valaista monta yksityiskohtaa ja antaa täydennystä, sitä heiltäkin saadaan kun aineiston keräys asetetaan kohdalleen.

Vaikka nyt onkin kuumeinen kamppailu taloudellisella rintamalla, ja sosialistinen hyökkäys menee voitollisesti eteenpäin, niin ei ole kokonaan unohdettava niiden seikkojen selvittämistä ajankohdan tarpeisiin, jotka ovat osaltaan olleet kulmakiviä nykyiselle rakennustyölle.

Voimien puute on kaikkialla tuntuva. Niin se on tietysti «historian» kirjoittamisessakin. Mutta aina jotain myönteistäkin aikaan saadaan, kun vaan halutaan ja tarkoituksenmukaisesti järjestetään. Jos Karjalan asianomaiset elimet syystä tai toisesta eivät vielä ota asiaa omakseen, niin silloin voisivat esimerkiksi N- pataljoonan komentajat ottaa asiassa aloitteen. Komenta-

*) Ilmestynyt nimellä: „Белые в Архангельске" Прибой 1930

'at voisivat muodostaa kerhon asiaa edistämään. Ja voisihan siihen osallistua Karjalasta muitakin asianharrastajia. Tämän kerhon tulisi työn edistämiseksi asettua yhteyteen suomalaisten komentajien yhteyskomissin kanssa ja Suomen Vallankumousliikkeen Tutkijakunnan kanssa, jonka arkistossa on moniaita Karjalaakin koskevia asiakirjoja. Näin aineiston hankintaa varten ja yleensäkin tälle työlle sen valmisteluasteissa saataisiin laajempi pohja.

Tässä erään, nyt Karjalasta poissa olevan, mutta siellä taistelleen ajatuksia ja huomautuksia. Eiköhän asiasta yleensä olisi «konsuleilla jotain varteenkin otettavaa.

Sotilas.

Karjalan historian ainehiston järjestäminen ja keräys.

Karjalan historian tutkimisen edistämistä varten on AKSNT:n Keskusarkiston yhteyteen järjestetty erityinen kansallinen osasto, josta Karjalan Toimeenpaneva Komitea on hyväksynyt seuraavan asetuksen:

Asetus

A.K.S.N.T:n Keskusarkistohallinnon yhteydessä olevasta kansallisosastosta.

1. Karjalan historiallisten lähteitten keräämistä, muokkaamista ja käyttämistä varten perustetaan Karjalan Keskusarkiston yhteyteen kansallinen osasto.

2. Kansalliseen osastoon kuuluvan konkreettisen ainehiston kokoonpanon määrittelee välittömästi sen osaston johtaja Keskusarkiston hallinnon johtajan kanssa, kunnes asiasta annetaan keskuksen yleiset ohjeet. Kansallisosastoon kuuluvat kaikenlaiset ainehistot, jotka sisältävät tietoja Karjalan kansan oloista tsarismin aikana, tosiasioita itsevaltiuden Karjalassa harjoittamasta kansallisuussorrosta, porvarillisesta kansallisesta vapausliikkestä Karjalassa, jota liikettä inspiroivat Suomen porvarilliset aktivistit, mustasotnilaisen monarkismin kreikkalaiskatolisen kirkon avulla tätä vastaan käymästä hyökkäyksestä, polittisista syistä Karjalaan karkoitettujen vaikutuksesta Karjalan työkansaan, vallankumouksesta, vastavallankumouksesta ja kansalaissodasta Karjalassa v.v. 1917—1922, Neuvostovallan voitosta ja autonoomisen Neuvosto-Karjalan luomisesta.

3. Kansallisen osaston aineiston täydentäminen suoritetaan voimassaolevien arkistolakien mukaan. Aineisto, joka ei kuulu valtion arkistofondeihin mutta joilla on merkitystä kansalliselle osastolle, hankitaan ostamalla, vaihtamalla ynnä käyttämällä muita arkistojen, museoiden, kirjastojen y.m. laitosten käyttämiä soveliaita keinoja.

4. Kansallista osastoa valvoo eri johtaja, Keskusarkistohallinnon johtajan esityksestä asettaa Toimeenpanevan Keskuskomitean puhemiehistö. Kansallisosaston teknillistä työtä varten käytetään Keskusarkistohallinnon yleistä henkilökuntaa.

5. Kansallisen osaston tehtäviin kuuluu:

a) etsiä esille Keskusarkiston fondeissa jo oleva Karjalan kansan historiaa valaiseva aineisto;

b) tiedustella sellaista ainehistoa ja asiakirjoja muualta ja ryhtyä asianomaisiin toimenpiteisiin niiden saamiseksi Kansalliseen osastoon, alkuperäisinä tai jäljennöksinä;

c) suunnitella Kansallisen osaston hakemistojärjestelmä (inventaario-, kortti- sekä kirja- y.m. luettelot)

d) Säilytyspaikkain järjestäminen sitä ainehistoa ja niitä asiakirjoja sekä kopioita varten, joita arkistoasetusten mukaan ei saa yleisistä arkistofondeista ja kokoelmista eroittaa.

e) Julaista Karjalan kansallista historiaa koskevaa ainehistoa Keskusarkistohallinnon julkaisusuunnitelmien mukaan tai A.K.S.N.T:n hallituksen erikoisesta määrästä;

f) edistää tieteellisen tutkimustyön suorittamista Kansallisosaston aineiston avulla järjestäen läheisen elävän ja kirjeenvaihtoyhteyden ja vuorovaikutuksen asiaa harrastavien laitosten (puoluehistoriaosaston y.m.), Karjalan ja keskuksen polittyön tekijäin kanssa:

g) tutustuttaa yleisön Karjalan kansallishistoriallisiin kysymyksiin julkaisemalla joukkokirjallisuutta, kirjasia ja kirjoja, selos-

tamalla niitä asioita kokouksissa ja radiossa, panemalla toimeen itsenäisiä tai muiden näyttelyjen yhteydessä olevia, vallankumoushistoriallisia arkistonäyttelyjä, järjestämällä Kansallisen osaston yhteyteen nuorten kansallishistoriaa harrastavien kerhon, y.m.

6· Kansallisen osaston työsuunnitelman soveltamista varten yhdenmukaiseksi Karjalan toisten tieteellis-poliittisten järjestöjen ja laitosten vastaavien työsuunnitelmien kanssa kutsua Kansallinen osasto tarpeen tullen vähintään kerran vuodessa yhteisiä neuvotteluja, joihin ottaa osaa 3 Keskusarkistohallinnon edustajaa (Keskusarkiston johtaja, Keskusarkiston salaisen osaston johtaja ja kansallisen osaston johtaja), 1 edustaja Valistusasiain Kansankomisariaatista tieteellisten laitosten linjalta, 1 edustaja Karjalan alueen Puoluekomiteasta (puoluehistorian linjalta) ja edustaja Karjalan Ammattiliittojen neuvostosta

Hyväksytty asetukseksi
27/5 1930.

Puolue-Kirjallisuutta

Lenin: Puolueesta

Kirjoituksia ja puheita,
suomentanut E. Laaksovirta
Sivuja 344
Hinta 2 rpl.

„ **Proletariaatti ja talonpoikaisto**

Kirjoituksia ja puheita,
suomentanut M. A. Airola
Sivuja 199
Hinta 1 rpl.

„ **Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa**

Suomentanut Lyyli Latukka
Sivuja 141
Hinta 75 kop.

„ **Voittamisen taito**

Marxin ja Leninin
teoria vallan valtaamisesta
Sivuja 128
Hinta 70 kop.

Stalin: Oikeistosuunnasta NKP(b):ssa

Suomentanut M. A. Airola
Sivuja 95
Hinta 40 kop.

„ **Kollektivisointilinjasta**

Sivuja 63
Hinta 20 kop.

Kustannusosuuskunta KIRJA
Leningrad Petroskoi

Ленинградский Областлит № 61207. Заказ 1163. Тираж 1000 экз.

Типография „Кирьяпая“, Полтавская ул., № 12.